Franny

CU TOT soarele scînteietor, în dimineaţa de sîmbătă era din nou vreme de palton, nu doar de pardesiu, aşa cum fusese toată săp-tămîna şi cum sperase tot omul să fie şi în week-end-ul cel mare - al meciului cu echipa de la Yale. Din cei douăzeci şi ceva de tineri care îşi aşteptau la gară prietenele să sosească cu trenul de zece şi cincizeci şi două, numai vreo şase-şapte înfruntau frigul de afară, pe peronul neacoperit. Restul stăteau înăuntru, la căldură, în sala de aşteptare, în grupuleţe de cîte doi-trei-patru, fără pălărie pe cap, învă-luiţi în fum gros de ţigară, şi discutau pe un ton care, aproape fără excepţie, suna dogma-tic, ca din carte, de parcă fiecare tinerel, cu vocea lui stridentă, ar fi lămurit o dată pentru totdeauna cine ştie ce chestiune extrem de controversată, căreia, de sute de ani, omeni-rea din afară, străină de mediul universitar, nu se învrednicea să-i găsească o rezolvare.

Lane Coutell, îmbrăcat cu un impermeabil „Burberry"* care avea, pare-se, o mesadă de lînă prinsă pe dinăuntru, era unul din cei şase-şapte puştani de pe peronul neacoperit.

* Marcă de confecţii de bună calitate.

Sau, mai bine zis, era şi nu era unul dintre ei. Preţ de vreo zece minute şi mai bine, se ţinuse înadins deoparte, atît cît să nu fie nevoit să se înnădească la vorbă cu ceilalţi băieţi, rezemat cu spatele de standul cu cărţi gratuite de Ştiinţă Creştină*, cu mîinile neînmănuşate în buzunarele trenciului. Purta un fular de caş-mir de culoarea castanei, care, pentru că i se ridicase pe gît, nu prea îl apăra de frigul de afară. Cu un gest brusc şi oarecum distrat îşi scoase mîna dreaptă din buzunar şi se apucă să-şi aşeze mai bine fularul la gît, dar pînă să şi-l îndrepte ca lumea, se răzgîndi şi, strecurîndu-şi aceeaşi mînă pe sub imper-meabil, scoase o scrisoare din buzunarul inte-rior al sacoului. Se puse imediat pe citit, cu buzele un pic depărtate.

Răvaşul era scris - în formă dactilografiată -pe hîrtie bleu de corespondenţă. Era mototolit ca vai de el, de parcă ar fi fost scos de mai multe ori din plic pentru a fi citit:

Marţi, **cred**

DKAGĂ LANE,

Nu ştiu dacă vei fi în stare să-mi descifrezi scrisul, pentru că în seara asta e o hărmălaie absolut incredibilă aicea în dormitor şi abia pot să-mi aud gîndurile. Aşa că, dacă am să scriu greşit vreun cuvînt, fii bun şi trece-mi-l cu vederea. Apropo, ţi-am urmat sfatul şi m-am folosit mult de dicţionar în ultimul timp, aşa că dacă stilul meu a devenit mai scorţos, tu

* *Christian Science (engl.},* sistem spiritualist înte-meiat 1866 în Statele Unite de Mary Barker Eddy.

leşti* de vină. Tocmai am primit scrisoarea ta atît de frumoasă şi te iubesc la nebunie şi te ador ş.a.m.d., şi abia aştept să vină week-end-ul. Păcat că nu ai putut să-

mi găseşti cameră la „Croft House", dar, la drept vorbind, nici nu-mi pasă unde o să stau, atîta vreme cît în cameră e cald şi nu sînt ploşniţe şi pot să te văd din cînd în cînd, i.e.** în orice clipă. în ultima vreme am cam luat-o, *i.e.,* razna. Imi place grozav de mult scrisoarea ta, mai ales partea despre Eliot. Cred că încep să-i dispreţuiesc pe toţi poeţii în afară de Sappho. Pe ea o citesc pe nerăsuflate şi, în privinţa asta, te rog abţine-te de la orice fel de comentarii vulgare. S-ar putea chiar să mi-o iau ca temă pentru lucrarea de sfirşit de tri-mestru, dacă mă hotărăsc să-mi încerc puterile la cursul special şi dacă îl voi putea convinge pe dobitocul pe care mi l-au repartizat ca îndrumător să-mi dea mînă liberă. „Gingaşul Adonis e pe moarte, Cytherea, ce ne facem? Zdrobiţi-vă piepturile, voi, fecioarelor, şi sfi-şiaţi-vă tunicile." Nu-i aşa că-i *minunat?* Şi la fel e *toată* poezia ei. Mă iubeşti? Despre asta n-ai suflat o vorbă în scrisoarea ta impo-sibilă. Nu pot să te sufăr cînd faci pe super-mas-culul şi pe *retiţentul* (aşa se scrie ?). Adică nu-i chiar adevărat că *nu te pot suferi,* dar asta-i firea mea, nu suport bărbaţii puternici şi tăcuţi. Nu că n-ai fi tu un tip puternic, dar înţelegi ce vreau să spun. Aici începe să fie atîta hăr-mălaie, că abia mai pot să-mi aud gîndurile.

* Aici şi *passim,* alăturarea caracterelor cursive şi de rînd marchează cuvintele pe care personajele romanului le pronunţă cu un uşor accent irlandez. ** *I.e* (<lat. *Id est)* = adică, cu alte cuvinte.

în orice caz, să ştii pă te iubesc şi vreau să-ţi trimit scrisoarea cu poşta expresă, ca să o primeşti cît mai degrabă, numai să găsesc un timbru în balamucul ăsta de aici. Te iubesc te iubesc te iubesc. Ştii că n-am dansat cu tine decît de *două* ori în unsprezece luni? Dacă nu pun la socoteală şi seara cînd ne-am dus la „Vanguard" şi tu erai făcut pulbere. Pro-babil că n-am să reuşesc deloc să-mi stăpînesc emoţiile. Fiindcă veni vorba, să ştii că te ucid dacă mă primeşti cu tam-tam. Pe snnbătă, iubiţelule!

Cu toată dragostea,

FRANNY

xxxxxxxx xxxxxxxx

P.S. Tata şi-a adus radiografiile de la spital şi acum răsuflăm cu toţii uşuraţi. E o tumoare, dar nu-i malignă. Aseară am vorbit cu mama la telefon. Apropo, îţi transmite complimente, aşa că poţi să stai *liniştit* în ce priveşte seara aceea de vineri. Nici nu cred că ne-au auzit cînd am intrat.

P.P.S. Cînd îţi scriu, cuvintele mele sună stu-pid şi împiedicat. De ce oare ? îţi dau voie să analizezi tu cauzele. Hai să încercăm să ne distrăm cît mai bine în week-end-ul ăsta. Adică să nu mai despicăm şi de data asta firu-n patru, dacă se poate, mai ales eu. Te iubesc.

FRANCES (semnătura ei)

Cînd ajunse cu lectura scrisorii pe la jumă-tate, Lane fu întrerupt - deranjat, conturbat -de un tînăr mătăhălos,

pe nume Ray Sorensen,

care dorea să ştie dacă n-are cumva idee ce tot vroia să spună Rilke ăla în poezia lui. Lane şi Sorensen urmau amîndoi cursul de Literatură europeană modernă 251 (destinat doar studen-ţilor din ultimul an şi celor care se pregăteau de masterat) şi li se dăduse ca temă pentru luni cea de-a patra dintre „Elegiile duineze" ale lui Rilke. Lane, care nu-l cunoştea prea bine pe Sorensen, dar avea o aversiune puter-nică, greu de explicat, faţă de mutra lui şi de felul lui de a fi, îşi puse frumuşel scrisoarea la loc şi îi răspunse că nu e prea sigur, dar crede că a înţeles-o aproape pe toată.

— Eşti un băftos, declară Sorensen. Eşti un tip norocos.

Vocea lui nu trăda prea multă însufleţire, de parcă individul ar fi venit să schimbe o vorbă cu Lane numai aşa, de plictiseală sau pentru că nu mai avea stare, dar nicidecum ca să poarte o discuţie omenească.

— Hristoase, dar frig mai e! continuă el scoţîndu-şi un pachet de ţigări din buzunar.

Lane observă pe reverul hainei din păr de cămilă a lui Sorensen o urmă de ruj vagă, dar destul de supărătoare. Arăta de parcă ar fi fost acolo de săptămîni, poate chiar de luni de zile, dar Lane nu-l cunoştea pe Sorensen destul de bine ca să-i atragă atenţia, şi, de altfel, lui, personal, nici că-i păsa. In afară de asta, toc-mai sosea trenul. Cei doi băieţi făcură un fel de jumătate de întoarcere spre stînga, ca să fie cu faţa la locomotiva care intra pe peron. Aproape în acelaşi timp se deschise cu zgomot uşa sălii de aşteptare şi băieţii care stătuseră înăuntru la căldură ieşiră unul cîte unul în

întîmpinarea trenului, cei mai mulţi dintre ei dînd impresia că ar avea cel puţin cîte trei ţigări aprinse în fiecare mînă.

Chiar şi Lane îşi aprinse una în clipa cînd trenul intră pe peron. Apoi, la fel ca atîţia alţi inşi cărora poate că nu ar trebui *sa* li se dea voie să aştepte un tren în gară decît cu apro-bare specială, sub rezerva unei bune purtări, încercă şi el să-si golească faţa de orice expre-sie care i-ar fi trădat sentimentele sincere, poate chiar frumoase, faţă de persoana care urma să sosească.

Franny fu printre primele fete care se dă-durăjos din tren, dintr-un vagon de la capătul nordic, îndepărtat, al peronului. Lane o reperă imediat şi, în ciuda minei detaşate pe care încerca să si-o compună, braţul cu care spin-teca aerul exprima întregul adevăr. Franny îl zări stînd aşa, cu braţul ridicat, şi, la rîndul ei, îi făcu un semn exaltat cu mîna. Purta o haină din blană tunsă de enot, şi Lane, în timp ce se îndrepta spre ea cu pas grăbit, dar cu o expresie domoală întipărită pe chip, se gîndea, cu încîntare reţinută, că era singurul de pe peron care *cunoştea* haina lui Franny. îşi amin-tea că odată, într-o maşină închiriată, după ce o sărutase pe Franny preţ de vreojumătate de oră, îi pupase şi reverul hainei, ca şi cum ar fi fost o prelungire organică deosebit de atrăgă-toare a propriei ei persoane.

— Lane, îl strigă Franny plină de entu-ziasm - fiindcă, în ceea ce o privea, nu era genul de om care să-şi golească chipul de ex-presie. îl cuprinse iute cu braţele şi îl sărută. Era un sărut din acelea care se dau pe un

peron de gară - destul de spontan la început, dar cam stingherit după aceea, de parcă li se ciocneau frunţile. Ai primit scrisoarea mea? ţinu ea să ştie, adăugînd aproape dintr-o suflare: Pari cam îngheţat, sărăcuţul de tine. De ce n-ai aşteptat înăuntru? Ai primit scri-

soarea mea?

— Care scrisoare? întrebă Lane, ridicîndu-i geamantanul. Era bleurnarin, cu garnitură albă de piele pe margini, aidoma altor cinci-şase geamantane care tocmai fuseseră coborîte din

tren.

—N-ai *primit-o*[7] *Miercuri* am expediat-o.

o, Doamne! Am dus-o chiar eu la poştă...

—A, **aceea. Ba da.** Ăsta-i **tot bagajul cu**

care-ai venit? Ce carte-i aia?

Franny se uită în jos la mîna ei stîngă. în ea ţinea o cărticică de culoare verde-praz, legată

în pînză.

—Asta? A, ceva de citit, răspunse ea.

Deschise geanta şi îndesă cartea în ea, apoi îl urmă pe Lane de-a lungul peronului, spre staţia de taxiuri. îl luă de braţ, vorbind mai mult ea - dacă nu chiar numai ea. Mai întîi spuse ceva despre o rochie pe care-o avea în geantă şi trebuia s-o calce. Zicea că îşi cum-părase un fier de călcat micuţ şi nostim, de parcă era scos dintr-o căsuţă de păpuşi, numai că uitase să şi-l ia. Spunea că dintre fetele din tren nu crede că cunoaşte mai mult de trei -pe Martha Farrar, pe Tippie Tibbett şi pe Eleanor nu-mai-ştiu-cum, pe care o întîlnise cu ani în urmă, cînd era la pension, la Exeter, sau în altă parte. Toate celelalte ilustrau tipul clasic de studentă la „Colegiul Smith", spunea

Franny, cu excepţia a două dintre ele, care erau, *fără* doar şi poate, tipul „Vassar", şi a uneia care provenea, de bună seamă, de la „Bennington" sau de la „Sarah Lawrence". Cea de la Colegiul „Bennington" sau de la „Sarah Lawrence" arăta de parcă toată călătoria cu trenul şi-ar fi petrecut-o la toaletă, sculptînd sau pictînd sau făcînd altceva de genul ăsta, ori de parcă ar fi purtat un costum de balet pe sub rochie. Lane, care mărise cam prea mult pasul, spuse, la rîndul lui, că-i părea rău că nu izbutise s-o cazeze la „Croft House" - în privinţa asta nu se mai putea face nimic, desi-gur -, dar că îi aranjase să stea într-un loc fbarte plăcut şi confortabil. o cameră mică, dar curată şi cu tot dichisul. Era convins că o să-i placă, adăugă el, iar Franny îşi şi imagină o pensiune albă, cu acoperiş de şindrilă. Trei fete care nu se cunoşteau una cu alta, înghe-suite tustrele într-o singură cămăruţă. Cea care ajungea prima avea să-şi aleagă cana-peaua cu arcurile ieşite, iar celelalte două aveau să doarmă împreună într-un pat dublu, cu o saltea absolut fantastică.

— Grozav, făcu ea, entuziasmată. Uneori îi era îngrozitor de greu să-şi ascundă iritarea stîrnită de prostia de care dădeau dovadă semenii de sex masculin în general şi Lane în special. îşi amintea de o întîmplare petrecută într-o noapte ploioasă, la new York, îndată ce ieşiseră de la teatru, cînd Lane, dintr-un exces de generozitate de-a dreptul suspect, îl lăsase pe tipul ăla nesuferit, îmbrăcat în smoching, să-i sufle taxiul de sub

nas, de lîngă bordură. Nu se supărase ea cine ştie ce din cauza asta,

pentru că - *Dumnezeule!* - e groaznic să fii bărbat şi să trebuiască să găseşti taxiuri libere pe ploaie, dar îşi amintea privirea acră, de-a dreptul duşmănoasă, pe care i-o aruncase Lane în clipa cînd se întorsese înapoi, la marginea trotuarului. De astă dată, cuprinsă de un ciudat sentiment de vinovăţie în timp ce se gîn-dea la acel incident şi la altele asemenea, îl strinse pe Lane uşor de braţ cu un gest care se dorea afectuos. Se urcară într-un taxi. Puseră geamantanul bleumarin cu garnitură albă de piele pe scaunul din faţă, lîngă şofer.

— o să lăsăm geamantanul şi ce mai ai cu tine în camera unde-o să locuieşti - o să lăsăm totul, pur şi simplu, la uşă - şi pe urmă o să mergem să mîncăm ceva de prînz, spuse Lane. Mi-e o foame de lup.

Se aplecă înainte şi îi dădu şoferului o adresă.

— Vai, ce mă bucur că te văd! exclamă Franny în momentul cînd porni taxiul. Mi-a fost *tare*

dor de tine.

Cum rosti aceste cuvinte, îşi şi dădu seama că ele nu expriniau cîtuşi de puţin ceea ce gîndea, Simţindu-se din nou vinovată, îl luă pe Lane de mînă şi îşi împleti degetele strîns,

pătimaş, cu ale lui.

DUPĂ aproape o oră, cei doi stăteau la o masă mai retrasă, într-un restaurant din centru care se chema „Sickler's", un local mult apre-ciat de boema intelectuală studenţească -oarecum de aceeaşi categorie de studenţi care, dacă ar fi învăţat la Yale sau la Harvard, pro-babil că şi-ar fi cîrmit prietenele brusc şi cu nonşalanţă în altă direcţie, cît mai departe de localuri precum „Mory's" sau „Cronin's". S-ar

putea spune că . „Sickler's" era singurul restaurant din oraş unde nu ţi se serveau cotlete „uite-aşa de groase" - cum se zicea, arătîndu-se cu degetul mare şi indexul mult depărtate unul de altul. La „Sickler's" se mîn-cau melci. „Sickler's" era genul de local unde un student si prietena lui fie comandau amîn-doi salată, fie nu comanda nici unul, din cauza usturoiului cu care era asezonată. Franny şi Lane beau, şi unul, şi altul, Martini. în urmă cu zece-cincisprezece minute, cînd li se serviseră băuturile, Lane gustase dintr-a lui, apoi se aşezase într-o poziţie mai relaxată şi arun-case o scurtă privire pe la mesele din jur, cu o senzaţie aproape fizică de satisfacţie că se afla (şi era, pesemne, convins că aici nimeni nu-l putea contrazice) în compania unei fete care arăta absolut ireproşabil - o fată care nu numai că era extraordinar de atrăgătoare, dar - fapt cu atît mai remarcabil - se şi deosebea puţin de imaginea-şablon a domnişoarei din lumea bună, cu pulover fin de lînă şi fustă de flanel. Franny zărise pe faţa lui această expresie de-o clipă şi o luase exact drept ceea ce era. Dar, respectînd o înţelegere veche şi necurmată pe care o făcuse cu propria ei conştiinţă, socoti că e cazul să se simtă vinovată pentru că sur-prinsese aerul lui de satisfacţie, drept care se pedepsi singură să asculte, chipurile, cu deo-sebită luare-aminte ceea ce avea să spună Lane în continuare.

Lane vorbea acum ca unul care de vreun sfert de oră

monopolizase întreaga conversaţie şi care îşi închipuia că, în sfirşit, îşi intrase aşa de bine în rol, încît vocea lui nu avea cum să deranjeze pe nimeni.

18

— Cu alte cuvinte, ceea ce s-ar putea zice că-i lipseşte lui e - ca s-o spun pe şleau -testicularitatea. Inţelegi ce vreau să spun?

Stătea într-o atitudine retorică, aplecat mult înspre Franny, auditorul lui receptiv, şi rezemat în coate, cu braţele întinse de o parte şi de alta a paharului de Martini.

— îi lipseşte - ce? întrebă Franny. Trebuise să-şi dreagă glasul înainte de a deschide gura, fiindcă de mult nu mai scosese o vorbă.

Lane avu o ezitare.

— Virilitatea, îi explică el.

— Te-am auzit şi prima oară.

— în orice caz, asta a fost ideea lucrării, ca să zic aşa - ceea ce am încercat să scot în evidenţă într-un mod cît se poate de subtil, adăugă Lane, urmînd neabătut firul discuţiei. *Dumnezeule,* vreau să zic că am fost sincer convins c-o să pic cu succes din cauza ei, şi cînd am primit-o înapoi cu un „zece" de-ăla scris cu litere de-o şchioapă, îţi jur c-am fost gata-gata să cad pe spate.

Franny îşi drese iar glasul. Se părea că-şi ispăşise cu vîrf şi îndesat pedeapsa autoim-pusă, aceea de a face pe ascultătoarea atentă.

— De ce ? întrebă ea.

Lane păru puţin iritat de această între-rupere.

— De ce - ce?

— De ce-ai crezut c-o să pici cu succes ?

— Păi ţi-am spus adineauri. Tocmai ţi-am explicat. Tipul ăsta, Brughman, e expert în Flaubert. Sau cel puţin aşa credeam.

— Aha, făcu Franny. Zîmbi. Luă o înghiţi-tură mică de Martini. E excelent, spuse ea, uitîndu-sc la pahar. Ce bine-mi pare că n-are mult gin. Nu-mi place cînd e tot numai gin. Lane dădu din cap aprobator.

— In orice caz, cred că am afurisita asta de lucrare în cameră. Dacă o s-avem o clipă de răgaz în week-end-ul ăsta, am să ţi-o citesc.

— Grozav. Mi-ar face plăcere s-o ascult. Lane încuviinţă iar din cap.

— Vreau să zic că n-am spus în ea nişte lucruri chiar aşa de nemaipomenite. Se foi pe scaun. Dar - nu ştiu - cred că e destul de interesant accentul pe care l-am pus pe *moti-vul* pentru care Flaubert a simţit o asemenea atracţie patologică faţă de *le mot juste.* Vreau să zic, în lumina cunoştinţelor noastre actuale. Nu mă refer numai la psihanaliză şi la toate balivernele alea, cu toate că, evident, şi ele con-tează, într-o oarecare măsură. Nu sînt adeptul lui Freud, dar peste unele lucruri nu poţi să treci chiar aşa de uşor, doar etichetîndu-le drept Freudiene cu „F" mare şi cu asta, basta. Vreau să zic că, pînă la un punct, am avut, cred eu, perfectă dreptate să arăt că nici unul dintre tipii cu adevărat mari - Tolstoi, Dostoievski, S/iaAespeare, pentru Dumnezeu! - nu s-a scre-mut atîta să-şi găsească cuvintele. Ei *au scris,* pur şi simplu. Inţelegi ce vreau să spun?

Lane se uită la Franny, rămînînd oarecum în

expectativă. 1 se părea că îl ascultase cu o atenţie ieşită din comun.

— Ai de gînd să-ţi mănînci măslina, ori ba ? Lane îşi examină paharul cu Martini dintr-o aruncătură de ochi, apoi o privi din nou pe Franny.

—Nu, răspunse el sec. o vrei tu?

20

— Numai dacă nu te tentează pe tine, răspunse Franny.

Işi dădu seama, după expresia lui, că pusese o întrebare nepotrivită. Mai grav decît atît, deodată nu mai vru măslina şi se întrebă în sinea ei de ce i-o mai *ceruse.* Dar atunci cînd Lane îi întinse paharul de Martini, nu mai avu încotro şi trebui să o ia şi să o mănînce, prefăcîndu-se chiar că o savurează. Apoi luă o ţigară din pachetul lui Lane de pe masă, iar el i-o aprinse, aprinzîndu-şi una şi pentru sine.

După scurta întrerupere datorată măslinei, asupra mesei lor se aşternu pentru cîteva clipe tăcerea. Lane o curmă însă, pentru că nu era genul de om care să-şi pună lacăt la gură, nici măcar o secundă, tocmai atunci cînd avea de plasat o poantă bună.

— Tipul ăsta, Brughman, crede c-ar trebui să-mi public undeva afurisita de lucrare, reluă el abrupt firul discuţiei. Dar eu unul nu ştiu ce să zic. Apoi, ca şi cum s-ar fi simţit dintr-o dată obosit - sau, mai degrabă, epuizat de-atî-tea solicitări venite din partea unei lumi care urmărea cu aviditate să smulgă roadele inte-lectului său -, începu să îşi maseze obrazul cu latul palmei, ştergîndu-şi, cu un gest de o gro-solănie involuntară, o urmă de urdoare de la un ochi. Vreau să zic că eseuri critice despre Flaubert şi ceilalţi se scriu cu nemiluita, dar tot degeaba. Căzu pe gînduri, luîndu-şi un aer uşor îmbufnat. De fapt, nu cred să fi exprimat cineva vreun punct de vedere cu adevărat *per-cutant* asupra lui în ultimii...

— Vorbeşti ca un suplinitor, zău aşa.

— Ce-ai zis ? întrebă Lane cu un calm bine dozat.

21

— Vorbeşti exact ca un suplinitor. Imi pare rău, dar ăsta-i adevărul. Chiar aşa vorbeşti.

— Nu zău ? Şi cum vorbeşte un suplinitor, dacă mi-e îngăduit a te întreba ?

Franny îşi dădu seama că era iritat, şi încă rău de tot, dar deocamdată simţi nevoia să spună ceea ce gîndeşte, dintr-o pornire pe cît de maliţioasă, pe-atît de reprobabilă.

—Păi n-am idee cum e pe-aici, dar la *noi,* suplinitorul e persoana care se ocupă de stu-denţi cînd lipseşte profesorul, ori s-a căptuşit cu vreo depresie nervoasă, ori are oră la den-tist şi aşa mai departe. De obicei e un tînăr absolvent care îşi dă masteratul sau cam aşa ceva. în orice caz, dacă predă un curs de lite-ratură rusă, să zicem, vine îmbrăcat cu o cămaşă cu năsturaşi la guler şi o cravată în dungi şi se-apucă să-l facă albie de porci pe Turgheniev preţ de vreo jumătate de oră. La sfirşit, după ce ţi l-a făcut *harcea-parcea* pe Turgheniev de n-a mai rămas nimic din el, se porneşte să turuie despre Stendhal sau alt autor despre care a scris el în lucrarea lui de masterat. La noi, la Catedra de engleză, sînt vreo zece trepăduşi de-ăştia de suplinitori care fac harcea-parcea

toată materia pînă ajunge să-ţi fie lehamite de ea, şi-s nişte minţi aşa de strălucite, că de-abia dacă sînt în stare să deschidă gura - iartă-mi paradoxul. Adică, dacă intri cu ei în polemică, nu ştiu altceva decît să-şi ia o expresie de-asta nemaipomenit de *blajină* pe...

— Da' văd că eşti cu bîzdîc azi, nu glumă -Ştii? Totuşi, explică-mi şi mie, ce naiba ai?

Franny îşi scutură iute scrumul de ţigară, apoi îşi trase scrumiera ceva mai aproape.

— Imi pare rău. Sînt îngrozitoare, se scuză ea. Toată săptămîna asta am simţit în mine o pornire *distructivă.*

— Scrisoarea ta nu era chiar aşa de dis-tructivă.

Franny dădu grav din cap, confirmînd cele spuse de el. Se zgîia la o pată mică şi caldă de lumină, cam de mărimea unei fise de la jocul de pocher, unde bătea soarele pe faţa de masă.

— A trebuit să mă căznesc mult s-o scriu,

recunoscu ea.

Lane dădu să-i răspundă, dar apăruse brusc chelnerul, ca să ia paharele goale.

— Nu mai bci unul? o îndemnă Lane. Nu primi nici un răspuns. Franny se uita ţintă, cu o intensitate deosebită, la pata mică de lumină, de parcă se gîndea să se întindă pe locul ăla.

— Franny, repetă Lane răbdător, să îl audă chelnerul. Nu mai vrei un Martini? Ea ridică privirca.

— lartă-mă. Se uită la paharele goale din mîna chelnerului. Nu. Ba da. Habar n-am. Lane pufni în rîs, privind spre chelner.

— Da sau nu? vru el să ştie.

— Da, te rog.

Arăta mai înviorată.

Chelnerul se retrase. Lane îl urmări cu pri-virea cum ieşea din sala de mese, apoi se uită din nou la Franny. Cu gura un pic căscată, ea îşi aşeza cu grijă scrumul de ţigară la margi-nea scrumierei curate pe care o adusese chel-nerul. Lane o privi o clipă, din ce în ce mai iritat. Pesemne ca îl enerva şi în acelaşi timp îl speria orice semn de indiferenţă din partea unei fete cu care ieşea în lume şi pe care o

curta asiduu. în orice caz, era, fără doar şi poate, îngrijorat că Franny ar putea să-i strice tot week-end-ul cu toanele ei. Deodată se aplecă înainte, întinzîndu-şi braţele pe masă ca şi cum ar fi vrut să măture din calea lui acest obstacol - ce Dumnezeu! -, numai că Franny i-o luă înainte.

— Azi sînt o nesuferită, zise ea. Azi pur şi simplu am luat-o razna.

Se trezi că-l priveşte pe Lane de parcă ar fi fost un străin sau un afiş cu reclamă pentru linoleum, zărit întîmplător într-un metrou, de celalată parte a intervalului dintre scaune. Din nou avu sentimentul vag că e neloială şi vinovată faţă de el, sentiment ce părea a fi nota dominantă a zilei şi la care reacţionă întinzîndu-se spre Lane şi acoperindu-i mîna cu a ei. Şi-o retrase aproape imediat, ca să ia ţigara din scrumieră.

— o să-mi treacă într-o clipă, ţinu să-l asi-gure. îţi promit. îi zîmbi - oarecum sincer - şi în momentul acela, dacă i-ar fi răspuns şi el printr-un zîmbet, anumite evenimente care aveau să urmeze ar fi fost ceva mai

puţin neplăcute, numai că Lane găsi de cuviinţă să afişeze un soi de detaşare în stilul lui carac-teristic şi să nu-i întoarcă zîmbetul. Dacă nu ar fi aşa de tîrziu, continuă ea, şi dacă n-aş fi luat hotărîrea asta prostească să merg la *cursul special,* cred c-aş renunţa de tot la engleză. Nu ştiu ce să zic. îşi scutură scrumul de ţigară. Sînt aşa de scîrbită de omuleţii ăştia pedanţi şi încrezuţi care calcă totul în picioare, că-mi vine să urlu. îl privi pe Lane. lartă-mă. Nu mai zic nimic. îţi dau cuvîntul meu... Atîta

doar că, dac-aş fi avut măcar un dram de curaj, nu m-aş mai fl întors anul ăsta la facul-tate. Nu ştiu. Vreau să spun că-i cea mai mare păcăleală, ceva de necrezut.

— Excelent spus. De-a dreptul excelent. Franny simţi că merită să i se răspundă cu sarcasm.

— Scuză-mă, spuse ea.

— Hai, nu te mai tot scuza - da? Imi închi-pui că nici nu ti-a trecut prin minte că nu faci altceva decît să generalizezi pur şi simplu *aiurea.* Dacă toţi profesorii de la Catedra de engleză ar fi chiar aşa, nişte omuleţi periculoşi care calcă totul în picioare, atunci ar fi cu totul altă...

Franny îl întrerupse, dar cu un glas aproape inaudibil. Privea, peste umărul lui îmbrăcat în flanel gri-închis, către ceva abstract, înspre capătul opus al sălii de mese.

— Ce-ai zis? întrebă Lane.

— Am spus că ştiu. Ai dreptate. Am luat-o razna, asta-i tot. Nu mă lua în seamă.

Dar Lane nu putea să renunţe la un duel verbal pînă nu se încheia în favoarea lui.

— Păi ce naiba! Incompetenţi găseşti în toate domeniile. Adică asta-i ceva ştiut. Hai, măcar o clipă, să nu mai vorbim despre neis-prăviţii de suplinitori. Se uită la Franny. M-asculti, sau ce faci?

—Da'.

— li aveţi la afurisita aia a voastră de Catedră de engleză pe doi dintre cei mai tari profesori din ţară. Pe Manlius. Pe Esposito. Dumnezeule, păcat că nu-i avem noi *aici.* Ei, cel puţin, sînt poeţi, pentru Dumnezeu!

— Ba nu-s, îl contrazise Franny. Ăsta-i unul din motivele pentru care totul i-aşa de groaznic. Vreau să zic că nu-s poeţi *adevăraţi.* Sînt pur şi simplu nişte indivizi care scriu poezii ce sînt publicate peste tot şi incluse în fel de fel de antologii, dar nu-s *poeţi.*

Se opri, stînjenită, şi îşi stinse ţigara. De vreo cîteva minute bune începuse, parcă, să-şi piardă culoarea din obraji. Chiar şi rujul de pe buze parcă era cu o nuanţă, două mai deschis, ca si cînd tocmai şi l-ar fi şters cu un şerveţel.

— Hai să nu vorbim despre asta, spuse ea pe un ton aproape nepăsător, strivindu-şi mucul de ţigară în scrumieră. Am luat-o razna. Parcă văd c-o să-ţi stric tot wcek-end-ul. Poate o fi vreo trapă pe sub scaunul ăsta, ca să mă strecor prin ea şi să mă fac nevăzută.

Chelnerul se ivi pentru o clipă, lăsînd în faţa fiecăruia cîte un al doilea pahar de Martini. Lane cuprinse piciorul paharului cu degetele -degetele lui lungi şi subţiri, pe care nu avea nicidecum obiceiul să şi le ţină ascunse.

— Nu strici *nimic, o* asigură el calm. Numai că sînt şi eu curios să aflu ce-i cu toată poves-tea asta. Adică ce ? trebuie să fii neapărat un pîriit de boem, ori să fii *mort* -

pentru Dumnezeu! - ca să fli *poet adevărat* ? Dar ce-ai vrea tu - vreo puşlama lăţoasă ?

— Nu. N-am putea să terminăm cu subiec-tul ăsta? Te rog. Simt că sînt de-a dreptul nesuferită şi încep să am o...

— Eu unul aş fi cît se poate de bucuros să închei discuţia asta - aş fi chiar încîntat. Dar, mai întîi, spune-mi, dacă nu-ţi e cu supărare, ce-i ăla *vm.poet adevărat*. Ţi-aş fi recunoscător. Zău că da.

Pe fruntea lui Franny lucea o brumă de sudoare. Asta nu putea să însemne decît că ori era prea cald în încăpere, ori ea avea sto-macul deranjat, ori băutura era prea tare; în orice caz, Lane nu părea s-o observe.

—*Nu* ştiu ce-i acela un poet adevărat. As vrea *sa-ncetezi* odată, Lane. Vorbesc serios. Am, nu ştiu cum, o senzaţie foarte ciudată, şi nu pot să...

— E-n regulă, e-n regulă - O.K. Liniş-teşte-te, spuse Lane. Incercam doar să...

— Eu atîta ştiu, îi tăie vorba Franny. Dacă eşti poet, dai la iveală ceva frumos. Vreau să spun că trebuie să laşi ceva frumos în urma ta după ce-ai pus punct şi-ai lăsat condeiul din mînă. Aceia despre care-mi vorbeşti tu nu lasă nici măcar un singur lucru frumos în urma lor. Cei care sînt, poate, un pic mai răsăriţi dintre ei nu fac altceva decît să ţi se vîre, într-un fel, în creier şi să lase acolo *ceva*, dar dacă o *fac*, dacă se pricep să lase cît de cît o urmă, nu înseamnă neapărat că scriu *poezie*, pentru numele lui Dumnezeu! Poate că nu-i decît un fel de *spîrcuială* sintactică teribil de fascinantă - iartă-mi exprimarea. Ca în cazul lui Manlius şi al lui Esposito şi al tuturor neajutoraţilor de teapa lor.

Lane îşi aprinse pe îndelete o ţigară înainte de a răspunde. Apoi zise:

— Credeam că-ţi place Manlius. De fapt, acum vreo lună, dacă-mi aduc eu bine aminte, spuneai că-i un *draguţ,* şi că...

— Chiar îmi place. Numai că m-am săturat să am pentru oameni doar simpatie şi nimic mai mult. Doamne, tare-aş vrea să cunosc şi

eu un om pe care să-l pot respecta... Mă scuzi numai un minut.

Franny se ridică brusc în picioare, cu geanta în mînă. Era fbarte palidă.

Lane, cu gura căscată, se sculă de la masă, împingîndu-şi scaunul îndărătul lui.

—Dar ce s-a-ntîmplat ? întrebă el. Nu ţi-e bine? Te supără ceva, ori care-i problema?

— Mă-ntorc într-o sccundă.

leşi din sala de restaurant fără să întrebe pe nimeni nimic, de parcă ar fi ştiut încotro să o ia, fiindcă mai fusese la „Sickler's" şi în alte rînduri.

Lane, rămas singur la masă, se apucă să fumeze şi să soarbă din paharul lui de Martini cîte-un pic, cîte-un pic, ca să îi ajungă pînă se întorcea Franny. Era clar că sentimentul de satisfacţie pe care i-l dăduse în urmă cu o jumătate de oră faptul că se afla în locul potri-vit alături de fata potrivită, ori care arăta, cel puţin, cum se cuvine, îl părăsise acum cu totul. Işi îndreptă privirea spre haina de blană tunsă, de enot, care atîrna oarecum pieziş pe spătarul scaunului gol al lui Franny - aceeaşi haină care, la gară, îi stîrnise emoţii atît de vii pentru că îi era atît de

bine cunoscută -, examinînd-o acum cu o antipatie aproape fără margini. Creţurile căptuşelii de mătase păreau, din cine ştie ce motiv, să-l enerveze. Apoi îşi luă ochii de la haină şi începu să fixeze picio-rul paharului de Martini cu un aer îngrijorat, de victimă a unei nedrepte uneltiri. Un lucru era sigur. Week-end-ul începea într-un mod cît se poate de neobişnuit. In acel moment întîm-plarea făcu însă ca el să îşi ridice privirea de

la masă şi să zărească, la celălalt capăt al sălii, un cunoscut - un coleg însoţit de prie-tena lui. Lane îşi îndreptă ţinuta şi îşi recom-puse expresia feţei. Lăsă la o parte aerul acela de profundă nelinişte şi nemulţumire şi îşi luă în schimb o figură de bărbat a cărui parteneră s-a dus doar un pic pînă la toaletă, lăsîndu-l, aşa cum le stă fetelor în obicei, fără altă ocu-paţie decît aceea de a trage din ţigară şi a face pe blazatul, sau, şi mai bine, pe seducătorul blazat.

LA „Sickler's", toaleta pentru doamne era aproape la fel de spaţioasă ca sala de res-taurant însăşi şi, într-un anume sens, părea să ofere tot atîta confort. Intrarea era liberă şi se părea că nu era nimeni înăuntru cînd îşi făcu apariţia Franny. Stătu o clipă - ca şi cînd acela ar fi fost un loc de întîlnire - în mijlocul încăperii pardosite cu dale. Acum avea frun-tea plină de broboane de sudoare, ţinea gura puţin căscată, fără vlagă, şi era chiar mai palidă decît fusese la masă.

Apoi se strecură brusc, în mare grabă, în cea mai îndepărtată şi mai puţin bătătoare la ochi dintre cele şapte sau opt cabine - unde, din fericire, nu se cerea nici un bănuţ la intrare -, trase uşa după ea şi, cu oarecare greutate, o încuie trăgînd zăvorul. Fără a se sinchisi, pare-se, de ambianţa în care se afla, se aşeză. îşi apropie foarte strîns genunchii unul de altul, ca şi cum ar fi vrut să se comprime într-un volum mai mic şi mai compact. Apoi îşi puse mîinile vertical peste ochi şi apăsă tare din călcîie, ca pentru a-şi paraliza nervul optic şi

a îneca toate imaginile într-un întuneric ca de hău. Degetele ei întinse, cu toate că îi tre-murau, sau poate tocmai pentru că îi tremu-rau, aveau o graţie şi o drăgălăşenie ciudată. Rămase o clipă încremenită în poziţia aceea încordată, aproape fetală - apoi o podidiră lacrimile. Plînse aşa cel puţin vreo cinci mi-nute în şir. Plînse fără a încerca să îşi reţină nici una din manifestările mai zgomotoase ale durerii şi tulburării, toate acele icnete con-vulsive din fundul gîtului pe care le scoate un copil isteric atunci cînd încearcă să tragă aer în piept printr-o epiglotă aproape închisă. Şi totuşi, cînd, în cele din urmă, se opri din plîns, isprăvi pur şi simplu, fără să simtă cînd inspira, acea senzaţie dureroasă, ca nişte cuţite, care urmează de obicei după un acces violent. Cînd se opri, fu ca şi cînd în mintea ei s-ar fi petre-cut o schimbare spectaculoasă de polaritate, una cu efect imediat şi liniştitor asupra corpului ei. Cu faţa udă de lacrimi, dar lipsită de orice expresie, aproape tîmpă, îşi culese geanta de pejos, o deschise şi scoase dinăuntru cărticica prăzulie legată în pînză. Şi-o aşeză în poală - mai bine zis pe genunchi - şi se uită la ea, o fixă cu privirea de parcă acela era locul cel mai potrivit pentru o cărticică de culoarea pra-zului. In clipa următoare luă

cartea în mînă, o ridică pînă la nivelul bustului şi o strînse la piept - cu un gest scurt şi energic. Pe urmă o puse la loc în geantă, se ridică şi ieşi din cabină. Se spălă pe faţă cu apă rece, se uscă cu un prosop de pe suportul fixat sus, dea-supra capului, îşi dădu din nou cu ruj pe buze, se pieptănă şi ieşi din camera de toaletă.

Cînd traversă sala de restaurant ca să ajungă la masă, arăta extraordinar - vioaie şi bine-dispusă, aşa cum se cuvine să fie o fată într-un week-end studenţesc de excepţie. In momentul m care ajunse, sprintenă şi zîmbi-toare, în dreptul scaunului ei, Lane se ridică încet, cu un şerveţel în mîna stîngă.

— Dumnezeule! Scuză-mă, spuse ea. Cre-deai c-am murit?

— Nu credeam c-ai *murit,* răspunse Lane. îi trase scaunul să se aşeze. Nu ştiam ce naiba s-a-ntîmplat. Se întoarse la locul lui. Ştii, n-avem chiar aşa de mult timp la dispoziţie. Se aşeză. Te simţi bine? Ai ochii uşor injectaţi. o privi mai cu luare-aminte. Nu ţi-e bine, sau ce ?

Franny îşi aprinse o ţigară.

—*Acum* mă simt excelent. In viaţa mea n-am fost în halul ăsta de *ameţită.* Ai dat comanda ?

— Te-am aşteptat pe tine, răspunse Lane, continuînd s-o examineze. Totuşi, care-i pro-blema? Ai stomacul deranjat?

— Nu. Şi da, şi nu. Nu ştiu, făcu Franny. Se uită la meniul de pe farfurie şi îl citi fără să îl ia în mînă. Eu nu vreau decît un sandviş cu carne de pui. Şi poate un pahar cu lapte... Dar tu comandă-ţi ce vrei, nu te sfii. Adică cere melci şi *caracatiţi si* lucruri de-astea. Caraca-tiţe, vreau să spun. Mie zău că nu mi-e foame nici un pic.

Lane se uită la ea, după care suflă o pală de fum subţire, cît se poate de elocventă, în jos, înspre farfuria din fata lui.

— Văd c-o s-avem parte de-un week-end **pe** cinste, comentă el. Auzi, să manînci sandivş cu carne de pui - pentru Dumnezeu!

Franny era necăjită.

— Nu mi-e foame, Lăne - îmi pare *rău.* Dumnezeule! Uite ce. Tu comandă-ţi ce vrei -de ce nu ? -, iar eu am să mănînc împreună cu tine. Dar nu pot să fac să-mi vină pofta de mîn-care la comandă, numai pentru că aşa vrei tu.

— E-n regulă, e-n regulă.

Lane îşi întinse gîtul înspre chelner pentru ca acesta să îl vadă şi să vină. In clipa urmă-toare comandă sandvişul cu carne de pui şi paharul cu lapte pentru Franny, iar pentru el melci, picioare de broască şi o salată. Cînd plecă chelnerul, se uită la ceas şi spuse:

— Apropo, trebuie să fim la Tenbridge la unu şi un sfert, unu şijumătate. Nu mai tîrziu. I-am spus lui Wally c-o să ne oprim, probabil, să bem un pahar, apoi poate o să ne ducem la stadion cu el cu maşina. Ai ceva împotrivă ?

— Nici nu ştiu cine e.

— L-ai întîlnit de vreo douăzeci de ori pînă acum, pentru numele lui Dumnezeu. Wally Campbell. lisuse Hristoase! Dacă l-ai întîlnit o dată, înseamnă că l-ai...

—Aha. Mi-amintesc... Uite ce, nu mi-o lua în nume

de *rău* dacă nu-mi aduc aminte pe loc de cineva. Mai ales cînd acel cineva arată la fel ca toată lumea, şi se îmbracă şi se poartă la fel ca toţi ceilalţi.

Franny îşi curmă glasul. 1 se păru că îi sună cicălitor şi veninos şi simţi un val de ură de sine care făcu, literalmente, să i se umple iar fruntea de sudoare. Dar vocea i se auzi din nou, împotriva voinţei ei.

'—Nu zic c-ar fi cine ştie ce fnnţă îngrozi-toare, sau ceva de genul ăsta. Dar de patru

32

ani, peste tot pe unde mă duc, mă lovesc numai de indivizi ca Wally Campbell. Ştiu dinainte cînd vor să facă pe *fermecătorii,* ştiu cînd sînt pe punctul să-ţi susure vreo bîrfă răutăcioasă despre vreo fată din acelaşi dormitor cu tine, ştiu cînd vor să mă descoasă ca să afle ce am făcut toată vara, ştiu cînd sînt gata-gata să-şi tragă un scaun şi să se-aşeze călare pe el de-a-ndăratelea şi să se grozăvească pe un ton foarte, foarte firesc - sau să-ţi ia piuitul arun-cînd tot felul de *nume* celebre pe un ton cît se poate de simplu, de *firesc.* Există o lege nescrisă care spune că oamenii de o anumită condiţie socială sau materială pot să arunce asemenea prafuri cît poftesc, numai să aibă grijă ca, îndată ce-au pomenit un nume, să şi adauge despre persoana în cauză ceva teribil de com-promiţător - ori că-i copil din flori, ori că-i nimfomană, ori că se droghează, ori *altceva* scandalos. Se opri iar. Tăcu preţ de o clipă, răsucind scrumiera între degete şi avînd grijă să nu-si ridice privirea şi să vadă expresia lui Lane. Imi pare rău, spuse ea. Nu-i vorba doar de Wally Campbell. Mă leg de el numai pentru că l-ai adus în discuţie- Şi pentru că arată exact ca unul care şi-a petrecut vacanţa de vară în Italia ori prin alte străinătăţi.

— Pentru informarea ta, pot să-ţi spun că vara trecută a fost în Franţa, preciză Lane. Ştiu eu unde baţi, adăugă el repede, dar eşti al naibii de ne...

— Foarte bine, i-o tăie Franny pe un ton plin de lehamite. Franţa. îşi scoase o ţigară din pachetul de pe masă. Eu nu vorbesc numai de Wally. în locul lui ar putea fi şi-o fată, pentru

33

Dumnezeu! Adică, dac-ar fi fost o fată - cineva din acelaşi dormitor cu mine, de exemplu -, precis c-ar fi pictat toată vara decoruri pentru vreo companie teatrală. Ori ar fi cutreierat prin Ţara Galilor călare pe bicicletă. Ori şi-ar fi închiriat un apartament la New York şi ar fi lucrat la o revistă sau la vreo firmă de publi-citate. Vreau să spun că eu vorbesc de *toaiă* lumea. Tot ce face lumea în general e atît de -nu ştiu cum -, nu neapărat *rău,* nici măcar nedemn, nici măcar stupid. Doar că-i ceva atît de neînsemnat şi de lipsit de sens şi de - întristător. Dar partea cea mai gravă e că, dacă te apuci să duci o viaţă boemă sau să faci alte năzbîtii de felul ăsta, te trezeşti că eşti la fel de conformist ca toată lumea, numai că-n alt sens. Se opri. Clătină scurt din cap, albă ca varul la faţă, şi, preţ de o fracţiune de secundă, nu mai mult, se pipăi cu mîna pe frunte - pare-se, nu atît ca să vadă dacă e transpirată, cît, mai curînd, ca să se contro-leze dacă are febră, de parcă ar fi fost propria ei mamă. Am o stare tare ciudată, continuă ea. Simt c-am să-mi pierd minţile. Mi le-oi fi şi pierdut.

Lane o privea cu sinceră îngrijorare - rriai mult îngrijorare decît curiozitate.

— Eşti groaznic de palidă. Zău că eşti palidă - ştii?

Franny clătină din cap.

— Mă simt foarte bine. o să mă simt foarte bine într-o clipă. Işi ridică privirea în momen-tul cînd veni chelnerul să-i servească. o, dar arată grozav melcii tăi. Abia îşi dusese ţigara în dreptul buzelor, şi se stinsese. Ce-ai făcut cu chibriturile ? întrebă ea.

34

După ce plecă chelnerul, Lane îi oferi un foc.

— Fumezi prea mult, observă el. Luă în mînă furculiţa mică de lîngă farfuria cu melci, dar înainte să înceapă s-o folosească, se uită iar la Franny. Sînt îngrijorat din cauza ta. Vorbesc serios. Ce naiba s-a-ntîmplat cu tine în ultimele două săptămîni?

Franny îl privi, apoi ridică din umeri, clă-tinînd, totodată, din cap.

— Nimic. Absolut nimic, îl asigură ea. Hai, mănîncă. Mănîncă-ţi melcii ăia. Au un gust oribil cînd sînt reci.

— Ba *tu* să faci bine să mănînci. Franny încuviinţă din cap şi se uită în jos la sandvişul cu carne de pui. Simti un mic val de greaţă, ridică imediat capul şi trase un fum lung de ţigară.

— Ce se mai aude cu piesa ta? întrebă Lane, în timp ce se ocupa de melcii din farfurie.

— Habar n-am. Nu mai joc în ea. M-am retras.

— Te-ai retras ? Lane ridică ochii din far-furie. Aveam impresia că-ţi place rolul la nebu-nie. Da' ce s-a-ntîmplat? 1 l-au dat alcuiva?

— Nu. Rolul a fost numai şi numai al meu. E dezgustător! Ah, e dezgustător!

—Atunci ce s-a-ntîmplat? Doar nu te-ai retras cu totul de la Secţia de teatru, nu-i aşa ?

Franny confirmă din cap şi sorbi din paha-rul cu lapte.

După ce termină de mestecat şi de înghiţit, Lane o întrebă:

—De ce, pentru numele lui Dumnezeu? Credeam că blestematul ăla de teatru e pasiu-nea vieţii tale. E aproape singurul lucru despre care te-am auzit...

35

— M-am retras, *şi* cu asta, basta, se burzu.lui Franny. Devenise penibil. începusem să mă simt ca o mică fandosită pe care n-o mai interesează altceva decît propria ei persoană. Rămase un pic pe gînduri. Nu ştiu. Mai întîi de toate, mi s-a părut tare de prost-gust să doreşti să joci pe scenă. Vreau să zic că faci atîta paradă de *propria* ta persoană. Nu mai puteam suporta, cînd jucam într-o piesă, să rămîn în culise la sfirşitul spectacolului. Toată mulţimea aia de înfumuraţi care aleargă de colo-colo şi se cred teribil de generoşi şi de *afectuoşi.* Care se pupă-n bot cu toată lumea şi se ftţîie peste tot cu feţele lor sulemenite, dar se căznesc să pară grozav de naturali şi de binevoitori cînd vin prietenii în culise să te vadă. Pur şi simplu nu mă mai puteam suporta... Şi partea cea mai gravă e că, de obicei, mi-era oarecum jenă să joc în piesele în care jucam. Mai cu seamă în cele din repertoriul de vară. li aruncă o privire lui Lane. Dar să ştii c-am avut roluri bune, nu te uita aşa la mine. Nu asta era problema. Numai că, pur şi simplu, mi-ar fi fost ruşine dacă, să zicem, vreo persoană pe care-o respect - fraţii mei, de exemplu - ar fi venit şi m-ar fi auzit debitînd unele din *replicile* pe care trebuia să le spun. Anumitor persoane le scriam să nu vină la

spectacol. Stătu din nou să se gîn-dească. Singura excepţie a fost rolul lui Pegeen din *Desfrînatul**, de vara trecută. Vreau să spun că rolul ăla ar fi putut să-mi iasă chiar bine, numai că tontălăul care-ljuca pe Desfrînat

Comedia *Desfrînatul Vestului,* capodopera drama-turgului irlandez John Millington Synge (1871-1909).

i-a stricat tot hazul. Era aşa de sentimental -Dumnezeule, tare sentimental mai era!

Lane îşi mîncase toţi melcii din farfurie. îşi compuse dinadins o figură lipsită de orice expresie.

— Dar a avut nişte cronici extraordinare, spuse el. Mi le-ai trimis şi mie, dacă-ţi mai aminteşti.

Franny oftă.

—E-n regulă. O.K., Lane.

— Ba nu-i, vreau să zic că vorbeşti de-o jumătate de oră, ca şi cînd ai fi singura per-soană de pe lumea asta cu scaun la cap şi cu simţ critic. Daca unii dintre cei mai buni cri-tici au considerat că omul ăsta a fost extra-ordinar în rol, poate chiar a fost şi poate **că** tu te înşeli. La asta nu te-ai gîndit niciodată? Ştii, n-ai ajuns încă la o vîrstă atît de...

— Pentru cineva care are numai talent, a fost extraordinar. Dar ca să joci cum trebuie rolul Desfrînatului, trebuie să fii genial. E *musai* să fii, şi cu asta, basta - n-ai ce-i face, explică Franny. îşi arcui niţel spatele şi, ţinînd gura un pic deschisă, îşi puse mîna pe creştet. Mă simt aşa de ameţită, ca niciodată. Nu ştiu ce-i cu mine.

— Da' *tu* te crezi vreun geniu ? Franny îşi luă mîna de pe cap.

— Ah, Lane. Te rog. Nu mă lua aşa.

— Da' nu te iau în nici un...

— Eu atîta ştiu - că o să-mi pierd minţile, îl repezi Franny. Sînt sătulă de atîta egocen-trism. Al meu şi-al tuturor celorlalţi. Sînt sătulă de toţi aceia care vor *s-ajungă* ceva, să facă fapte mari şi aşa mai departe, să devină

interesanţi. E dezgustător - zău că da. Mie nici nu-mi pasă ce spune lumea.

La această afirmaţie, Lane ridică din sprîn-cene şi îşi luă o atitudine relaxată, ca să pară cît mai convingător.

— Eşti sigură că nu te temi, de fapt, de competiţie? o iscodi el cu calm studiat. Eu unul nu prea mă pricep la aşa ceva, dar aş fi gata să pun pariu că un bun psihanalist - vreau să spun, unul cu adevărat priceput - ar putea să interpreteze afirmaţia ta ca pe...

— Nu mi-e frică să intru-n competiţie. Ba dimpotrivă. Nu înţelegi ? Mă tem că *ţin prea mult* să intru-n competiţie - asta mă sperie pe mine. De-aia m-am retras de la Secţia de teatru. Dacă sînt aşa de obişnuită să accept valorile celorlalţi şi dacă îmi plac aplauzele şi-mi place să mă ridice lumea în slăvi, asta nu-nseamnă că-i un lucru bun. Mi-e ruşine. Sînt sătulă pînă-n gît de toate astea. M-am săturat să nu am curajul să fiu, pur şi simplu, un nimeni. Mi-e lehamite de mine însămi şi de toţi ceilalaţi care vor, într-un fel sau altul, să rupă inima tîrgului. Se opri, îşi luă repede paharul cu lapte şi îl duse la buze. Ştiam eu, spuse ea, punîndu-l la loc, pe masă. Asta-i ceva nou. Se-ntîmplă ceva ciudat cu dinţii mei. Imi clănţăne. Alaltăieri era să muşc dintr-un pahar. Poate c-oi fi ţicnită, sărită de pe fix, fără să ştiu.

Chelnerul venise să îi aducă lui Lane picioa-rele de broască şi salata. Franny îşi ridică ochii spre el. La rîndul lui, se uită în jos la sandvişul cu carne de pui, de care nici nu se

atinsese. Intrebă dacă nu cumva domnişoara ar dori să comande altceva. Franny îi mulţumi
şi îi răspunse că nu.

— Mănînc foarte încet, asta-i tot, îl lămuri ea-
Chelnerul, care nu era un tinerel, se uită, parcă, preţ de o clipă la faţa ei palidă şi la fruntea transpirată, apoi se înclină şi plecă.

—Nu vrei să iei un pic batista asta? o întrebă Lane pe neaşteptate.

în mîna întinsă ţinea o batistă albă împă-turită. Vocea sa exprima compasiune şi bună-voinţă, în ciuda încercării lui oarecum perverse de a o face să sune neutru.

— De ce? Crezi că am nevoie de ea?

— Eşti transpirată. Nu c-ai fi lac de sudoare, dar vreau să spun că ai fruntea un pic trans-
pirată.

— Chiar *asa* ? Ah, ce oribil! îmi pare rău...
Franny îşi ridică geanta pînă la nivelul mesei, o deschise şi începu să scotocească prin ea. Am un şerveţel pe-aici, pe undeva.

— la batista mea, pentru Dumnezeu. Ce
naiba, nu-i totuna?

—*Nu* vreau. îmi place tare mult batista aia şi nu vreau s-o umplu de transpiraţie, îi explică Franny. Geanta ei era un adevărat talmeş-balmeş. Ca să vadă mai bine înăuntru, se apucă să scoată din ea cîteva lucruri şi să le aşeze pe faţa de masă, chiar la stînga sandvi-şului neatins. Uite-l, spuse ea. Se folosi de oglin-joara pudrierei şi, cu mişcări iuţi, delicate, se şterse pe frunte cu un serveţel. Dumnezeule! Arăt ca o stafle. Cum de mă suporţi?

— Ce carte-i aia? vru să ştie Lane.

39 FRANNY sări, literalmente, ca arsă. Se uită în jos la grămăjoara de lucruri scoase din geantă şi aruncate cu furca pe faţa de masă.

— Care carte ? întrebă ea. La asta te referi ? Luă în mînă o cărticică lcgată în pînză şi o puse la loc în geantă. o carte pe care-am luat-o s-o frunzăresc în tren.

— la s-o vedem. Ce e?

Franny nu păru să îl audă. Işi deschise din nou pudriera şi se mai privi o dată, fugitiv, în oglindă.

— Dumnezeule! exclamă ea. Apoi puse totul - pudriera, portvizitul, bonul de la spălă-torie, periuţa de dinţi, o folie de aspirine şi un beţigaş suflat cu aur, pentru amestecat bău-turi - înapoi în geantă. Nu ştiu de ce-oi purta la mine beţigaşul ăsta caraghios, spuse ea. Mi l-a dat de ziua mea, cînd eram în anul doi, un băiat grozav de sentimental. 1 s-a părut lui că-i un dar nemaipomenit de frumos şi de inspirat şi se tot uita la mine cînd l-am scos din pachet. Tot încerc să-l arunc, dar pur şi simplu nu pot. o să-l duc cu mine-n mormînt. Rămase pe gînduri- Se tot hlizea şi-mi spunea c-are să-mi poarte noroc dacă o să-l am la mine tot timpul. Lane începuse să atace picioarele de broască.

— Totuşi, ce carte era aia ? Sau e vreun mare secret ? insistă el.

— Cărticica din geantă ? întrebă Franny. II privi cu luare-aminte în vreme ce tăia în bucăţele două picioare de

broască. Apoi îşi luă o ţigară din pachetul de pe masă şi şi-o aprinse singură. Păi nu ştiu, răspunse ea. o chestie care se cheamă *Călătoria unuipelerin*. II privi o clipă pe Lane mîncînd. Am luat-o de la bibliotecă.

Ne-a vorbit de ea tipul care ne predă cursul de religie în trimestrul ăsta. Trase un fum lung. o ţin de cîteva săptămîni. Mereu uit s-o înapoiez.

—De cine-i scrisă?

— Habar n-am, răspunse ea cu un aer nepă-sător. De un oarecare ţăran rus, după cît se pare. Continuă să-l iscodească pe Lane în timp ce îşi mînca picioarele de broască. Nu-şi spune numele. Işi deapănă povestea, dar în timpul ăsta tu habar n-ai cum îl cheamă. Iţi spune doar că e ţăran şi că are treizeci şi trei de ani şi un braţ uscat. Şi că nevastă-sa e moartă. Totul se petrece pe la 1800.

Lane tocmai îşi mutase centrul atenţiei de la picioarele de broască la salată.

— Şi e ceva de ea ? întrebă el. Despre ce-i

vorba ?

— Nu ştiu. E ciudată. Vreau să spun că mai întîi de toate e o carte religioasă. Intr-un sens, cred că s-ar putea spune că-i de-un fanatism extraordinar, dar, în alt sens, nu e. Adică începe cu ţăranul ăsta - pelerinul - care vrea să afle ce-nseamnă pasajul din Biblie în care se spune că trebuie să te rogi neîncetat. Adică fără între-rupere. în Tesaloniceni, sau cam aşa ceva. Aşa că el porneşte să cutreiere prin toată Rusia, căutînd pe cineva care să-l poată lămuri cum să te rogi neîncetat. Şi ce ar trebui să spui cînd te rogi, Franny părea fascinată de felul cum Lane îşi tăia cu cuţitul picioarele de broască. Continuă să se uite fix la farfuria lui în timp ce vorbea. Nu are la el alt bagaj decît o straiţă plină cu pîine şi sare. După o vreme, se întîlneşte cu un om căruia i se zice stareţ -un soi de călugăr grozav de evoluat spiritual -

şi stareţul ăsta îi vorbeşte despre o carte intitulată *Filocalia*. Care, pasămite, a fost scrisă de un grup de monahi nemaipomenit de înţelepţi, care susţineau oarecum metoda asta extraordinară de rugăciune.

— Şedeţi blînd, se adresă Lane unei perechi de picioare de broască.

— Prin urmare, pelerinul învaţă să se roage aşa cum spun aceşti preacuvioşi că ar trebui să te rogi - vreau să zic că stăruie în rugăciune pînă ajunge să stăpînească metoda la perfec-ţie. Apoi continuă să cutreiere Rusia în lung şi-n lat, întîlneşte fel de fel de oameni absolut minunaţi, şi le arată cum să se roage şi ei după metoda asta extraordinară. Ăsta-i, de fapt, tot subiectul cărţii.

— îmi pare foarte rău că trebuie s-o spun, dar o să put tot a usturoi, zise Lane.

— Intr-una din călătorii întîlneşte pere-chea asta, soţ şi soţie, care-mi plac mai mult decît oricare fiinţe omeneşti despre care am citit vreodată în viaţa mea, continuă Franny. Mergînd el pe un drum de ţară cu straiţa-n spinare, iată că încep să alerge după el două gîgîlici de copii, strigîndu-i: „Cerşetorule! Dragă cerşetorule, trebuie să vii cu noi acasă, la mămica. Ei îi sînt tare dragi cerşetorii". Aşa că se duce cu copiii, şi femeia asta *cu adevărat* minunată, mama copiilor, iese din casă într-un suflet şi insistă să-l ajute să-şi scoată încălţările vechi şi ponosite şi să-i dea o cană cu ceai. Apoi vine acasă tatăl

copiilor, care pare-se că îndrăgeşte şi el cerşetorii şi pelerinii, şi se aşază cu toţii la masă. lar în timpul cinei pelerinul doreşte să ştie cine sînt

toate femeile adunate dejur împrejurul mesei, şi atunci stăpînul casei îi răspunde că sînt slujnice, dar că şed întotdeauna la masă îm-preună cu el şi cu nevasta lui, fiindu-le surori întru Hristos. Deodată, Franny îşi îndreptă ţinuta, cu un aer jenat. Vreau să spun că mi-a plăcut tare mult că pelerinul a vrut să ştie cine erau toate femeile alea. II privi pe Lane în timp ce îşi ungea cu unt o bucată de pîine. în ftne, pelerinul înnoptează în casa lor şi stă de vorbă cu stăpînul casei, pînă la ore tîrzii, despre metoda asta de rugăciune neîncetată. Pelerinul îi spune cum să se roage. Apoi, în dimineaţa următoare, porneşte iar spre noi aventuri. Intîlneşte tot soiul de oameni - vreau să spun că ăsta-i tot subiectul cărţii - şi tutu-ror le spune cum să se roage după metoda asta specială.

Lane dădu din cap aprobator. îşi înfipse furculiţa în salată.

— Sper din tot sufletul c-o să avem timp în week-end-ul ăsta să-ţi arunci şi tu un ochi peste afurisita asta de lucrare de care-ţi spu-neam, zise el. Nu ştiu. S-ar putea să nu fac nici o scofală cu ea - adică să-ncerc s-o public sau mai ştiu eu ce -, dar aş vrea să te uiţi un pic peste ea cît eşti pe-aici.

— Mi-ar face mare plăcere, răspunse Franny. II urmări cu privirea în timp ce îşi ungea cu unt o nouă felie de pîine. Cartea asta s-ar putea să-ţi placă, spuse ea schimbînd, brusc, vorba. E extraordinar de simplă, adică.

— Pare interesantă. Nu-ţi mănînci untul, nu-i aşa?

— Nu, ia-l tu. Nu pot să ţi-o împrumut, pentru că şi-aşa am ţinut-o prea mult, dar cred c-ai putea s-o iei de aici, de la bibliotecă. Sînt sigură că se poate.

— Nici nu te-ai atins de prăpăditul ăla de sandviş, ştii? o boscorodi Lane din senin.

Franny se uită în jos în farfurie de parcă de-abia i-o pusese cineva dinainte.

— Acuşica-l mănînc, îi promise ea. Tăcu o clipă, ţinîndu-şi ţigara în mîna stîngă, dar fără să tragă din ea, şi mîna dreaptă încleş-tată în jurul paharului cu lapte. Nu vrei să auzi care era metoda aceea specială de rugă-ciune, despre care i-a vorbit stareţul ? îl întrebă ea. E chiar destul de interesantă, într-un fel.

Lane îşi înfipse furculiţa în ultima pereche de picioare de broască. Incuviinţă din cap.

— Sigur. Sigur că da.

— Păi, cum îţi spuneam, pelerinul - ţăra-nul ăsta simplu - porneşte în pelerinaj ca să afle care-i sensul pasajului din Biblie care zice că trebuie să te rogi neîncetat. Apoi se întîl-neşte cu stareţul - acest monah grozav de înţelept de care ţi-am spus, cel care studia de ani şi ani *Filocalia*. Franny se opri brusc să se gîndească, să îşi pună ordine în idei. Ei bine, stareţul îi vorbeşte mai întîi de toate despre Rugăciunea lui lisus : „Doamne lisuse Hristoase, ai milă de mine". Vreau să spun că aşa

sună rugăciunea. Şi-i arată că acelea sînt cuvintele cele mai potrivite pe care trebuie să le rosteşti cînd te rogi. Mai cu seamă cuvîntul „milă", pentru că-i, într-adevăr, o vorbă atît de adîncă şi poate să însemne atît de multe lucruri. Adică nu-i musai să însemne doar *milă.*

Franny se opri din nou să se gîndească. Nu se mai uita în farfuria lui Lane, ci peste umărul lui. în fine, continuă ea, stareţul îi spune pelerinului că, tot repetînd-o de nenumărate ori - la început nu trebuie decît s-o rosteşti cu *buzele* -, pînă la urmă se-ntîmplă ca rugă-ciunea să se rostească de la sine. Ceva se *întîmplă,* după o vreme. Nu ştiu ce anume, dar ceva se-ntîmplă şi cuvintele ţi se sincronizează cu bătăile inimii şi atunci, de fapt, ajungi să te rogi neîncetat. Ceea ce are un efect spiritual cu adevărat extraordinar asupra întregului tău mod de a privi lucrurile. Vreau să spun că ăsta-i, mai nault sau mai puţin, *sensul* rugăciunii. Adică te rogi ca să-ţi puri-fici pe de-a-ntregul felul de-a privi lucrurile şi ca să dobîndeşti o concepţie cu totul nouă despre rostul lucrurilor.

Lane terminase de mîncat. Aşa că, în momen-tul în care Franny se opri din nou, el se aşeză într-o poziţie mai relaxată, îşi aprinse o ţigară şi se uită cu luare-aminte la chipul fetei. Ea continua să privească distrată înainte, peste umărul lui Lane, şi nu prea părea să fie con-ştientă de prezenţa lui.

— Dar un amănunt important, un amănunt extraordinar e că, atunci cînd te apuci prima oară să spui rugăciunea, nici măcar nu-i nevoie să *crezi* în ccea ce faci. Adică, dacă te simţi teribil de jenat, nu-i nimic. Vreau să spun că nu *insulţi* pe nimeni şi nimic. Cu alte cuvinte, nu-ţi cere nimeni să crezi cîtuşi de puţin la început. Nici măcar nu trebuie să te gîndeşti la ce spui, după cum zicea stareţul. La început nu-i nevoie decît de cantitate. Apoi, mai tîrziu,

ea se transfbrmă singură în calitate. Prin propria ei putere, sau cam aşa ceva. Stareţul spune că orice nume a1 hu Dumnezeu - absolut oricare - are această putere proprie, deose-bita, de a lucra prin sine însuşi, putere care începe să se manifeste o dată ce ai declanşat-o, ca să zicem aşa.

Lane stătea aproape tolănit pe scaun şi fuma, mijind ochii ca să scruteze chipul lui Franny. Era încă palidă, dar, de la venirea lor acolo, existaseră momente cînd fusese şi mai palidă.

— La drept vorbind, e foarte uşor de înţe-les, spuse Franny, pentru că cei din sectele budiste *nembutsu* repetă întruna cuvintele „Namu amida Butsu" - care înseamnă „Lău-dat fie Buddha", sau cam aşa ceva - şi se întîmplă *acelaşi lucru.* Exact acelaşi...

— Uşurel. la-o uşurel, o întrerupse Lane. în primul rînd că o să-ţi arzi degetele acuşi-acuşi.

Franny aruncă o privire Bumară în jos, la mîna ei stîngă, şi azvîrli în scrumieră mucul de ţigară încă aprins.

— La fel se întîmplă şi-n *Norul necunoaş-terii**. Numai rostind cuvîntul „Dumnezeu". Adică repeţi întruna cuvîntul „Dumnezeu". îl privi pe Lane drept în ochi, aşa cum de mult nu o mai făcuse. Vorba e, ai mai auzit vreodată în *viaţa* ta ceva atît de fascinant? Adică e foarte greu să spui că-i o pură *coincidenţă* şi să te mulţumeşti cu o asemenea explicaţie -asta mi se pare mie fascinant. Cel

puţin, asta-i teribil de... Lane se tot foia pe scaun fără

* Scriere religioasă în proză a unui autor englez anonim din a douajumătate a secolului al XIV-lea.

46

astîmpăr, şi faţa lui avea o expresie - sugerată mai ales de sprîncenele ridicate - pe care i-o cunoştea prea bine. Dar ce s-a-ntîmplat? îl

întrebă ea.

— Nu, serios, tu chiar crezi poveştile astea?

Franny întinse mîna după pachetul de ţigări

şi scoase una.

— N-am zis nici c-aş crede, nici că n-aş

crede, răspunse ea, şi se uită pe masă după chibrituri. Am spus că-i fascinant. îl lăsă pe Lane să îi aprindă ţigara. Atîta doar, că mi se pare o coincidenţă extraordinar de ciudată, mai adăugă ea, pufăind din ţigară, să dai tot timpul peste un asemenea sfat - adică toate spiritele astea religioase grozav de evoluate şi fără nimic fals în ele, care-ţi spun întruna că dacă repeţi la nesfîrşit numele lui Dumnezeu *se întîmplă* ceva. Pînă şi-n India. în India ţi se recomandă să meditezi în vreme ce rosteşti silaba „Om", ceea ce înseamnă acelaşi lucru, de fapt, şi rezultatul la care trebuie să se ajungă este exact acelaşi. Vreau să spun că nu poţi expedia problema asta cu argumente raţionale, fără măcar să...

— Da' *care-i* rezultatul ăla ? întrebă Lane

scurt.

— Cum adică?

— Adică la ce rezultat trebuie să se ajungă pînă la urmă? După toată povestea cu sin-cronizarea şi cu păsăreasca asta de ne-nţeles. Nu cumva te-alegi cu vreo boală de inimă? Nu ştiu dacă tu ştii, dar asta ar putea să-ţi aducă -să aducă lumii, în general - tot felul de...

— Ajungi să-l vezi pe Dumnezeu. Se întîmplă ceva într-o zonă absolut netrupească a inimii -

47

acolo unde hinduiştii spun că ar sălăşlui *atman,* după cum bine ştii, dacă ai urmat cursul de religie - şi-l vezi pe Dumnezeu, asta-i tot. Işi scutură ţigara cu stîngăcie, nimerind puţin pe alături. Adună cu degetele scrumul căzut şi îl puse în scrumieră. Dar nu mă-ntreba cine sau ce e Dumnezeu. Vreau să spun că nici nu ştiu dacă El există. Cînd eram mică, îmi închi-puiam că...

Se opri. Venise chelnerul să strîngă farfu-riile goale şi să ia comanda pentru felul următor.

—Vrei un desert, ori cafea? întrebă Lane.

— Cred c-o să-mi termin de băut laptele şi-atîta tot. Dar tu comandă-ţi ceva, spuse Franny.

Chelnerul tocmai îi luase farfuria cu sand-vişul neatins. Franny nu îndrăzni să ridice ochii spre el.

Lane se uită la ceasul de la mînă.

— Dumnezeule. N-avem vreme de pierdut. Avem noroc dacă ajungem la timp măcar la *meci.* Se uită în sus la chelner. Doar o cafea pentru mine, vă rog.

II petrecu pe chelner cu privirea, apoi se aplecă înainte, cu coatele pe masă, complet relaxat, cu burta plină, în aşteptarea cafelei care trebuia să sosească din moment în mo-ment, şi spuse:

— Oricum, e interesant. Toată povestea aia... Am impresia că tu nu acorzi credit nici celor mai simple

adevăruri ale psiholo^iei ele-mentare... Adică, eu cred că toate experienţele alea religioase au un fundament psihologic foarte clar - ştii ce vreau să spun... Totuşi, e interesant. Adică nu pot să nu recunosc. Se

uită la Franny şi îi zîmbi. Oricum, dacă am uitat cumva pînă acum să-ţi spun - află că te iubesc. Nu ţi-am mai zis-o pînă acum?

— Lane, mai iartă-mă, te rog, o clipă, spuse Franny.

Se ridicase de la masă înainte de a duce întrebarea pînă la capăt. Lane se ridică şi el încet, privind-o.

—Ce, nu ţi-e bine? întrebă el. lar ţi-e greaţă, ori ce ai?

— Nimic, doar o stare ciudată. Mă-ntorc imediat.

Străbătu în pas vioi sala de mese luînd-o tot în direcţia în care mersese mai înainte. Se opri însă brusc la băruleţul din capătul înde-părtat al încăperii, unde se serveau cocteilurile. Barmanul, care ştergea un pahar de *sherry** cu un şervet, îi aruncă o privire. Ea îşi puse mîna stîngă pe tăblia barului, apoi îşi înclină capul - şi-l lăsă să-i cadă în piept - şi îşi duse mîna stîngă la frunte, abia atingîndu-şi-o cu vîrful degetelor. Făcu cîţiva paşi împleticiţi, apoi leşină, prăbuşindu-se pe podea.

TRECURĂ aproape cinci minute pînă să-şi vină cu totul în fire. Era întinsă pe o canapea, în biroul şefului de restaurant, şi Lane şedea lîngă ea. Chipul lui, aplecat cu îngrijorare asu-pră-i, căpătase acum şi el o neobişnuită paloare.

— Cum îţi mai e ? întrebă el pe un ton de parcă se aflau într-un salon de spital. Ţi-e mai bine ?

* Vin de Xeres.

Franny dădu din cap afirmativ. Inchise ochii preţ de o clipă, ca să nu mai vadă lumina din tavan, apoi îi deschise din nou.

— Ar fi cazul să întreb : „Unde mă aflu ?" -nu-i aşa ? Unde mă aflu ? Lane rîse.

— Eşti în biroul directorului. Toată lumea aleargă după săruri de amoniac şi după doc-tori şi aşa mai departe, ca să te ajute să-ţi revii. Cum te mai simţi? Fără glumă.

— Excelent. *Ridicol,* dar excelent. Chiar am *leşinat* ?

— Şi-ncă cum. Ai căzut lată, zău aşa, con-firmă Lane. îi luă mîna într-a lui. Da' tu ce crezi că ai? Vreau să zic că păreai - ştii -sănătoasă tun cînd am vorbit cu tine la telefon săptămîna trecută. N-ai mîncat de dimineaţă, ori ce ai?

Franny ridică din umeri a nedumerire. Işi plimbă privirea de jur împrejur prin cameră.

— I-atît de jenant, spuse ea. A trebuit să mă *care* cineva pînă aici ?

— Barmanul şi cu mine. Te-am luat cumva pe sus ca să te-aducem aici. M-ai băgat în toţi sperieţii, zău, nu glumesc.

Franny privi în tavan gînditoare, fără să clipească măcar, în vreme ce el o ţinea de mînă. Apoi se întoarse pe o parte şi, cu mîna liberă, făcu un gest de parcă ar fi vrut să ridice manşeta mînecii lui Lane.

— Cît e ceasul ? întrebă ea.

— N-are a face, răspunse Lane. Nu-i nici o grabă.

— Parcă vroiai să mergi la petrecerea aia.

— Naiba s-o ia.

— Nu-i cumva prea tîrziu şi pentru meci ?
vru să ştie Franny.

— Uite ce, am zis naiba să-l ia. Tu ai să te întorci în camera ta la - cum îi zice ? - „Blue Shutters", să te odihneşti puţin, ăsta-i lucrul
cel mai important, spuse Lane.

Se dădu un pic mai aproape de ea, se aplecă şi o sărută repede. îşi întoarse privirea spre uşă, apoi se uită iar la Franny.

— în după-masa asta o să te *odihneşti.* Asta o să faci, atîta tot. o mîngîie o clipă pe braţ. Apoi, după un timp, dacă te odihneşti ca lumea, poate c-o să fac cumva să urc pînă la tine. Mi se pare că-i o scară în dos. Aflu eu.

Franny nu spuse nimic. Se uită în tavan.

—Ştii de cînd n-am mai ieşit împreună? întrebă Lane. Cînd a fost seara aia de vineri? Al naibii de demult, pe la începutul lunii tre-cute, nu-i aşa? Clătină din cap. Asta nu-i bine. Prea mult timp de cînd n-am mai băut un pahar împreună, ca s-o spun pe şleau. Se uită în jos, la Franny, cu mai multă luare-aminte.
Nu zău, te simţi mai bine?

Ea confirmă dînd din cap. îşi întoarse pri-
virea spre el.

— Sînt moartă de sete, asta-i tot. Crezi c-ai
putea să-mi dai un pic de apă? Nu te deranjez
prea mult?

— Pe naiba! Te superi dacă te las singură o
clipă? Ştii ce cred c-o să fac?
Franny clătină din cap la a doua întrebare. — o să rog pe cineva să-ţi aducă un pic de apă. Apoi o să vorbesc cu ospătarul-şef să-i spun că nu mai e nevoie de sărurile de amo-niac - şi pentru că tot îl văd, o să achit nota de

Wii^

plată. După aia o să fac rost de-un taxi, ca să nu mai fim nevoiţi să umblăm cu limba scoasă după o maşină. Treaba asta s-ar putea să-mi ia cîteva minute bune, fiindcă majoritatea taxiurilor precis că patrulează de colo-colo după clienţii care se duc la meci. Lăsă mîna lui Franny şi se ridică în picioare. O.K. ? în-trebă el.

— Perfect.

— O.K. Mă-ntorc repede. Să nu te mişti din loc.

Ieşi din cameră.

Rămasă singură, Franny stătu liniştită, ui-tîndu-se în tavan. Buzele începură să i se mişte, formînd cuvinte mute, şi continuară tot aşa.

FAPTELE care urmează vorbesc, probabil, prin ele însele, dar o fac, cred eu, într-un chip ceva mai vulgar decît le stă în obicei. Atunci, ca să compensăm un asenaenea neajuns, vom începe cu acel act de dezavuare mereu actual şi incitant: protocolarul cuvînt introductiv în

care autorul îşi prezintă personajele. Cel la care ină gîndesc eu nu numai că este atît de prolix şi de sincer cum nu mi-am imaginat nici în visele mele cele mai năstruşnice, dar, pe deasupra, mai e şi teribil de indiscret. Dacă am noroc şi îmi iese, ar trebui să fie com-parabil, ca efect, cu un tur obligatoriu prin sala motoarelor, cu mine însumi în chip de ghid conducînd vizitatorii îmbrăcat într-un costum de baie pudic, dintr-o singură piesă, ca cele de pe vremuri.

Ca să trecem direct la partea cea mai neplă-cută, ceea ce sînt pe cale să vă ofer nu e, de fapt, cîtuşi de puţin, o povestire, ci un fel de film plicticos de amator, şi cei care au văzut cît e de lung m-au sfătuit din toată inima să nu cumva să-mi fac cine ştie ce planuri ambi-ţioase de difuzare a lui. Grupul disidenţilor -e pentru mine un privilegiu şi o grea sarcină să vă dezvălui acest amănunt - constă din cei

trei actori înşişi, doi de sex feminin şi un bărbat. Mai întîi ne vom ocupa de protagonistă, care, cred eu, ar prefera să fie descrisă pe scurt ca un gen de fiinţă apatică şi sofisticată. E de părere că lucrurile ar fi decurs destul de bine dacă aş fi rezolvat cumva o scenă lungă de cincisprezece sau douăzeci de minute, în care ca îşi suflă nasul de mai multe ori - ar fi trebuit s-o elimin, după cîte înţeleg. Cică e dezgustător să vezi cum cineva îşi tot suflă nasul. Cealaltă actriţă din distribuţie, genul de subretă zveltă ajunsă în amurgul vieţii, protestează că am fotografiat-o, ca să zic aşa, îmbrăcată într-un capot ponosit- Nici una din aceste două frumuseţi (cum mi-au dat ele de înţeles că ar dori să fie numite) nu ridică obiecţii prea vehemente faţă de intenţiile mele lipsite de orice scrupul de a le exploata. Şi asta dintr-un motiv cît se poate de simplu, zău aşa. Chiar dacă, pe mine unul, mă face să roşesc un pic. Ele ştiu din experienţă că la primul cuvînt aspru sau plin de reproş care mi se aruncă în faţă mă podidesc lacrimile. Totuşi, actorul principal este cel care m-a rugat la modul cel mai elocvent să sistez producţia filmului. *El* crede că subiectul e prea strîns legat de misticism, ori de mistificarea religi-oasă - în orice caz, după cum explică el foarte clar, de un fel de factor transcendent mult prea accentuat, ceea ce se teme, zice el, că nu poate decît să grăbească, să devanseze ziua şi ora falimentului meu profesional. Lumea a şi început să clatine din cap cînd îmi aude numele, şi de-acum încolo, orice menţionare, în scrisul meu, a cuvîntului „Dumnezeu" altfel decît ca

simplu expletiv folosit curent de americani va fi luată - ori, mai curînd, se va confirma -drept exemplul cel mai detestabil de încercare de a epata şi totodată drept un indiciu sigur că nu mai e mult şi s-a zis cu mine. Ceea ce bineînţeles că e de natură să-l facă pe orice om normal mai slab de înger, şi mai cu seamă pe un scriitor, să aibă o clipă de ezitare. Şi chiar are. Dar numai o uşoară ezitare. Căci o obiecţie, oricît de elocventă ar fi, nu-i valabilă decît dacă se aplică în cazul de faţă. Adevărul e că de la vîrsta de cincisprezece ani am tot făcut, sporadic, filme plicticoase de amator. Undeva în *Marele Gatsby* (care pentru mine, pe la doisprezece ani, ţinea loc de *Tom Sawyer),* tînărul narator afirmă că orice om se crede posesorul cel puţin al uneia din virtuţile cardi-nale, şi mai spune că a lui i se pare a fi -auziţi la el! - cinstea. A *mea,*

cred eu, e că ştiu care-i deosebirea dintre o poveste cu substrat mistic şi o poveste de dragoste. lar eu susţin că ceea ce vă ofer acum nu-i defel o poveste cu subiect inistic, nici una plină de mistificări religioase. *Eu* zic că-i o poveste de dragoste complexă, sau desfăşurată pe mai multe pla-nuri, pură şi complicată în acelaşi timp.

Ca să închei, voi spune că însuşi subiectul e în mare măsură rezultatul unui efort colec-tiv lipsit de orice evlavie. Aproape toate fap-tele ce urmează a se desfăşura (într-un ritm lent, *liniştit)* mi-au fost oferite în tranşe, la intervale de timp înfiorător de mari, şi în cursul unor întîlniri de taină, pentru mine oarecum chinuitoare, chiar de cele trei personaje-actori. Nici unul dintre ele, aş putea să adaug, nu

prea a dat semne că ar avea vreun talent deosebit pentru exprimarea concisă a faptelor şi a detaliilor. Neajuns care mă tem că se va perpetua şi-n această versiune finală, ori cine-matografică. Nu-i pot găsi, din păcate, nici o scuză, dar stărui în încercarea de a-l explica. Noi tuspatru sîntem rude de sînge şi folosim un soi de limbaj ezoteric, propriu familiei noas-tre, un fel de geornetrie semantică în care dis-tanţa cea mai scurtă dintre două puncte este un cerc închis.

o ultimă precizare : numele nostru de fami-lie e Glass. Intr-o clipă îl veţi vedea pe mezinul familiei citind o scrisoare exagerat de lungă (care va fi reprodusă aici *integral,* asta pot să v-o spun cu mîna pe inimă), trimisă de fratele cel mai mare dintre cei rămaşi în viaţă, Buddy Glass. Stilul scrisorii, după cum mi se spune, prezintă o asemănare deloc întîmplătoare cu stilul ori manierismele verbale ale naratoru-lui acestor pagini, şi de aceea cititorul obişnuit se va grăbi, fără doar şi poate, să tragă nău-citoarea concluzie că autorul epistolei şi cu mine sîntem una şi aceeăşi persoană. Se va grăbi, de bună seamă, ba chiar ar fi cazul, cred, să se grăbească. II vom lăsa totuşi pe acest Buddy Glass la persoana a treia de acum înainte. Cel puţin, eu unul nu văd nici un motiv serios să n-o facem.

ÎN NOIEMBRIE 1955, într-o dimineaţă de luni, la ora zece şi jumătate, Zooey Glass, un tînăr de douăzeci şi cinci de ani, şedea cufundat într-o cadă plină ochi şi citea o scrisoare veche de patru ani. Părea, după aspect, o scrisoare

aproape interminabilă, bătută la maşină pe mai multe pagini de hîrtie îngălbenită, îndoită la mijloc, şi el o ţinea cu o oarecare greutate proptită pe cele două insule uscate ale genun-chilor. La dreapta lui, o ţigară aparent umedă era aşezată în echilibru pe marginea unei savo-niere smălţuite încastrate în perete, dar se vedea clar că ardea destul de bine, fiindcă din cînd în cînd o lua şi mai trăgea din ea un fum-două, aproape fără să-şi ia ochii de pe scrisoare. Scrumul cădea de fiecare dată în apa din cadă fie direct, fie scuturat de pe una din paginile scrisorii. El nu părea să fie con-ştient de mizeria pe care-o făcea în jur. Cu toate acestea, îşi dădea seama, cel puţin într-o oarecare măsură, că apa fierbinte începea să aibă asupra lui un efect deshidratant. Cu cît zăbovea mai mult acolo citind - sau recitind -, cu atît mai des şi într-un chip mai puţin meca-nic se folosea de încheietura mîinii ca să se

şteargă pe frunte şi pe buza de sus.

In cazul lui Zooey, ţin să vă asigur din capul locului, avem de-a face cu o personalitate com-plexă, scindată, alcătuită din straturi supra-puse, şi în acest sens s-ar cuveni să adaug cel puţin două paragrafe consistente, cît un ade-vărat dosar penal. Mai întîi de toate, era un tînăr mărunţel şi foarte subţire. Privindu-l din spate - de unde i se vedeau cel mai bine coastele - ai fi zis că-i unul din acei copii săr-mani de prin marile oraşe care sînt trimişi vara în tabere, la îndopat şi băi de soare, pe cheltuiala statului. Examinat de aproape, fie din faţă, fie din profil, era extraordinar de chipeş, ba chiar fascinant. Sora lui cea mai

59

mare (care, din modestie, preferă să fie înfăţişată aici drept o simplă gospodină pro-vincială) m-a rugat să-l descriu ca fiind leit „cercetaşul acela de origine iudeo-irlandeză, cu ochi albaştri, din ţinuturile mohicane, care a murit în braţele tale la o masă de ruletă din Monte Carlo". Judecată în linii mari, dintr-o perspectivă, desigur, mai largă, faţa lui arăta de parcă abia-abia fusese salvată de neajunsul de a fi prea frumoasă, ca să nu spunem de-a dreptul superbă, graţie unei urechi puţin mai clăpăuge decît cealaltă. Eu unul am o părere cu totul diferită de cele enunţate mai sus. Recu-nosc că faţa lui Zooey era aproape în întregime frumoasă. Ca atare, se expunea, desigur, ace-leiaşi diversităţi de aprecieri critice temerare, superficiale şi de obicei doar aparent corecte, cum se întîmplă cu orice adevărată operă de artă. Cred că acum nu-mi mai rămîne altceva de făcut decît să adaug că oricare dintre sutele de pericole care te pîndesc zi de zi - ba un accident de circulaţie, ba un guturai, ba un pui de somn chinuit în zori, înainte de micul dejun - ar fi putut să-l desfigureze ori să-i sluţească, într-o zi sau într-o clipă, chipul încîntător. Dar ceea ce era de neştirbit şi con-stituia, după cum v-am sugerat deja prin cuvinte atît de prozaice, o veşnică şi unică încîntare pentru privitor era un autentic *esprit* care îşi punea amprenta asupra întregului său chip, mai ales în dreptul ochilor, devenind adeseori la fel de captivant precum o mască de arlechin, ba uncori cu mult mai tulburător.

Zooey era de profesie actor, vedetă de tele-viziune, şi se dedica acestei ocupaţii de vreo

60

trei ani şi ceva. De fapt, era atît de „căutat" (şi, potrivit unor zvonuri confuze, la mîna a doua, ajunse pînă la urechile familiei lui, atît de bine plătit) cît poate fi o tînără vedetă T.V. care nu-i însă, în acelaşi timp, şi stea la Hollywood sau pe Broadway şi nu se bucură de reputaţia de rigoare pe plan naţional. Dar oricare din aceste două afirmaţii, luată *ad litteram*, fără a fi nuanţată, ar putea conduce la unele concluzii prea tranşante. Intîmplarea făcuse ca Zooey să debuteze ca actor, în sensul adevărat şi oficial, la vîrsta de şapte ani. Era, în ordinea crescătoare a vîrstei, al doilea din cei şapte fraţi şi surori cîţi au fost la început*-

* Inconvenientul de ordin estetic al unei note de subsol pare să nu deranjeze cîtuşi de puţin aici. în tot ceea ce urmează îi veţi vedea şi auzi doar pe doi - cei mai tineri - dintre cei şapte fraţi. Pe de altă parte, ceilalţi cinci, mai vîrstnici, vor păşi adeseori în scenă pe furiş şi se vor retrage la fel de tiptil, ca tot atîtea fantome ale răposatului Banquo (Personaj din tragedia shakespeareiană *Macbeth* -n.tr.). De aceea, poate că

cititorul ar fi interesat să ştie de la bun început că în 1955 cel mai mare dintre fraţii Glass, Seymour, era mort de aproape şapte ani. S-a sinucis în timp ce se aflǎ, împreună cu soţia lui, în concediu, în Florida. Dacă ar fi trăit, ar fi avut în 1955 treizeci şi opt de ani. Cel de-al doilea născut, Buddy, era ceea ce înjargonul universitar se cheamă „scriitor-rezident" la un cole-giu de fete din nordul statului New York. Locuia singur, într-o căsuţă neizolată termic, pentru a suporta temperaturile joase din timpul iernii, şi fără curent electric, la o distanţă de aproximativ un sfert de milă de o pîrtie de schi destul de cunoscută. Următoarea în ordinea descrescătoare a vîrstei, Boo Boo, era căsătorită şi mamă a trei

cinci băieţi şi două fete -, care cu toţii, în copilărie, la intervale de timp destul de con-venabile, putuseră fi ascultaţi regulat pe un anume program de radio, într-o emisiune-concurs pentru cei mici, intitulată „lată un copil deştept". o diferenţă de vîrstă de aproape optsprezece ani între fiul cel mai mare al cla-nului Glass, Seymour, şi mezina Franny a fost de mare folos familiei, permiţîndu-i să-şi asi-gure un soi de continuitate dinastică la micro-fonul emisiunii „lată un copil deştept", care a durat mai bine de şaisprezece ani - din 1927 şi pînă hăt tîrziu, în 1943, un arc peste timp de la epoca charlestonului la aceea a bom-bardierului B-l7. (Toate aceste date sînt, cred eu, relevante, într-o oarecare măsură.) Cu tot decalajul de ani dintre momentele lor de glorie radiofonică, se poate spune (cu fbarte puţine rezerve, nu prea semnificative) că toţi cei şapte copii reuşiseră să răspundă pe calea undelor hertziene la un număr considerabil de întrebări, unele extraordinar de savante, altele grozav de nostime - venite din partea ascultătorilor -cu o spontaneitate şi un aplomb considerate unice în istoria posturilor de radio comerciale.

copii. în noiembrie 1955 călătorea prin Europa împreună cu soţul şi tustrei copiii. După Boo Boo, ca vîrstă, veneau gemenii Walt si Waker. Walt murise în urmă cu mai bine de zece ani, işi pier-duse viaţa în urma unei ciudate explozii, pe cînd se afla, ca militar, în armata de ocupaţie în Japonia. Waker, care se născuse la vreo douăsprezece mi-nute după el, era preot romano-catolic, iar în noiem-brie 1955 era plecat în Ecuador, la o conferinţă a iezuiţilor. (N.a.)

Reacţia publicului faţă de prestaţia copiilor a fost de multe ori cît se poate de însufleţită şi niciodată neutră. în general, ascultătorii se împărţeau în două tabere neobişnuit de turbu-lente: a acelora care susţineau că fraţii Glass sînt o adunătură de puşlamale nesuferite şi pline de „ifose", care ar fi trebuit să fie înecate sau gazate încă de la naştere, şi a acelora care îi socoteau nişte savanţi în toată puterea cuvîn-tului şi nişte minţi ascuţite şi precoce, de o categorie aparte, dar în nici un caz de invidiat. La data publicării aestor pagini (1957) există fbşti ascultători ai emisiunii „lată un copil deştept" care-şi mai amintesc cu o exactitate de-a dreptul uluitoare multe dintre prestaţiile fiecăruia din cei şapte copii. In interiorul aces-tui grup anume de ascultători, tot mai restrîns pe zi ce trece, dar care încă îşi mai păstrează aerul ciudat de coterie, opinia generală este că, dintre toţi fraţii Glass, băiatul cel mai mare, Seymour, fusese, pe la sfirşitul anilor două-zeci şi începutul anilor treizeci, cel mai „bun" concurent, acela pe care-l acultaseră mereu cu cea mai mare „satisfactie". După Seymour, pe locul al doilea în ordinea preferinţelor audi-torilor sau a farmecului personal, se plasează Zooey, cel mai mic dintre băieţi. Şi pentru că avem aici un mare

interes de ordin practic faţă de Zooey, am putea adăuga că, în calitatea lui de fost participant la emisiunea „lată un copil deştept", s-a bucurat, în comparaţie cu fraţii şi surorile lui (şi-n detrimentul lor) de o notorietate demnă de a fi consemnată în pagi-nile unui almanah. Uneori, de-a lungul anilor de

colaborare la radio, toţi cei şapte fraţi fuseseră o pradă uşoară pentru genul de psihologi şi experţi în pedagogie infantilă care manifestă un interes special faţă de copiii supradotaţi. Graţie unei asemenea preocupări sau ocupa-ţii, Zooey fusese - dintre toţi fraţii Glass şi fără ca el însuşi să mişte un deget - examinat, intervievat şi cercetat cu cea mai mare vora-citate. Un fapt remarcabil, după ştiinţa mea, este acela că toate experienţele lui în dome-niile aparent divergente ale psihologiei clinice, sociale şi jurnalistice, fără nici o excepţie, îl costaseră scump, ca şi cînd locurile în care fusese supus examinării ar fi fost toate bîn-tuite fie de nişte maladii cumplit de molipsi-toare, fie doar de nişte microbi banali. De pildă, în 1942 (în ciuda interminabilelor proteste alc celor doi fraţi mai mari, care erau amîndoi, la vremea aceea, în armată), fusese testat, numai de un singur grup de cercetători din Boston, de cinci ori. (Majoritatea experienţelor s-au desfăşurat cînd avea el vîrsta de doisprezece ani şi călătoriile cu trenul - zece cu totul -exercitau, pesemne, o oarecare atracţie asu-pra lui, cel puţin la început.) Principalul scop al celor cinci testări a fost, pare-se, acela de a identifica şi a studia, pe cît posibil, sursa *des*-teptăciunii şi a forţei imaginative precoce de care dădea dovadă Zooey. La sfirşitul celui de-al cincilea test, subiectul a fost trimis acasă la New York cu trei sau patru aspirine puse într-un plic cu antet cu litere tipărite în relief, cu care să-şi trateze guturaiul ce s-a dovedit a fi, de fapt, o bronhopneumonie. După vreo şase

săptămîni, la unsprezece şi jumătate noaptea, a sunat cineva tocmai de la Boston, de la un telefon public în care a introdus o mulţime de fise, şi o voce necunoscută - care, probabil fără intenţie, suna mucalit şi, în acelaşi timp, pedant - i-a informat pe domnul şi doamna Glass că odrasla lor, Zooey, avea, la doispre-zece ani, un vocabular la fel de bogat ca al lui Mary Baker Eddy, cu condiţia să fie stimulat

să şi-l folosească.

Să revenim, deci: lunga scrisoare dactilo-grafiată, veche de patru ani, cu care intrase în cadă Zooey în această dimineaţă de luni, din noiembrie 1955, se vedea clar că fusese scoasă din plic, despăturită şi împăturită la loc de prea multe ori, pe furiş, în ultimii patru ani, aşa încît în clipa de faţă nu numai că avea un aspect general cît se poate de *unappetitlich**, dar era efectiv facută ferfeniţă în mai multe locuri, mai cu seamă pe la îndoituri. Autorul scrisorii, după cum am arătat mai înainte, era Buddy, fratele cel mai mare al lui Zooey dintre cei rămaşi în viaţă. Scrisoarea în sine părea interminabilă, pedantă, împănată cu învăţă-minte, repetiţii, idei fixe şi reproşuri, condes-cendentă, stînjenitoare - şi afectuoasă cum nu se mai poate. Pe scurt, era genul de scri-soare pe care destinatarul o

poartă un timp vrînd-nevrînd asupra sa, în buzunarul de la spate al pantalonilor. Şi pe care unui anumit gen de scriitori le face o deosebită plăcere s-o reproducă cuvînt cu cuvînt;

* Respingător, dezgustător *(idiş).*

18/3/51

DRAGĂ ZOOEY,

Tocmai am terminat de decodat o scrisoare lungă primită azi-dimineaţă de la mama, în care vorbeşte numai de tine şi de zîmbetul generalului Eisenhower şi de băieţaşii ăia despre care s-a scris în *Daily News* că s-au prăbuşit cu liftul şi mă întreabă cînd am de gînd să mă *descotorosesc* de telefonul din New York şi să-mi instalez unul aici, la *ţară,* unde chiar am *nevoie.* Nu-ncape nici o îndoială că e singura femeie din lume în stare să scrie cu litere care par cursive fără să fie. Drăguţa de Bessie. o dată la trei luni, cu o precizie de ceasornic, primesc de la ea o scrisoare de cinci sute de cuvinte pe tema amărîtului meu de telefon cu derivaţie şi a absurdi(d?n de a plăti lună de lună bani grei pe nn lucru pe care nici măcar nu are cine să-l *folosească.* Ceea ce e o minciună sfruntată. Ori de cîte ori sînt în oraş, stau de vorbă ore-n şir cu vechiul meu prieten Yama, Zeul Mortii*, şi pentru micile noastre şuete avem neapărat nevoie de o linie telefonică secundară. Oricum, te rog să-i spui că nu m-am răzgîndit. lubesc la nebunie tele-fonul ăla vechi. Din tot kibbutz-ul lui Bessie, a fost singura avere personală de care am dis-pus vreodată cu adevărat Seymour şi cu mine-In plus de asta, e esenţial pentru armonia mea interioară să văd numele lui Seymour an de an în afurisita de carte de telefon. Imi place să răsfoiesc liniştit paginile de la litera G. Fii băiat bun şi transmite mai departe mesajul ăsta din partea mea. Nu chiar cuvînt cu cuvînt,

în mitologia vedică.

ci cu binişorul. Dragă Zooey, fii mai îngăduitor cu Bessie, dacă se poate. Nu cred că spun asta pentru că-i mama noastră, ci pentru că-i isto-vită. Aşa o să fii şi tu pe la vreo treizeci de ani, cînd toată lumea începe s-o ia mai uşurel (poate că şi tu la fel vei face), dar măcar acum dă-ţi mai multă osteneală. Nu e de ajuns s-o tratezi cu brutalitatea drăgăstoasă cu care se poartă un dansator apaş faţă de partenera lui -lucru pe care, în treacăt fie spus, ea-l înţelege, indiferent ce crezi tu. Uiţi că sentimentalismul îi merge la inimă aproape la fel ca şi lui Les.

Lăsînd la o parte problcmele mele cu telefo-nul, scrisoarea de acum a lui Bessie se ocupă într-adevăr numai de subiectul Zooey. Mie îmi revine, chipurile, sarcina să-ţi scriu şi să-ţi spun că ai o Viaţă întreagă înaintea Ta şi că-i o ade-vărată Crimă să nu-ţi dai

doctoratul înainte de a te apuca să duci o viaţă extravagantă de artist. Nu spune în ce domeniu anume ar dori ea să-ţi dai doctoratul, dar presupun că mai curînd în matematică decît în greaca veche, şoricel de bibliotecă nesuferit ce eşti! In orice caz, înţeleg că vrea să ai şi tu un Punct de Sprijin în caz că, dintr-un motiv sau altul, nu răzbeşti cu actoria. Ceea ce s-ar putea să fie un lucru tare înţelept şi pesemne chiar este, dar mie unuia nu-mi vine să fac acum o ase-menea afirmaţie. întîmplător, asta e una din zilele mele proaste, cînd îmi văd toată familia, inclusiv pe mine însumi, prin celălalt capăt al telescopului. De fapt, azi-dimineaţă, la cutia de scrisori, a trebuit să mă căznesc mult pînă să-mi dau seama cine e Bessie, cînd i-am vazut numele pe plic, deasupra adresei expeditoru-lui. Şi asta dintr-un motiv cît se poate de înte-meiat, fiindcă am venit încărcat, de la cursul

24-A de Creaţie literară pentru avansaţi, cu treizeci şi opt de povestiri pe care le-am cărat tîrîş-grăpiş, cu lacrimi în ochi pînă acasă, ca să le citesc în week-end. Din ele, treizeci şi şapte vor fi fiind povestea unei olandeze les-biene sfioase şi singuratice care ţine morţiş să fie Scriitoare, o povuate spusă la persoana întîi de un argat libidinos. în dialect.

Presupun că *ştii ca, deşi* mă tot mut cu corfeul meu de tîrfă literară de la un colegiu la altul de-atîta amar de ani, încă nu am nici măcar licenţa luată. Parcă a trecut o veşnicie de atunci, dar cred c-au existat iniţial două mo-tive pentru care nu mi-am luat-o. (Şezi blînd, te rog. E prima oară că-ţi scriu după ani şi ani.) Mai întîi, pentru că în timpul studenţiei eram un adevărat snob, aşa cum numai un fost „Copil-Deştept" şi un etem învăţăcel într-ale literaturii engleze poate fi, şi nu aveam nevoie de nici un fel de titluri academice în condiţiile în care toţi semidocţii şcoliţi şi erainicii de radio şi impostorii din învăţămînt pe care îi cunoşteam eu aveau la diplome cu duiumul. în al doilea rînd, Seymour şi-a dat doctoratul la o vîrstă la care majoritatea tinerilor ame-ricani abia termină liceul, şi fiindcă era prea tîrziu pentru mine să-l mai ajung din urmă şi să-l depăşesc în chip spectaculos, m-am lăsat păgubaş. Şi, pe deasupra, cînd aveam eu vîrsta ta, eram convins că n-am să fiu niciodată nevoit să predau şi că, dacă Muzele nu or să fie gene-roase cu mine, n-aveam decît să o iau din loc şi să m-apuc să şlefuiesc lentile, ca Booker T. Washington. Cu toate astea, nu cred că am 'vreun regret în legătură cu performanţele mele academice. In zilele cînd sînt mai prost dispus îmi spun uneori că dacă m-aş fi umplut de titluri academice cînd eram în stare s-o fac, poate că acum n-aş preda o materie atît de anostă şi de nesuferită cum e cursul avansat de Creaţie literară 24-A. Dar toate

astea sînt, probabil, nişte aiureli. Cărţile sînt măsluite (pe bună dreptate, îmi închipui), în dauna tuturor esteţilor de meserie, şi fără îndoială că merităm să avem parte de acea moarte academică, logoreică, lipsită de glorie, care pe toţi ne pîndeşte, mai devreroe sau mai tîrziu.

Socot însă că situaţia ta e foarte diferită de a mea. în orice caz, nu cred că sînt chiar de partea lui Bessie. Dacă ceea ce-ţi doreşti tu, ori ceea ce Bessie îţi doreşte, e Siguranţa zilei de mîine, diploma de masterat are să-ţi dea cel puţin dreptul să predai tabelele cu loga-ritmi la orice nesuferit de liceu particular din ţară, şi aproape la orice universitate. Pe de altă parte, dacă nu ai doctoratul, greaca pe care o ştii atît de bine n-are să-ţi fie de nici un folos în caz că vrei să pui mîna pe un post la o universitate mai acătării, în lumea asta de gradaţi şi de titraţi în care trăim. (Desigur că poţi oricînd să te muţi la Atena. *Bătrîna si* însorita Atenă.) Dar cu cît mă gîndesc mai mult, cu atît sînt mai încredinţat că, în ceea ce te priveşte, nu mai ai nevoie de nici un fel de titluri academice, naiba să le ia! Dacă vrei să ştii, adevărul e că nu pot să nu mă gîndesc că ai fi un actor mult mai bine adaptat la me-diul artistic dacă Seymour si cu mine nu ţi-am fi încărcat bibliografia şcolară cu Upanişadele şi cu Sutra diamantului şi cu Meister Eckhart şi cu toate celelalte iubiri ale noastre, cînd erai tu mic. Actorul ar trebui să călătorească fără prea mult bagaj. In copilărie, Seymour şi cu mine am luat odată un minunat dejun în

compania lui John Barrymore. Avea o minte brici şi ştia o groază de vbrbe din bătrîni, dar nu era apăsat de povara stînjenitoare a unei educaţii prea sistematice. Spun asta pentru că în week-end-ul trecut am stat de vorbă cu un orientalist un pic cam pedant, şi la un mo-ment dat, cînd s-a asternut între noi o adîncă tăcere metafizică, i-am spus că am un frate mai mic care a reuşit odată să uite de un necaz sentimental încercînd să traducă *Mun-daka-Upanis.ad* în greaca veche. (Aici a izbnc-nit într-o cascadă de rîs - doar ştii şi tu cum rîd orientaliştii.)

Tare aş vrea să ştiu cum ai să te descurci ca actor. Eşti un talent înnăscut, fireşte. Pînă şi scumpa de Bessie ştie asta, şi nu-ncape nici o îndoială că tu şi cu Franny sînteţi singurele frumuseţi din familia noastră. Dar în ce ai să joci ? La asta te-ai gîndit ? In filme ? Dacă da, mi se face inima cît un purice la gîndul că, dacă ai să te îngraşi vreodată, ai să fii sacri-ficat, ca orice alt tînăr actor, şi ai să intri şi tu în talmeş-balmeşul garantat hollywoodian de boxeri şi mistici, pistolari şi copii oropsiţi, cowboy şi Conştiinţe umane, şi aşa mai departe. o să te mulţumeşti cu soiul ăla de *schmalz** standardizat, cu succes de box office ? Ori ai să visezi la ceva mai de anvergură *-zum Beispiel", sa* joci rolul lui Pierre, ori

al lui Andrei, într-o ecranizare Technicolor după *Război şi pace* cu scene de luptă ameţitoare, dar în care nuanţele psihologice sînt lăsate la o parte (pe temeiul că sînt livreşti şi nu dau bine pe peliculă), cu Anna Magnani temerar

* Sentimentalism, dulcegărie *(idiş).* ** De exemplu *(idis).*

distribuită în rolul Nataşei (anume ca să dea clasă şi Veridicitate filmului), cu o coloană sonoră demenţială semnată de Dmitri Popkin, o producţie cinematografică în care tuturor interpreţilor principali de sex masculin le zvîc-nesc, din cînd în cînd, muşchii maxilarului, semn că sînt supuşi, chipurile, unui mare stres cmoţional, şi la a cărei premieră mondială, la „Winter Garden", sub lumina reflectoarelor, celebrităţile, în momentul intrării lor în sală, vor fi prezentate de Molotov şi de Milton Berle şi de guvernatorul Dewey. (Cînd spun cele-brităţi, mă refer, desigur, la vechii adrniratori ai lui Tolstoi - senatorul Dirksen, Zsa Zsa Gabor, Gayelord Hauser, Georgie Jessel, Charles de la Ritz.) Cum ţi se pare? lar dacă te dedici teatrului, mai poţi să ai vreo iluzie în privinţa *asta* ? Ai văzut vreodată o montare cu adevărat frumoasă a *Livezii cu vişini, sa* zicem ? Să nu-mi spui că da. Nimeni n-a văzut aşa ceva. Oi fi văzut spectacole „inspirate", spectacole „bine reahzate", dar un spectacol frumos n-ai văzut niciodată. Unul în care talen-tul lui Cehov să fie egalat, pînă în cele mai mici nuanţe şi particularităţi, de acela al fiecărui actor de pe scenă. Sînt *al naibii* de îngrijorat din cauza ta, Zooey. lartă-mi măcar pesimis-mul, dacă tonul apăsat nu mi-l poţi ierta. Dar te ştiu eu cît eşti de exigent, puşlama mică! Am trăit experienţa infernală de a sta într-o sală de teatru alături de tine. Imi e cît se poate de clar că ceri de la arta spectacolului ceva ce ea, pur şi simplu, nu mai poate oferi. Pentru numele lui Dumnezeu, ai grijă!

Hotărît lucru, azi sînt prăpăstios. Ca orice nevrotic, ţin o evidenţă strictă a faptelor, şi azi se împlinesc exact trei ani de cînd s-a sinucis

Seymour. Ţi-am povestit vreodată ce s-a întîmplat cînd m-am dus în Florida să-l aduc? Cinci ore în şir, în avion, am plîns de mama focului, fără să mă pot controla. îmi tot potri-veam, din cînd în cînd, fularul de la gît, înfb-folindu-mă bine ca să nu mă vadă nici unul dintre pasagerii aşezaţi de cealaltă parte a culoarului - eu şedeam singur pe un rînd, slavă Domnului! Cu vreo cinci minute înainte de a ateriza avionul, mi-am dat seama că per-soanele din spatele meu discutau ceva. o fe-meie spunea, cu un puternic accent bostonian din zona Back Bay cu inflexiuni de

Harvard Square: „...iarî/i *dimineaţa următoare,* auziţi dumneavoastră, i-au scos ojumătate de kil de puroi din trupuşorul ei tînăr şi frurnos". Asta-i tot ce îmi amintesc că am auzit, dar la cîteva minute după aceea, cînd am coborît din avion şi Văduva Indurerată a venit să mă întîmpine într-o ţinută „Bergdorf Goodman", neagră în întregime, aveam o Expresie Nepotrivită a feţei. Aveam un rictus. Exact aceeaşi senzaţie mă încearcă şi azi, fără să am, de fapt, vreun motiv întemeiat. Nu ştiu prea bine de ce, dar am certitudinea că undeva foarte aproape — poate în prima casă din capătul străzii - se stinge un poet talentat, dar tot undeva foarte aproape e o femeie din al cărei trupuşor tînăr şi frumos se extrage o jumătate de kilogram de puroi de te-apucă şi rîsul, iar eu unul nu mai pot să tot pendulez la nesfirşit între durere şi încîntare.

Luna trecută domnul Sheeter, decanul nos-tru (de al cărui nume se extaziază Franny ori de cîte ori îl rostesc), m-a abordat cu zîmbetul lui fermecător pe buze şi biciuşca în mînă, aşa încît acum ţin în fiecare vineri prelegeri

despre Zen şi budismul Mahayana în faţa profesorilor, a consoartelor lor şi a cîtorva stu-denţi insuportabil de serioşi. Ispravă care, fără discuţie, are să-mi asigure, în cele din urmă, vreun post de Profesor de Filosofie Orientală în iad. Ideea este că acum sînt în campus cinci zile pe săptămînă în loc de patru şi, fiindcă în fiecare seară şi la sfirşit de săp-tămînă am de lucru, nu-mi mai rămîne aproape nici un pic de timp să mă gîndesc la ceea ce mă interesează mai presus de orice. Ăsta-i modul meu plîngăcios de a-ţi spune că mă gîndesc cu îngrijorare la tine şi la Franny cînd am cîte un răgaz, dar nu chiar atît de des cît aş dori. Ce încerc eu să-ţi spun este că scrisoa-rea lui Bessie nu prea a avut nici o legătură cu faptul că azi m-am afundat într-o mare de scrumiere şi m-am apucat să-ţi scriu. Ea mă bombardează săptămînal cu fel de fel de infor-maţii preţioase despre tine şi despre Franny, dar eu nu am nici o reacţie, deci nu ăsta-i motivul. Ceea ce mă determină să-ţi scriu este o întîmplare petrecută azi la magazinul uni-versal din apropiere. (N-am să încep un nou paragraf. Te scutesc de aşa ceva.) Eram la raionul de măcelărie şi-l aşteptam pe vînzător să-mi taie nişte cotlete de miel. o tînără mamă şi fetiţa ei aşteptau şi ele la rînd. Fetiţa avea vreo patru anişori şi, ca să-şi omoare timpul, s-a rezemat cu spatele de vitrina de sticlă şi a-nceput să se zgîiască la faţa mea nebăr-bierită. I-am spus că e, poate, fetiţa cea mai drăgălaşă pe care am văzut-o în ziua aceea. Afirmaţie care ei i s-a părut pertinentă; a dat din cap aprobator. I-am spus că pun pariu că sînt o grămadă de băieţei care-i fac curte. Mi-a confirmat prin acelaşi gest. Am întrebat-o cîţi

prieteni are. A ridicat două degete. „Doi!", am făcut eu. „Păi asta-nseamnă o mulţime de prie-teni. Şi cum îi cheamă, drăguţo ?" La care ea mi-a trîntit-o cu o voce subţirică: *„Bobby şi Dorothy"*. Mi-am înhăţat cotletele şi-am fugit. Dar tocmai asta-i întîmplarea care m-a făcut să aştem aceste rînduri — mai mult decît rugăminţile insistente ale lui Bessie de a-ţi scrie despre doctorat şi despre actorie. Asta, împreună cu o poezie compusă cam în stilul unui haiku pe care am găsit-o în camera de hotel unde s-a împuşcat Seymour. Era mîz-gălită cu creionul pe sugativa de pe birou:

„Fetiţa din avion / A-ntors capul păpuşii / Să mă privească". Gîndindu-mă la aceste două lucruri, mi-am zig, pe cînd mă întorceam acasă cu maşina, că în sfirşit pot să-ţi scriu şi să-ţi explic *de ce* ne-am asumat noi doi, Seymour şi cu mine, atît de timpuriu şi cu atîta aroganţă sarcina de a vă face educaţie ţie şi lui Franny. Nu ne-am exprimat niciodată în sensul ăsta, şi cred c-a sosit timpul ca unul din noi să o facă. Dar acum nu mai sînt chiar atît de sigur că pot. Fetiţa de la raionul de măcelărie a dispărut, şi nu disting prea bine nici feţişoara politicoasă a păpuşii din avion. lar vechea mea oroare de a fi un scriitor profesionist, împreună cu miasma cuvintelor cu care o aso-ciez de obicei, începe să mă facă să nu mai am stare pe scaun. Totuşi, mi se pare extraordi-nar de important să încerc.

Se pare că diferenţele de vîrstă dintre mem-brii familiei noastre ne-au creat unele probleme în plus în mod inutil şi nedrept. Nu în relaţia dintre S. şi gemeni, ori între mine şi Boo Boo, ci în cea dintre voi doi, Franny şi cu tine, pe de o parte, şi noi doi, S. şi cu mine, pe de altă

parte. Eu şi Seymour eram amîndoi oameni în toată firea — el chiar terminase de mult facultatea - la vremea cînd tu şi cu Franny abia ştiaţi să citiţi. In acel moment nici măcar nu simţeam nevoia să vă băgăm pe gît clasicii noştri preferaţi - în orice caz, nu cu acelaşi entuziasm pe care-l arătasem în cazul geme-nilor şi al lui Boo Boo. Ştiam amîndoi că un cărturar înnăscut nu poate fi ţinut cu nici un chip în întunericul neştiinţei şi, în adîncul sufletului, cred că nici nu doream, de fapt, aşa ceva, dar eram iritaţi, ba chiar speriaţi, de statisticile privitoare la copiii tocilari şi la tinerii erudiţi care ajung pînă la urmă savanţi de doi bani, obişnuiţii cluburilor universitare. Cu mult mai important este însă faptul că Seymour începuse deja să creadă (şi eu eram de acord cu el, în măsura în care înţelegeam încotro bate) că învăţătura, indiferent ce nume i-ai da, ar avea un parfum la fel de încîntător*, ba poate chiar cu mult mai încîntător, dacă n-ar începe printr-o căutare a cunoaşterii, ci ar avea ca scop, aşa

cum ar spune un maestru Zen, ne-cunoaşterea. Suzuki afirrnă undeva că a te afla într-o stare de conştienţă pură -*satori* - înseamnă a fi cu Dumnezeu înainte ca El să zică: „Să fie lumină!". Seymour şi cu mine am crezut că ar fi bine să vă ţinem, pe tinc şi pe Franny, departe de această lu.mină (măcar atît cît ne era cu putinţă), ca şi de numeroasele efecte luminoase mai modeste şi mai actuale - artele frumoase, ştiinţele, clasicii, limbile străine - pînă cînd aţi fi fost amîndoi în stare să vă imaginaţi, cît de cît, un

* Autorul parafrazează celebrul vers shakespeareian din *Romeo şi Julieta,* Actul II, scena 2.

mod de existenţă în care mintea cunoaşte sursa întregii lumini. Ne gîndeam că ar fi foarte constructiv ca măcar să vă povestim (asta în caz că eram trădaţi de proprhle noas-tre „limite"), atît cît ne pricepeam noi, despre oamenii - sfinţii, arhaţii, bodhisattvii, jivan-muktii - care mai ştiau cîte ceva despre un asemenea mod de a exista. Adică vroiam ca voi doi să ştiţi cine şi ce au fost lisus şi Gautama şi Lao zi şi Shankaracharya şi Hui-neng şi Sri Ramakrishna ş.a., înainte să apucaţi să ştiţi cîte ceva ori prea multe lucruri despre Homer, sau Shakespeare, sau chiar Blake, sau Whitman, ca să nu mai vorbim de George Washington şi de cireşul lui, sau de definiţia unei peninsule, sau de analiza gramaticală a unei fraze. In orice caz, ideea principală asta era. Totodată, ce încerc eu să-ţi spun este că ştiu cît de mult urăşti anii în care S. şi cu mine ţineam regulat, la noi acasă, seminarii, şi mai ales şedinţe metafizice. Sper însă ca într-o bună zi - prefe-rabil într-una cînd vom fi amîndoi beti criţă — să putem discuta despre asta. (Deocamdată nu pot să-ţi spun decît că, la vremea aceea, nici Seymour, nici eu n-aveam idee că o să devii actor. Ar fi *trebuit* să ne dăm seama, fireşte, dar nu ne-am dat. Dacă am fi făcut-o, sînt convins că S. ar fi căutat el o soluţie constructivă în acest sens. Cu siguranţă că tre-buie să existe pe undeva vreun curs special, destinat în exclusivitate actorilor, despre Nirvana şi punctul cardinal „Răsărit", şi cred că S. l-ar *fi* dibuit.) Aici ar fi cazul să închei paragraful, dar nu pot să mă opresc. Ai să sari ca ars cînd vei citi rîndurile următoare, dar n-am ce să-ţi fac. Cred că ştii că am avut celc mai bune intenţii să vin din cînd în cînd,

după moartea lui Seymour, să văd cum vă mai descurcaţi tu şi cu Franny. Aveai optsprezece ani şi nu-mi făceam griji prea mari în privinţa ta. Deşi adevărul e că auzisem de la o obrăz-nicătură di.ntr-u.na din grupele mele că toată lumea de la cămin ştia că te retragi şi te cufunzi în meditaţie cîte zece ore în şir, şi as(a mă punea pe gînduri. Dar Franny avea pe atunci *treisprezece ani.* Cu toate astea, pur şi simplu nu mă puteam urni din loc. Mi-era teamă să vin

acasă. Nu că m-aş fi temut că voi doi, cu ochii în lacrimi, o să luaţi cumva poziţie de luptă şi o să-mi azvîrliţi în nas seria completă a *Cărţilor sacre ale Orientului* de Max Mueller, una cîte una. (Ceea ce pe mine unul m-ar fi adus, probabil, într-o stare de extaz maso-chist.) Mă *temeam* însă de întrebările (mai mult decît de acuzaţiile) cu care m-aţi fi putut încolţi. îmi amintesc foarte bine că după în-mormîntare am lăsat să treacă un an întreg pînă m-am întors la New York. După aceea mi-a fost destul de uşor să vin acasă la ani-versări şi de sărbători, fiind sigur că or să mi se pună doar întrebări de genul *cînd e* gata cartea mea următoare sau dacă am mai fost în ultima vreme la schi ete. Voi doi chiar aţi venit pe la mine de mai multe ori în ultimii doi ani, în week-end, şi, deşi am discutat mult, ne-am înţeles cu toţii să nu suflăm o vorbă despre subiectul cu pricina. Azi este pentru prima oară că am vrut să vorbesc deschis. Cu cît înaintez cu scrisoarea asta intermina-bilă, cu atît simt că îmi pierd curajul de a-mi susţine propriile convingeri. Dar îţi jur că în după-amiaza asta, exact în clipa în care fetiţa mi-a spus că pe curtezanii ei îi cheamă Bobby şi Dorothy, am avut o intuiţie a adevărului (la

raionul de cotlete de micl) cît se poate de uşor de exprimat în cuvinte. Seymour mi-a spus odată - într-un autobuz, nici mai mult, nici mai puţin - că orice studiu serios în domeniul religiei *trebuie,* în cele din urmă, să ne facă să uităm deosebirile iluzorii dintre băieţi şi fete, animale şi pietre, noapte şi zi, căldură şi frig. Asta m-a şocat pe mine la raionul de măce-lăric, şi mi s-a părut că-i o chestiune de viaţă şi de moarte să pornesc valvîrtej spre casă, cu şaptezeci de mile pe oră, şi să m-apuc urgent să-ţi scriu. Dumnezeule, ce păcat că n-am pus mîna pe un creion chiar acolo, în magazin, în loc s-o iau spre casă. Dar poate că-i acelaşi lucru. Sînt momente cînd am impresia că tu l-ai iertat cu totul pe S., aşa cum nici unul dintre noi ceilalţi n-am putut-o face. Waker mi-a spus odată ceva foarte interesant în sen-sul ăsta - de fapt, nu fac decît să repet ca un papagal ce-a zis el. A spus că eşti singurul care l-ajudecat cu asprime pe S. pentru că s-a sinucis, dar şi singurul care într-adevăr l-a iertat pentru ceea ce a făcut. Noi ceilalţi, pri-viţi din afară, am fost mai puţin aspri cu el, dar în sinea noastră nu l-am iertat. S-ar putea să fie aici un mare adevăr. De unde să ştiu eu ? Tot ce ştiu sigur este că aveam să-ţi poves-tesc ceva vesel şi captivant - numai într-o pagină dactilo scrisă la două rînduri — şi, cînd colo, cum am ajuns acasă, mi-am dat seama că uitasem absolut tot, sau aproape tot ce voisem să-ţi mărturisesc, şi nu îmi mai rărnî-nea altceva de făcut decît să încropesc, fără nici un chef, o scrisoare

plicticoasă. Să te cică-lesc în legătură cu doctoratul şi viaţa de actor. Cît e de absurd şi de caraghios, şi cum ar mai fi zîmbit însuşi Seymour! - şi pesemne că

ne-ar fi convins, pe mine şi pe noi toţi, că nu e cazul să ne facem nici un fel de griji.

Destul. N-ai decît *sajoci,* Zachary Martin Glass, cînd şi unde doreşti, de vreme ce simţi că asta trebuie să faci, dar fă-o *cu toată fiinţa ta.* Dacă realizezi ceva frumos pe scenă, ceva inefabil şi dătător de bucurie, ceva dincolo şi mai presus de simpla virtuozitate actoricească, S. şi cu mine ne vom închiria amîndoi smo-chinguri şi pălării cu strasuri, şi o să venim cu buchete de gura-leului să ne prezentăm omagiile, la uşa din spate, pe unde intră actorii. In orice caz, poţi conta pe modestul meu sprijin şi pe toată afecţiunea de care sînt în stare, indiferent de distanţa care ne separă. Buddy

Ca întotdeauna, încercările mele de a părea atotştiutor sînt absurde, dar mai cu seamă tu ar trebui să fii îngăduitor cu acea latură a fiinţei mele care nu vădeşte nici o altă calitate decît inteligenţa. Cu ani în urmă, în perioada cea mai timpurie şi cea mai searbădă din cariera mea de aşa-zis scriitor, le-am citit odată cu voce tare, lui S. si lui Boo Boo, o nouă povestire de-a mea. Cînd am terminat, Boo Boo a declarat fără şovăire (dar cu ochii la Seymour) că povestioara e „prea inteligent scrisă". S. a clătinat, la rîndul lui, din cap, zîmbindu-mi afectuos, şi mi-a spus că inte-ligenţa e boala mea incurabilă, infirmitatea mea, şi că-i o dovadă supremă de prost-gust să atrag atenţia celorlalţi asupra ei. Ca doi infirmi ce sîntem, dragă Zooey, hai să fim buni şi generoşi unul cu altul.

Cu mult drag, B.

79

ULTIMA pagină a scrisorii aceleia vechi de patru ani avea o pată de o culoare ciudată, care aducea cu a pielii de Cordoba, şi era ruptă în două locuri, pe la îndoituri. După ce o ter-mină de citit, Zooey se arătă oarccum grijuliu cu scrisoarea, punîndu-i din nou filele în ordine. Bătu uşor paginile pe genunchii uscaţi, ca să le aducă pe toate la acelaşi nivel. Se încruntă, Apoi, ca şi cum ar fi citit scrisoarea, Dumnezeule mare!, pentru ultima oară în viaţa lui, o îndesă repede în plic de parcă ar fi fost rumeguş. Puse plicul dolofan pe marginea căzii şi începu să sejoace un pic cu el. Cu un deget împingea plicul burduşit înainte şi înapoi ca să vadă, chipu-rile, dacă îl poate mişca întruna de colo-colo fără să-l scape în apa din vană. După vreo cinci minute bune de joacă, îi dădu un impuls greşit şi trebui să se întindă repede după el ca să-l prindă. Şi cu asta, jocul se sfirşi. Ţinînd în mînă plicul salvat de la înec, se aşeză mai bine, mai adînc, în apă, lăsîndu-şi genunchii să se cufunde. Preţ de un minut sau două se uită distrat la peretele îmbrăcat în faianţă din faţa căzii, apoi aruncă o privire spre ţigara din savonieră, o luă în mînă şi încercă să tragă cîteva fumuri, dar se stinsese. Se ridică din nou, foarte brusc, în capul oaselor, cu un pleos-căit grozav al apei din cadă, şi îşi lăsă mîna stîngă, uscată, peste marginea căzii. Un manuscris

dactilografiat zăcea cu faţa în sus pe covoraş. II culese de pe jos şi îl luă la bord, cum ar veni. îl fixă scurt cu privirea, apoi vîrî scrisoarea veche de patru ani între filele din mijloc, acolo unde sînt ele încopeiate cel mai strîns. Pe urmă îşi rezemă manuscrisul

de genunchii acum uzi, la două-trei degete deasupra nivelului apei, şi se apucă să-l frun-zărească. Ajuns la pagina 9, îndoi manuscrisul ca pe-o revistă şi începu să-l citească sau, mai
curînd, să-l studieze.

Rolul lui „Rick" fusese subliniat foarte apă-
sat cu un creion cu inină moale.

TINA *(îmbufnată)*: Ah, iubitule, iubitule,
iubitule. Numai necazuri îţi fac. RICK: Nu vorbi aşa.
Să nu mai spui niciodată
aşa ceva, ai auzit?

TINA: Dar i-adevărat. Sînt o piază-rea. Sînt o cobe nesuferită. Dacă nu eram eu, Scott Kincaid de mult ţi-ar fi dat postul de la Buenos Aires. Ţi-am stricat toate socote-lile... *(Merge la fereastră)* Sînt ca vulpea care zice că strugurii sînt acri. Mă simt ca un personaj dintr-o piesă grozav de sofis-ticată. Partea nostimă e că eu nu-s deloc o fiinţă sofisticată. Nici pomeneală. Sînt pur şi simplu aşa cum sînt. *(Se întoarce)* Ah, Rick, Rick, mi-e teamă. Ce s-a-ntîmplat cu noi? Pareă nu mai reuşesc să dau de *noi* nicăieri. Caut, caut cu disperare, şi noi nu sîntem nicăieri. Mi-e frică. Sînt un copil speriat. *(Se uită pe geam)* Nu pot suferi ploaia asta. Uneori mă văd moartă sub pică-
turile de ploaie. RICK *(calm)'.* Scumpo, asta
nu-i cumva o
replică dinAdio, arme? TINA *(se întoarce spre el, furioasă):* Pleacă
de-aici. Pleacă! Hai, du-te de-aici pînă nu
sar pe fereastră. M-auzi? RICK *(punînd mîna pe ea):* Ascultă-mă. Pros-
tuţă mică şi frumoasă ce eşti! Adorabilă,
copilăroasă, prefăcută...

Lectura lui Zooey fu brusc întreruptă de glasul mamei lui - insistent, cvasi-constructiv -care i se adresă dindărătul uşii de la baie:

— Zooey, tot în cadă eşti ?

— *Da*, sînt tot în cadă. De ce ?

— Vreau doar o clipă să intru. Am ceva pen-tru tine.

— Mamă, dar sînt în cadă, ce Dumnezeu !

—N-o să intru decît un *minut*, pentru numele lui Dumnezeu! Trage-ţi perdeaua de la cadă.

Zooey aruncă o privire de adio peste pagina **pe** care tocmai o citise, apoi închise manu-scrisul şi îl azvîrli peste marginea căzii.

— lisuse Hristoase atotputernice! exclamă el. „Uneori mă văd moartă sub picăturile de ploaie." o perdea de nailon stacojie, cu un imprimeu cu diezi, bemoli şi chei muzicale gal-bene ca penele de canar, era strînsă la capătul căzii şi prinsă sus cu anouri de plastic pe o bară cromată. Aplecîndu-se înainte, Zooey se întinse şi o trase pe toată lungimea căzii, ascun-zîndu-se de eventualele priviri indiscrete. Per-fect. *Dumnezeule!*

Dacă vrei să intri, atunci intră odată! spuse el.

Vocea lui era lipsită de orice ăfectare acto-ricească, în schimb avea o rezonanţă oarecum exagerată; răsuna implacabil atunci cînd Zooey nu avea interesul să şi-o ţină în frîu. Cu ani în urmă, în copilărie, pe cînd participa la emi-siunea „lată un copil deştept", fusese sfătuit de nenumărate ori să stea departe de microfon.

Uşa se deschise şi doamna Glass, o femeie destul de trupeşă, cu părul prins într-un fileu, se strecură sfioasă în baie. Era foarte greu să

îi ghiceşti vîrsta, şi asta în orice împrejurare s-ar fi aflat, dar mai cu seamă cînd purta fileu. De obicei, cînd intra ea într-o încăpere se mani-festa şi verbal, nu doar fizic.

— Nu ştiu cum oi putea să stai atîta în cadă. Trase imediat uşa după ea, ca una care lupta din greu împotriva curentului la care i s-ar putea expune progenitura după ce a făcut baie. Nici măcar nu-i sănătos, mai spuse ea. Ştii de cînd stai în cada aia? Exact de patru-
zeci şi cinci de...

— Hai, nu-mi spune! Bessie, nu-mi spune.

— Cum adică, să nu-ţi *spun* ?

— Exact aşa cum ai auzit, Lasă-mă să tră-iesc cu iluzia că n-ai stat la uşă să-mi socoteşti
minutele cît am...

— Stai, tinere, că nu ţi-a socotit nimeni *m.inutele, se* zborşi doamna Glass. Îşi şi găsise ceva de lucru. Adusese cu ea un pacheţel drept-unghiular, învelit în hîrtie albă şi legat cu un şnuruleţ auriu. Părea să conţină un obiect cam de mărimea diamantului „Speranţa" sau a unui irigator. Doamna Glass miji ochii să-l vadă mai bine şi trase cu degetele de şnur. Pentru că nodul nu cedă, îl'apucă cu dinţii.

Era îmbrăcată în ţinuta obişnuită, de casă -pe care fiul ei Buddy (care era scriitor, şi, prin urmare - cum spunea însuşi Kafka -, o *per-soană nu prea amabila)* o numea uniforma prevestitoare a morţii. Ea consta, în linii mari, dintr-un vechi chimonojaponez albastru-întu-necat, ca cerul la miezul nopţii. îl purta aproape tot timpul prin casă. Cu nenumăratele lui fal-duri misterioase, îi servea totodată drept tainiţă în care-şi ţinea ea tot felul de lucruri de care

avea nevoie ca fumătoare înrăită şi aşa-zisă meşteră-la-toate ce era; în dreptul şoldurilor îi mai adăugase două buzunare cît toate zilele de mari, în care se găseau de obicei două sau trei pachete de ţigări, mai multe cutii de chi-brituri, o şurubelniţă, un ciocan cu vîrful spin-tecat, un briceag care aparţinuse cîndva unuia dintre băieţi, şi un robinet emailat sau două, plus diverse bolţuri, cuie, balamale şi rul-menţi - şi toate acestea făceau ca doamna Glass să scoată un zăngănit uşor cînd se vîn-tura de colo-colo prin vastele ei apartamente. Timp de vreo zece ani şi mai bine, cele două fiice ale ei încercaseră adeseori, fără succes, să o scape de chimonoul ăsta vechi de cînd lumea. (Fiica ei Boo Boo, care era căsătorită, declarase că poate ar fi nevoie să i se dea un *coup de grăce* cu un instrument contondent înainte să fie aruncat la coşul de gunoi.) Oricît s-ar fi urmărit iniţial să se dea acelui capot un aspect oriental, el nu atenua cîtuşi de puţin impresia unică, teribil de puternică, pe care doamna Glass, *chez elle, o* făcea asupra unui anumit gen de privitor. Familia Glass locuia

într-un imobil vechi, dar - fără discuţie - cu un aspect deloc prăfuit, pe o stradă cu numă-rul şaptezeci şi ceva, în partea de est, zonă în care s-ar părea că două treimi dintre locata-rele de o anumită vîrstă aveau haine de blană şi, cînd ieşeau din casă în cîte o dimineaţă senină de peste săptămînă, puteau fi văzute, măcar la modul ipotetic, după vreo jumătate de oră, intrînd sau ieşind din vreun lift, în vreunul din magazinele „Lord & Taylor's", „Saks", sau „Bonwit Teller's". în această

ambianţă specifică Manhattan'-ului, doamna Glass era (privită dintr-o perspectivă extra-vagantă, desigur) un reconfortant spin în ochi. Mai întîi de toate, arăta de parcă nu ieşea niciodată din casă, dar *dacă* ar fi fost să iasă, ar fi purtat pe umeri un şal cernit şi s-ar fi îndreptat spre Strada O'Connell ca să reclame trupul neînsufleţit al unuia dintre fiii eijumă-tate irlandezi, jumătate evrei, care dintr-o sim-plă eroare birocratică tocmai fusese împuşcat de trupele de mtervenţie**.

Deodată se auzi vocea sonoră şi plină de suspiciune a lui Zooey:

— *Mamă !* Pentru numele lui Dumnezeu, ce tot faci acolo?

Doamna Glass scosese obiectul din ambalaj, iar acum citea inscripţia scrisă cu litere mă-runte pe fundul unei cutii cu pastă de dinţi.

— Te rog să-ţi ţii pliscul, spuse ea, oarecum dusă pe gînduri.

Inspectă dulăpiorul cu medicamente. Era fixat pe perete, deasupra chiuvetei. li deschise uşa cu oglindă şi îi examină rafturile tiesite, cu ochiul - ori mai curînd cu o căutătură dibace, cu coada ochiului - unui grădinar care s-ar îngriji de trusa medicală. Inaintea ei se ali-niau, în şiruri luxuriante, adevărate desişuri, ca să zicem aşa, de produse farmaceutice în ambalaje aurii, başca fel de fel de mărunţişuri

* Zona centrală a New York-ului. ** In original, *the Black and Tans*, numele sub care erau cunoscuţi membrii trupelor britanice trimise în Irlanda pentri.i a înăbuşi revolta din 1919-l921 condusă de mişcarea Sinn Fein.

ceva mai exotice. Pe rafturi se găseau iod, Mercurocrom, vitamine sub formă de capsule, aţă dentară, aspirină, Anacin, Bufferin, Argyrol, Musterol, Ex-Lax, Hidroxid de magneziu, Sal Hepatica, Aspergum, două aparate de ras Gillette, un aparat de ras Schick, două tuburi de cremă de ras, o fotografie îndoită şi cam jerpelită, cu o pisică grasă, albă cu pete negre, moţăind pe balustrada unei verande, trei piep-teni, două perii de păr, o sticlă de briantină „Wildroot", o sticlă de soluţie „Fiteh" contra mătreţii, o cutiuţă fără etichetă cu supozitoare cu glicerină, picături „Vicks" contra gutura-iului, „Vicks VapoRub", şase săpunuri de Castilia*, trei bilete de la un spectacol de ope-retă din 1946 („Spune-mi, Domnule"), un tub de cremă depilatoare, o cutie cu şerveţele „Kleenex", două scoici, mai multe pile tocite cu prafde corindon, două cutii cu cremă dema-chiantă, trei foarfeci, o pilă obişnuită de unghii, o bilă albastră de joc** fără nici un marcaj (cunoscutăjucătorilor, cel puţin prin anii două-zeci, drept un „as"), o cremă astringentă contra porilor dilataţi, o pensetă, ceasul de aur, fără curea, al unei doamne sau domnişoare, o cutie cu bicarbonat de sodiu,

un inel de elevă de pension, cu o piatră ciobită de onix, o sticlă de „Stopette" - şi, oricît ar fi de greu de imaginat, o grămadă de alte lucruri. Doamna Glass întinse iute mîna, scoase un obiect de pe raftul de jos şi îl aruncă, cu un zgomot metalic înă-buşit, în coşul de gunoi.

* Săpun fin, preparat din ulei de măsline şi hidroxid de sodiu. ** *Marbles (engl.),* joc cu bile.

86

— Iţi pun aici nişte pastă de dinţi de-aia nouă, pe care o laudă toată lumea, îl anunţă ea fără să se întoarcă, şi trecu la fapte. Nu vreau să mai foloseşti praful acela nesuferit. o să-ţi ia *tot* smalţul ăla frumos de pe dinţi. Adevărul e că *ai* dinţi frumoşi. Măcar să ai grijă de...

—Asta cine-a mai scos-o? De după per-deaua de la cadă se auzi un pleoscăit. Cine naiba a zis c-o să-mi ia tot smalţul ăla frumos de pe dinţi?

—*Eu* am zis. Doamna Glass mai aruncă o ultimă privire critică prin „grădina" ei. Doar atîta te rog, s-o foloseşti. Cu degetele întinse în chip de lopăţică împinse un pic o cutie neîn-ceputã de Sal Hepatica ca s-o aşeze în rînd cu celelalte produse neperisabile, apoi închise uşa dulăpiorului. Dădu drumul la robinetul cu apă rece. Aş vrea să ştiu cine se spală pe mîini şi după aia nu clăteşte chiuveta, se răţoi ea. Doar se presupune că sîntem o familie de oameni în toată firea. Dădu apa să curgă mai cu presiune şi clăti chiuveta la repezeală, dar temeinic, cu o singură mînă. Presupun că n-ai discutat încă cu surioară-ta, zise ea şi se întoarse să se uite la perdeaua de la cadă.

— Nu, încă n-am discutat. Acu' ce-ar fi s-o iei naibii din loc?

— De ce n-ai discutat? insistă doamna Glass. Nu cred că-i frumos din partea ta, Zooey. Nu-i *deloc* frumos. Special te-am rugat să fii bun să vezi dacă e vreo...

— în primul rînd că m-am sculat abia acum vreo oră, Bessie. în al doilea rînd, aseară am stat două ceasuri de vorbă cu ea, şi nu cred că

87

are chefsă discute azi cu vreunul din noi. Şi-n al treilea rînd, dacă n-o şfergi de-aici, o să dau foc la perdeaua asta oribilă. Vorbesc serios, Bessie.

Undeva pe la mijlocul discursului său în trei puncte, doamna Glass renunţase să-l mai asculte şi se aşezase.

— Cîteodată aproape că-mi vine să-l omor pe Buddy că nu-şi pune telefon, spuse ea. N-are *nici* un rost să se poarte aşa. Cum poate dita-mai omul să trăiască în felul ăsta - nu tu *telefon*, nu tu *nimic*[7] *Ca* doar nu vrea nimeni să-i tulbure lui *intimitatea,* dacă asta-şi *doreşte,* şi nici nu cred că-i cazul să trăieşti ca un *pustnic,* zău aşa. Se foi nervoasă, apoi se aşeză picior peste picior. Nici măcar nu-i prudent, pentru numele lui Dumnezeu! Dacă-şi rupe vreun picior sau păţeşte cine ştie ce ? In izola-rea în care trăieşte el, drept în inima *codrului.* Tot timpul stau cu grijă din cauza asta.

—Nu zău? Da' de ce-ţi faci griji, de fapt? Că s-ar putea să-şi rupă vreun picior, sau că n-are telefon la care să-l suni tu cînd ai chef?

— Şi de una, şi de alta, tinere, dacă vrei să ştii.

—Atunci... să nu-ţi mai faci. Nu-ţi pierde timpul cu

aşa ceva. Tare mai eşti proastă, Bessie. De ce-oi fi atît de proastă? Doar îl cu-noşti pe Buddy, pentru Dumnezeu! Şi dac-ar fi în inima codrului, la douăzeci de *mile* depăr-tare, cu amîndouă picioarele rupte şi cu dita-mai *săgeata* înfiptă în spinare, el tot s-ar tîrî înapoi pînă la peşteră ca să se asigure că nu s-a furişat nirneni înăuntru în lipsa lui să-i şterpelească galoşii. Din spatele perdelei se

auzi un hohot de rîs scurt, sănătos, deşi cam sinistru. Crede-mă pe cuvînt. Ţine prea mult la tihna lui afurisită ca să moară în mijloc de codru.

— N-a vorbit nimeni de *moarte,* se repezi la el doamna Glass. Işi aranjă puţin fileul pe cap, cu un gest inutil. *Toată* dimineaţa am încercat să-i prind la telefon pe vecinii ăia care stau la doi paşi de el. Ţi-ai găsit să răspundă. E de-a dreptul *enervant sa* nu fii în stare să dai de el. De cîte ori nu l-am *implorat* să desfiinţeze telefonul ăla blestemat din odaia lui şi a lui Seymour. Nici măcar nu-i *normal.* Atunci cînd chiar se iveşte o problemă şi are *nevoie* de telefon... E pur şi simplu enervant. Aseară am încercat în două rînduri, şi de vreo patru ori azi-di...

— Da' ce ţi se pare ţie atît de „enervant"? în definitiv, de ce-ar sta la cheremul nostru nişte oameni străini care locuiesc la doi paşi de'el?

— Nu zice nimeni să stea la *cheremul* nos-tru, Zooey. Şi te rog să nu te obrăzniceşti. Să ştii că sînt *foarte* îngrijorată din cauza copilei ăleia. Şi în afară de asta cred că Buddy ar trebui să fie informat despre tot ce se-ntîmplă. Dacă vrei să *ştii,* cred că nu mi-ar ierta-o niciodată dacă n-aş lua legătura cu el în asemenea momente grele.

— Atunci, foarte bine! De ce nu suni la facultate, în loc să-i baţi la cap pe vecini? Oricuin, e puţin probabil să-l găseşti în bîr-logul lui la o asemenea oră - doar ştii asta.

— Da' te rog să vorbeşti mai încet, tinere. Nu-i nimeni surd. Află că am sunat la facultate.

Ştiu din experienţă că n-ajută la nimic. Cei de-acolo nu fac decît să-i lase mesaje pe masa de lucru, dar el nici nu cred că dă pe la birou. Doamna Glass se lăsă deodată cu toată greu-tatea înainte, fără să se ridice, şi luă ceva din coşul cu rufe spălate, din vîrful grămezii. Ai şervet? întrebă ea.

— Termenul corect e „prosop", nu „şervet", şi n-am nevoie de altceva decît să fiu lăsat naibii în pace cît sînt în baie, Bessie. Asta-i singura mea dorinţă şi nimic altceva. Dac-aş fi vrut să nu mai am loc în baie de toate rozele irlandeze dolofane care tot dau tîrcoale pe-aici, ţi-aş fi spus. Acu' hai. Valea.

— Zooey, continuă doamna Glass, răbdulie. Am în *mînă* un şervet curat. II vrei sau nu? Răspunde-mi doar cu da sau nu, te rog.

— Ah, Dumnezeule! Da. Da. *Da.* Mai mult decît orice pe lumea asta. Aruncă-mi-l.

— Ba n-o să ţi-l *arunc,* o să ţi-l dau frumu-şel în mînă. In familia asta doar atîta ştiţi, să aruncaţi.

Doamna Glass se ridică, făcu trei paşi pînă la perdeaua de la cadă şi aşteptă ca o mînă parcă desprinsă de restul corpului să se întindă după prosop.

— Mulţam frumos. Acu' şterge-o de-aici, te rog. Am şi dat jos vreo cinci kile.

— Păi nici nu-i de *mirare* ! Stai acolo-n cadă pînă ţi se urăşte, şi după aia tot tu te... Da' *asta* ce mai e? Cu un enorm interes, doamna Glass se aplecă şi culese de pejos manuscrisul din care citise Zooey înainte de a intra ea în baie. Ăsta-i scenariul cel nou pe care ţi l-a trimis domnul Lesage? întrebă ea. Aruncat

peJ'os? Nu primi nici un răspuns. Era ca şi cum Eva l-ar fi întrebat pe Cain dacă obiectul care zăcea în ploaie nu cumva era sapa lui cea nouă şi măiastră. Halal loc de pus un manu-

scris, n-am ce zicc.

Duse manuscrisul la fereastră şi îl aşeză cu grijă pe calorifer. Se uită în jos la el, exa-minîndu-l, parcă, să vadă dacă nu s-a udat. Storurile erau lăsate - Zooey citise în cadă la lumina plafonierei cu trei becuri -, dar o dîră de lumină matinală se strecura pe sub ele, căzînd pe pagina de titlu a manuscrisului. Doamna Glass îşi înclină capul într-o parte ca să poată citi mai bine titlul, scoţînd în acelaşi timp un pachet de ţigări superlong din buzunarul chi-

monoului.

— „Inima-i un hoinar tomnatec", buchisi ea cu glas tare, pe un ton meditativ. Ciudat titlu. De după perdeaua căzii, răspunsul lui veni cu puţină întîrziere, dar plin de încîntare:

— Cum ai zis că e? Cum ai zis că-i titlul? Doamna Glass avea deja garda sus. Se re-trase de la geam şi se aşeză din nou pe locul ei, cu o tigară aprinsă în mînă.

— Am zis ciuda(. N-am zis c-ar fi fru/raos, sau mai ştiu cu cum, aşa că...

— Ahh, Dumnezeule mare! Trebuie să se scoale omul cu noaptea-n cap ca să te vadă că dai şi tu o dată dovadă de bun-gust, Bessie. Vrei să ştii cum e inima ta, Bessie ? *Inima ta* i-un garaj tomnatec. De-aşa un titlu trăsnit ce mai zici? Dumnezeule, multă lume - multă lume *neavizată* - îşi închipuie că Seymour şi Buddy sînt singurii mari literaţi din familia asta. Cînd mă *gîndesc,* cînd stau un pic să mă

gîndesc la proza plină de- sensibilitate, şi la garajele despre care tot perorez, răcindu-mi gura de pomană, în fiecare zi...

— E-n regulă, e-n regulă, tinere, spuse doamna Glass împăciuitoare. Oricare-ar fi fost gusturile ei în materie de titluri de piese de televiziune, sau criteriile ei estetice în gene-ral, în ochi i se ivi un licăr - nu mai mult decît un licăr, doar atît - de satisfacţie, o satisfacţie, ce-i drept, perversă, de adevărat cunoscător, faţă de stilul terorist al celui mai tînăr şi mai chipeş fiu al ei. Pentru o fracţiune de secundă, acest licăr îi şterse de pe chip expresia obiş-nuită, ca şi, evident, pe aceea mai specială, de îngrijorare, pe care o avusese de cînd intrase în baie. Cu toate acestea, reveni aproape ime-diat la atitudinea ei defensivă: Da' titlul ăla ce are ? Sigur că este neobişnuit. Dar ţie nimic nu ţi se pare neobişnuit sau frumos ! Niciodată nu te-am auzit să...

— *Ce ?* Despre *cine* vorbeşti tu acolo? Care-s lucrurile alea care nu mi se par frumoase? Indărătul

perdelei de la cadă se auzi apa învol-burîndu-se uşor, ca şi cum s-ar fi bălăcit în ea un delfinjucăuş, intrat acolo fără nici un drept. Ascultă, Grăsano, puţin îmi pasă ce zici tu de rasa, credinţa sau religia mea, dar să nu-mi spui mie că nu-s sensibil la frumos. E slăbi-ciunea mea, un fel de călcîi al lui Ahile, ţine minte ce-ţi spun. Pentru mine, (otul e frumos. Arată-mi un asflnţit trandafiriu, şi leşin de plăcere, pe Dumnezeul meu. Orice. *Peter Pan*

* Titlul unei foarte populare piese de teatru pentru copii a dramaturgului englez James Matthew Barrie (1860-l837).

La un spectacol cu *Peter Pan*, chiar înainte să se ridice cortina, sînt un potop de lacrimi. Şi mai ai tupeul să-mi spui mie că nu sînt...

— Ah, lasă gura, îi taie vorba doamna Glass cu un aer absent. Oftă din toţi rărunchii. Apoi, cu o expresie încordată, trase un fum lung din ţigară şi, pufăindu-l pe nări, grăi - sau, mai degrabă, explodă: Of, *tare-aş* vrea să ştiu ce să mă fac cu copila aia! Oftă adînc. Am ajuns, pur şi simplu, la capătul *răbdărilor.* Se uită la perdeaua de la cadă cu nişte ochi ca nişte raze Roentgen. Nu-mi sînteţi de nici un ajutor, nici unul din voi. Nici unul! raico-tău nici măcar nu vrea s-aducă vorba de-aşa ceva. Ştii prea bine! Şi el e îngrijorat, fireşte - ştiu eu ce-nseamnă expresia aia de pe faţa lui -, dar pur şi simplu nu vrea să ia necazurile în piept. Doamna Glass îşi făcu gura pungă. De cînd îl ştiu, n-a luat niciodată lucrurile în piept. îsi închipuie că orice situaţie mai speciaZă sau neplăcufd dispare ca prin farmec dacă dă dru-mul la radio şi un amărît de *schnook** începe să cînte.

Din direcţia lui Zooey cel ascuns privirilor se auzi un singur hohot de rîs sănătos. Abia dacă-l deosebeai de obişnuitul lui rîs zgomo-tos, dar o diferenţă totuşi *era.*

— Zău că da! întări doamna Glass fără nici un chef de glumă. Şedea aplecată înainte. Vrei să ştii care-i părerea mea sinceră? întrebă ea.

Vrei ?

— Bessie. Pentru numele lui Dumnezeu! Tu tot o să mi-o spui, aşa că ce mai contează dacă...

* Nătăfleţ, fraier *(idiş).*

— Părerea mea sinceră - şi să ştii că *nu glumesc* deloc -, părerea mea sinceră e că tot mai speră să vă audă pe toţi la radio. Vorbesc serios. Doamna Glass mai scoase un oftat. Sin-ceră să fiu, cred că de fiecare dată cînd dă dru-mul la radio, taică-tău se aşteaptă să prindă emisiunea „lată un copil deştept" şi să vă audă iarăşi pe toţi cum răspundeţi, *unul după altul,* la întrebări. Strînsc din buze şi se opri, dînd astfel, fără să vrea, şi mai multă greutate spu-selor ei. Pe voi toţi, repetă ea, şi îşi îndreptă brusc ţinuta. Inclusiv pe Scymour şi pe Walt. Trase iute, dar temeinic, din ţigară. Trăieşte numai şi numai în trecut. Abia dacă se *mai uită* la televizor, afară doar dacă e vreun spec-tacol de-al *tău.* Şi te rog să nu rîzi, Zooey. Nu-i de rîs.

— Dar, pentru numele lui Dumnezeu, cine rîde?

—Ei bine, ăsta-i adevărul. Lui nici nu-i trece prin

minte că ceva n-ar fi în regulă cu Franny. Nici gînd de-aşa ceva. Ce crezi că m-a întrebat azi-noapte, chiar după ştirile de la ora unsprezece? Dacă nu cumva Franny ar dori o mandanrsă, Copilu' ăla zace acolo cu orele, şi plînge de mama focului la fiecare cuvin-ţel pe care i-l spui, şi bolboroseşte în legea ei Dumnezeu ştie *ce,* şi taică-tău se întreabă dacă n-ar dori cumva o mandarină. îmi venea să-l omor. Data viitoare cînd mai... Doamna Glass se opri- Se uită urît înspre perdeaua de la cadă. Da' ce-i aşa de amuzant? îl luă ea în primire.

— Nimic. Nimic, nimic, nimic. îmi place ches-tia cu mandarina. Bun, care sînt ceilalţi care nu-ţi dau nici o mînă de ajutor? Eu. Les. Buddy.

Şi mai cine? Hai, spune-mi mie tot ce ai pe suflet, Bessie. Nu te sfii. Asta-i necazul cel mare în familia noastră - prea ţinem totul în noi.

— Ah, tinere, tare mai eşti nostim, n-am ce zice, replică doamna Glass. Işi împinse fără grabă un smoc rebel de păr sub elasticul fileu-lui. Ah, tare-aş *vrea* să-l pot prinde cîteva mi-nute pe Buddy la afurisitul ăla de telefon. Singurul om care cred că *ştie* ce trebuie făcut în situaţia asta ieşită din comun. Reflectă o clipă cu ciudă, pare-se. Un necaz nu vine nici-odată singur. îşi scutură scrumul de ţigară în mîna stîngă făcută căuş. Boo Boo se-ntoarce abia pe *zece.* Lui Waker mi-ar fi *teamă sa-i* spun ce s-a întîmplat, chiar dac-aş şti cum să *dau* de el. N-am mai pomenit de cînd sînt aşa o familie. Vorbesc serios. Sînteţi cu toţii, chi-purile, nemaipomenit de *mteligenţi* şi aşa mai departe, dar cînd e la o adică, nici unul din voi nu mi-e de nici un ajutor. Nici unul. M-am cam săturat de...

— Care la o *adică,* pentru numele lui Dumnezeu? Cum la o adică? Da' tu ce-ai vrea să facem, Bessie ? Să ne ducem să trăim noi în locul lui Franny?

— la mai taci! Nu zice nimeni să trăiască cineva în locul lui Franny, să-şi ia pe umerii lui *viaţa* lui Franny. Aş vrea, pur şi simplu, să se ducă cineva acolo în camera de zi şi să afle ce se-ntîmplă, *asta aş* vrea. Aş vrea să ştiu şi eu cînd are de gînd copila aia să se-ntoarcă la colegiu şi să-şi termine *anul.* Aş vrea să ştiu cînd are de gînd să pună mîna să mănînce ceva cît de cît *hrănitor.* Practic, n-a mîncat nimic de cînd s-a-ntors acasă sîmbătă seara -

absolut nimic! Am încercat - acum mai puţin de-o jumătate de oră - s-o fac să bea o cană bună cu supă de pui. A luat exact două înghiţi-turi, şi asta a fost *tot.* A vomat aproape tot ce i-am dat ieri să mănînce. Vocea doamnei Glass se curmă - doar atît cît să-şi ia un nou avînt, parcă. A zis că poate-o să mănînce un *cheese-burger* ceva mai tîrziu. Ce-o mai fi şi povestea asta cu *cheeseburger-VLÎ?* După cîte înţeleg eu, tot semestrul ăsta pînă acum a trăit numai cu *cheeseburgeri şi* cu Coca-Cola. Cu asta se hră-neşte în ziua de azi o fată tînără care merge la facultate? Eu *una* ştiu. Unei copile aşa de slăbite şi cu nervii la pămînt cum e ea, n-am de gînd să-i dau să mănînce nişte lucruri care nici măcar nu...

— Aşa te vreau! Ori supă de pui, ori nimic. Asta înseamnă să pui piciorul-n prag. Dacă tot s-a hotărît să facă o depresie nervoasă, măcar s-avem noi grijă să n-o lăsăm s-o facă în linişte.

— Tinere, ia nu fi *obraznic.* Ah, ce mai gură ai! Dacă vrei să ştii, după părerea mea nu-i imposibil să fie o

legătură între mîncarea pe care o bagă-n ea copila aia şi toată situaţia asta neobişnuită. De mic *copil* a trebuit să i se dea să mănînce cu de-a sila, că altfel nici nu se atingea de legume sau de orice alt lucru care-i făcea *bine.* Nu poţi să-ţi baţi joc de organism la nesfirşit, an de an - indiferent ce crezi tu.

— Ai perfectă dreptate. Ai perfectă dreptate. E uluitor cum reuşeşti tu să pui punctul pe i. Mi s-a făcut pielea ca de găină... Pe legea mea că-mi dai elan. Mă umpli de înflăcărare, Bessie. Ştii ce-ai făcut ? Iţi dai tu seama ce-ai făcut ? Ai dat poveştii ăsteia afurisite o interpretare

96

nouă, aparte, *biblică.* în anii studenţiei am scris patru lucrări pe tema Răstignirii - de fapt, cinci -, şi de fiecare dată m-am dat de ceasul morţii pentru că aveam impresia că lipseşte ceva. Acum ştiu ce lipsea. Acum mi-e totul limpede. îl văd pe Hristos într-o *cu totul altă lumină.* Cu fanatismul lui nesănătos. Asprimea cu care s-a purtat faţă de fariseii ăia, oameni cumsecade, cu scaun la cap, conservatori şi contribuabili cinstiţi. Ah, chiar că-i incitant! Bessie, în stilul tău simplu, direct şi intolerant, m-ai făcut să-nţeleg esenţa Noului Testament. *Regimul alimentar necorespunzător.* Hristos se hrănea cu *cheese-burgeri* şi cu Coca-Cola. După cîte ştim, probabil c-a hrănit *mulţ...*

—*Dar termină odată,* i-o reteză doamna Glass pe un ton calm, dar ameninţător. Ah, ce-aş mai vrea să-ţi astup pliscul ăla cu un şervet!

— Dumnezeule! încerc doar să fac puţină conversaţie politicoasă, cum se obişnuieşte în sala de baie.

— Tare mai eşti raostim. Vai, ce nostim eşti!

Tinere, întîmplarea face că n-o privesc deloc pe surioară-ta exact în aceeaşi lumină ca pe Domnul Dumnezeul nostru. Oi fi eu mai nu ştiu *cum*, dar aşa ceva nu mi se-ntîmpla! Nu mi se-ntîmplă să fac nici o comparaţie între *Dumnezeu* şi o fetiţă, studentă la facultate, slăbită şi surmenată, care citeşte prea multe cărţi religioase! Fără doar şi poate că-ţi cunoşti sora la fel de bine ca şi mine - sau *ar trebui s-o* cunoşti. E *groazme* de impresionabilă, şi-aşa a fost ea întotdeauna, doar ştii foarte bine!

97

Preţ de o clipă, în camera de baic se lăsă o linişte ciudată.

— Mamă! Tot acolo eşti ? Am o cumplită bănuială că stai acolo cu vreo cinci ţigări aprinse deodată. Aşa-i ? Aşteptă răspunsul ei. Insă doamna Glass nu găsi de cuviinţă să i-l dea. Nu-mi convine să mai stai acolo, Bessie. Aş vrea să ies din blestemata asta de cadă... Bessie! M-auzi ?

— Te-aud, te-aud, confirmă doamna Glass. o nouă undă de îngrijorare îi străbătuse chipul. Se îndreptă de spate cu un gest impulsiv. L-a mai luat şi pe nebunul ăla de Bloomberg să doarmă cu ea pe canapea. Nici măcar nu-i *sănătos.* Oftă din rărunchi. De cîteva minute îşi ţinea scrumul de ţigară în mîna stîngă făcută căuş. Acum se aplecă fără să fie nevoie să se ridice de tot, şi îl vărsă în coşul de gunoi. *Nu* ştiu ce să fac, anunţă ea. Pur şi simplu nu ştiu, asta-i tot. Toată casa-i dată peste cap. Zugravh

aproape c-au terminat odaia ei şi-or să vrea să intre în camera de zi *imediat* după masa de prînz. Nu ştiu ce să fac - s-o trezesc sau nu ? N-a dormit aproape *deloc.* Simt că-mi pierd minţile, nu alta. Ştii de *cînd* n-am mai avut eu mînă *liberă sa* aduc zugravi în casa asta? De aproape *douăz...*

— Zugravii! Aha! Incep să mă luminez. Uitasem cu totul de zugravi. Ascultă, de ce nu i-ai poftit să intre aici ? Că doar e loc *destul.* Ce naiba, ce fel de gazdă or să-şi închipuie ei că sînt dacă nu-i invit să intre-n baie, în timp ce mă...

-^Tinere, ia taci o clipă. Acu' mă gîndesc. Prefăcîndu-se că o ascultă, Zooey începu deodată să se şteargă cu prosopul. o bună

bucată de timp, nu se mai auzi decît foşăitul prosopului. Doamna Glass, aşezată la vreo zece paşi de perdeaua de la cadă, străbătu cu privi-rea duşumeaua acoperită cu dale, oprindu-se asupra covoraşului albastru din faţa căzii. Ţigara îi arsese pînă aproape de filtru. o ţinea în vîrful degetelor de la mîna dreaptă. Era clar că felul ei de a o ţine în mînă făcea să se năruie - în sensul unui eşec literar - impresia noastră iniţială atît de puternică (şi încă per-fect îndreptăţită) că ar fi purtat pe umeri un şal invizibil, ca o adevărată femeie din Dublin. Degetele ei nu numai că erau de o lungime şi o graţie extraordinare - aşa cum, în general, nu te-ai fi aşteptat să fie degetele unei femei destul de trupeşe -, dar mai aveau şi un tre-mur oarecum suveran, ca să zicem aşa; un asemenca tremur elegant ar fi putut avea o regină din Balcani detronată, ori fosta curte-zană favorită a vreunui rege. Şi încă acesta nu era singurul lucru care contrazicea ideea şalului negru dublinez. Mai era şi detaliul -apt de a-i face pe unii să ridice din sprîn-ceană - referitor la picioarele lui Bessie Glass, care erau frumoase, indiferent după ce criterii le-ai fijudecat. Erau picioarele unei femei recu-noscute cîndva pentru frumuseţea ei, picioarele unei artiste de varieteu, ale unei dansatoare foarte suple. Acum, în vreme ce fixa cu pri-virea covoraşul din faţa căzii, stătea picior peste picior - cel stîng peste cel drept, cu un papuc de pluş ponosit care părea gata-gata să-i cadă în orice moment din piciorul întins. Picioa-rele ei erau extraordinar de subţiri, gleznele erau încă fine şi, lucrul cel mai remarcabil,

poate, gambele aveau încă muşchii tari şi se vedea clar că nu fuseseră niciodată noduroase.

Din direcţia doamnei Glass se auzi deodată un oftat mai amarnic ca de obicei - care, aproape, concentra în el o parte din însăşi forţa ei vitală. Se ridică şi îşi duse ţigara la chiuvetă, dădu drumul să curgă peste ea apă rece, după care azvîrli chiştocul stins în coşul de gunoi şi se aşeză din nou. Vraja introspec-tivă de care se învăluise nu se destrămă, de parcă femeia nici nu s-ar fi urnit din loc.

— Bessie, să ştii că-n vreo trei secunde ies de-aici! Imi fac datoria să te-avertizez. Vine omul, drăguţo, dar mai şi pleacă.

Doamna Glass, care se apucase din nou să se zgîiască la covoraşul albastru, dădu din cap într-o doară, cum că ar fi luat notă de „aver-tismentul" lui. Şi în acel moment - fapt demn de a fi menţionat - dacă Zooey i-ar fi văzut faţa

şi mai cu seamă ochii, poate ar fi simţit un imbold, fie şi numai de-o clipă, să retrac-teze, sau să reformuleze, sau să rostească pe un alt ton cea mai mare parte din replicile spuse de el în cursul conversaţiei de pînă atunci -adică să le mai tempereze, să le mai domo-lească. Pe de altă parte, poate că n-ar fi simţit deloc un asemenea imbold. La vremea aceea, în 1955, era o întreprindere cît se poate de hazardată să dai o interpretare pe de-a-ntre-gul plauzibilă expresiei de pe chipul doamnei Glass şi mai ales căutăturii imenşilor ei ochi albaştri. Dacă altădată, cu ani în urmă, ochii ei erau de-ajuns să dea de veste (fie oamenilor, fie covoraşelor de la baie) că doi dintre fiii ei muriseră, unul prin sinucidere (fiul ei preferal,

fiinţa cea mai complexă, cea mai generoasă) şi unul ucis în cel de-al doilea război mondial (singurul dintre fiii ei care avea o fire cu ade-vărat veselă şi senină) -, dacă altădată ochii lui Bessie Glass puteau ei singuri să exprime aceste lucruri cu o elocvenţă şi o vădită pasiune pentru detaliu pe care nu le puteau suporta, şi cu atît mai puţin înţelege, nici soţul, nici vreunul dintre copiii ei de vîrstă adultă rămaşi în viaţă, acum, în 1955, ea era în stare să se folosească de acelaşi teribil instrument celtic cu care era înzestrată de la natură ca să ves-tească, de obicei din pragul uşii, ba că băiatul cel nou de la prăvălie nu adusese la timp cot-letul de miel pentru cină, ba că mariajul nu ştiu cărei starlete de duzină de la Hollywood era pe drojdie.
Brusc, îşi mai aprinse o ţigară superlong, trase din ea, apoi se ridică în picioare, pufăind.

— Mă-ntorc într-o clipă, spuse ea. Declaraţia ci sună candid, ca o promisiune. Atîta te rog -să te ştergi pe picioare pe covoraş cînd ieşi din cadă, mai adăugă ea. De-aia e pus acolo. Ieşi din baie, trăgînd bine uşa după ea. Era ca şi cum, după ce zile întregi ar fi stat ancorat provizoriu la mal, vasul *Queen Mary* tocmai şi-ar fi reluat călătoria pe Lacul Walden, să zicem, într-un chip la fel de neaşteptat şi de îndărătnic precum acostase. In spatele per-delei de la cadă, Zooey închise ochii preţ de cîteva secunde, de parcă propria lui bărcuţă s-ar fi lăsat periculos pe o parte din cauza sia-jului. Apoi trase perdeaua şi se uită ţintă la uşa închisă. Era o privire lungă, serioasă, şi care nu trăda prea multă uşurare. Era, de fapt,

 privirea unuia care ţine mult la intimitatea lui, dar căruia - şi aici nu e chiar un paradox-, o dată ce această intimitate i-a fost tulburată, nu prea îi convine cînd nepoftitul se ridică,

pur şi simplu, şi pleacă *aşa,* unu-doi, lăsîndu-l cu ochii în soare.

NU trecuseră nici cinci minute, *şi Zooey,* cu părul pieptănat ud, stătea desculţ în faţa chiu-vetei, îmbrăcat cu o pereche de pantaloni de şagrin gri-închis, *fără* curea, şi cu un prosop aruncat peste umerii *goi.* Săvîrşise deja ritua-lul dinaintea bărbieritului. Ridicase pînă la jumătate storul de la fereastră, crăpase un pic uşa băii să iasă aburul şi să se limpezească oglinzile; îşi aprinsese o *ţigară,* trăsese din ea şi o pusese la îndemînă, pe etajera de sticlă brumată de sub oglinda dulăpiorului de medi-camente. în acest moment, Zooey tocmai ter-minase de pus cremă de ras pe pămătuf. Aşeză tubul cu cremă de ras, fără dop, undeva mai în spate, pe o poliţă emailată, ca să nu-l inco-modeze. îşi trecu latul palmei înainte şi-napoi, cu un scîrţîit, peste suprafaţa oglinzii de la | dulapul cu medicamente, ştergînd aproape

toată abureala. Pe urmă se apucă să-şi dea cu clăbuc pe faţă. Metoda lui de săpunire era cît se poate de neobişnuită, deşi aidoma în spirit cu metoda pe care-o întrebuinţa la bărbierit. Şi anume, cu toate că se uita în oglindă în vreme ce se clăbucea, nu lua aminte la mişcă-rile pamătufului, ci se privea pe sine însuşi drept în ochi, de parcă aceştia ar fi fost un teritoriu neutru, o ţară a nimănui, într-un război secret pe care-l purta contra propriului

narcisism încă de pe la vîrsta de şapte-opt ani. Acum, cînd avea douăzeci şi cinci, mica lui stratagemă devenise, probabil, mai mult un gest reflex, ca al unui bătrîn jucător de *base-ball* care, înainte de a lovi mingea, îşi ciocăne cu bîta erampoanele bocancilor, indiferent dacă gestul e necesar sau nu. Cu toate acestea, cu cîteva minute mai devreme, cînd se pieptănase, se descurcase cu un minim ajutor din partea oglinzii. lar înainte de asta reuşise să se şteargă în faţa unei oglinzi de mărimea unui stat de om fără să se privească măcar o clipă în ea.

Abia isprăvise cu săpunitul cînd se ivi deo-dată în oglindă chipul mamei lui. Stătea proţă-pită în uşă, la cîţiva paşi în spatele lui, cu o mînă pe clanţă - o imagine care sugera o falsă ezitare de a reintra cu totul în baie.

—Vai, ce surpriză plăcută şi delicată! ex-clamă Zooey către oglindă. Pofteşte înăuntru, pofteşte înăuntru!

Rîse, sau mai curînd hohoti, apoi deschise dulăpiorul cu medicamente şi scoase aparatul de ras.

Doamna Glass, cu un aer meditativ, făcu un pas înainte.

— Zooey..., spuse ea. M-am tot gîndit. Locul unde se aşeza ea de obicei era la stînga lui Zooey. Dădu să se instaleze, lăsîndu-se în jos.

— Să nu te-aşezi! întîi lasă-mă să te sorb din priviri! spuse Zooey. S-ar părea că ieşitul din cadă, îmbrăcatul pantalonilor şi pieptă-natul avuseseră efectul de a-l binedispune. Rareori primim musafiri în micuţa noastră capelă, şi atunci cînd vin, căutăm să-i facem să se simtă...

— Da' taci un pic, *se* burzuJui doamna Glass, luînd loc. Puse picior peste picior. M-am tot gîndit. Crezi c-ar fi bine să-ncerc să dau de Waker? Eu, personal, *n.u cred,* dar tu ce zici ? Vreau să spun că, după părerea mea, copila aia are nevoie, de fapt, de un *psihiatru,* nu de-un preot, dar s-ar putea să *greşesc.*

— Ba nu. Nu, nu. *Nugreşeşti.* Nu ştiu să te fi văzut vreodată pe tine *greşind,* Bessie. Fap-tele, aşa cum le povesteşti tu, sînt întotdeauna fie neadevărate, fie exagerate, dar de *greşit,* nu greşeşti niciodată - asta nu.

Cît se poate de încîntat, Zooey îşi udă apa-ratul de ras şi începu să se bărbierească.

— Zooey, te *rog* - te *rog,* lasă-te de comică-rii. Crezi c-ar trebui să iau legătura cu Waker, sau nu? Aş putea să-l sun pe episcopul ăla, Pinchot, sau cum îl cheamă, şi probabil că el mi-ar spune măcar unde să-i trimit o *tele-gramă,* în caz c-o fi tot pe vreun afurisit de vapor. Doamna Glass se întinse şi trase lîngă ea coşul metalic de *gunoi ca* să-l folosească în chip de scrumieră pentru *ţigara* aprinsă cu care intrase. Am *întrebat-o pe* Franny dacă vrea să vorbească cu e) *la* telefon, continuă ea. Numai să-l pot prinde.

Zooey îşi clăti puţin aparatul de ras.

— Şi ea ce-a zis ? vru el să ştie.

Doamna Glass se aşeză mai bine pe locul pe care stătea, dîndu-se un pic mai la dreapta.

—*Zice ca* nu vrea să vorbească cu *nimeni.*

— Aha. Da' ştim noi mai bine ce-i de făcut, nu? N-o să ne dăm noi bătuţi cu una, cu două

cînd 'ne trînteşte aşa un răspuns verde-n faţă, nu?

— Dacă vrei să ştii, tinere, azi n-am de gînd să iau în seamă nici un fel de răspuns din partea copilei ăleia, replică doamna Glass cu ironie. Se adresă profilului bine săpunit al lui Zooey: Doar nu cauţi *raspunsuri de* la o fată care zace închisă în odaie şi boceşte şi *mor-măie* în legea ei patruzeci şi opt de ore în şir.

Zooey îşi văzu mai departe de bărbierit, fără să facă vreun comentariu.

— Mie să-mi răspunzi, te rog, la întrebare. Crezi c-ar trebui să iau legătura cu Waker, sau nu ? Sinceră să fiu, mi-e frică s-o fac. o fi el preot - da-i tare sensibil. E de-ajuns să-i spui lui Waker că-i a *ploaie,* că-l şi podidesc lacrimile.

Zooey făcu haz de această remarcă, în complicitate cu imaginea propriilor ochi reflectaţi în oglindă.

— în ceea ce te priveşte, încă mai sînt spe-ranţe, Bessie, zise el.

— Aşa că, dacă tot nu pot să vorbesc cu Buddy la telefon, şi fiindcă nici măcar *tu* nu vrei să mă ajuţi, *ceva-ceva o sa* trebuiască să fac, anunţă doamna Glass. Stătu un timp şi fumă, cu o expresie dezolată. Apoi glăsui: Dac-ar fi ceva strict legat de catolicism, sau vreo problemă de genul ăsta, poate c-aş fi în măsură s-o ajut chiar eu. N-am uitat chiar *tot* ce ştiam. Dar nici unul din voi n-a primit o *educaţie* catolică, şi chiar că nu-nţeleg...

— N-ai dreptate, îi tăie el vorba, întorcîn-du-şi spre ea faţa plină de cremă de ras. N-ai dreptate. Ţi-am mai spus-o şi aseară. Problema asta a lui Franny n-are nici în clin, nici în mînecă cu vreo sectă sau cu o confesiune anume.

îşi înmuie aparatul de ras şi îşi continuă bărbieritul. Te rog să mă crezi pe cuvînt.

Doamna Glass se uită lung şi iscoditor la profilul lui, doar-doar o mai spune ceva, dar el tăcu. In cele din urmă oftă şi zise :

— Deocamdată aproape că m-aş mulţumi numai să i-l scot pe blestematul ăla de Bloomberg din pat. Nici măcar nu-i *igienic.* Trase adînc din ţigară. Dar *nu* ştiu ce să mă făc cu zugravii. Chiar în clipa asta aproape că au terminat de lucru în odaia ei şi-or să dea *zor* să intre în camera de zi.

— Ştii, eu sînt singurul din familia asta care n-are probleme, spuse Zooey. Şi ştii de cc? Pentru că, de fiecare dată cînd sînt abătut sau *derutat,* uite ce fac - invit cîteva persoane să vină să-mi facă o vizită în baie şi... şi-aşa o scoatem la capăt împreună, asta-i tot.

Doamnei Glass îi venea să facă haz de metoda lui de a-şi rezolva problemele, dar se hotărîse ca azi să nu-şi îngăduie nici un fel de amuzament. II fixă o clipă pe Zooey şi apoi, încet-încet, ochii ei căpătară o nouă privire -de om descurcăreţ, viclean, dar cam deznă-dăjduit.

— Să ştii, tinare, că nu-s chiar asa de proastă cum mă crezi tu, spuse ea. Sînteţi cu toţii grozav de *secretoşi.* Dacă vrei să ştii, întîm-plarea face că ştiu eu mai bine ce se ascunde în spatele poveştii ăsteia decît vă-nchipuiţi voi. Ca să-şi sublinieze cuvintele, strîngînd din buze, îşi scutură de pe poalele chimonou-lui cîteva fărîme imaginare de scrum. Află că, întîitiplător, ştiu că toată povestea a pornit de la broşurica aia cu care s-a tot vînturat ieri de colo-colo prin casă.

106

Zooey se întoarse şi îi aruncă o privire. Rînjea maliţios.

— Da' cum de ţi-ai dat seama? făcu el.

—*Nu contează* cum mi-am dat seama, spuse doamna Glass. Dacă vrei să ştii, Lane a sunat aici de mai *multe* ori. E *teribil* de îngri-jorat din cauza lui Franny.

Zooey îşi clăti aparatul de ras.

—Da' cine naiba mai e şi Lane ăsta? se făcu el că întreabă.

Fără doar şi poate, era întrebarea unui băr-bat încă foarte tînăr care, cîteodată, nu vrea să recunoască faptul că i-ar şti pe anumiţi oameni după numele mic.

— Ştii tu foarte bine cine e, tinere, răs-punse doamna Glass. Lane *Co-atell.* Doar e prieten cu Franny de-un an de zile. L-ai întîl-nit cel puţin de vreo şase ori, din cîte ştiu numai *eu, aşa ca fa* bine şi nu te mai preface că nu-l cunoşti.

Zooey izbucni într-un hohot de rîs sănătos, de parcă efectiv i-ar fi făcut o plăcere uriaşă să vadă cum e dată în vileag orice prefăcăto-rie, chiar şi a lui. Continuă să se bărbierească cu aceeaşi încîntare.

— Corect se zice „tînărul care-o curtează" pe Franny, nu „prietenul" ei- De ce-oi fi tu aşa de demodată, Bessie? A?

— N-arc importanţă de ce-s eu demodată. Poate că te-ar interesa să ştii că a sunat de vreo cinci-şase ori de cînd s-a întors Franny acasă - de două ori numai azi-dimineaţă, cînd tu nici nu te *sculaseşi* încă. A fost fbarte dră-guţ cu mine, şi-i teribil de necăjit şi de îngri-*jorat* din cauza lui Franny.

107

—Nu ca alţii pe care-i ştim noi, nu-i aşa? Ei bine, regret că trebuie să te dezamăgesc, dar am stat de vorbă cu el şi nu-i deloc un tip drăguţ. I-un filfizon şi-un prefăcut. In treacăt fie spus, cineva de-aici s-a ras la subraţ sau pe afurisitele lui de picioare cu aparatul meu de bărbierit. Ori *l-a scăpat* pejos. Are lama...

— Tinere, nu s-a atins nimeni de aparatul tău de bărbierit. Şi mă rog, de ce zici că-i un filfizon şi-un prefăcut ?

—De ce? Pentru că e, şi cu asta, basta. Probabil pentru că rentează. Un lucru pot să-ţi spun. Dacă-i îngrijorat în ceea ce o priveşte pe Franny, pun pariu că motivele lui sînt dintre cele mai meschine. *Probabil ca e* îngrijorat pentru că nu i-a convenit să plece de la bleste-matul ăla de meci înainte să se termine - e îngrijorat pentru că s-o fi văzut clar pe faţa lui că nu i-a convenit, şi ştie că Franny e destul de deşteaptă ca să fi observat. Parc-o văd pe puşlamaua asta mică cum o urcă într-un taxi şi apoi în tren, întrebîndu-se dacă mai are

timp s-ajungă înapoi la meci înainte de sfirşi-tul

reprizei.

— Of, e imposibil să vorbească omul cu tine! Dar absolut imposibil. Nici nu ştiu de ce m-oi strădui atîta. Eşti exact ca Buddy. Crezi că toată lumea, cînd face ceva, are un *motiv anume.* Nu poţi să crezi că cineva dă un telefon fără vreun *motiv* josnic, egoist.

,— Exact - în nouă cazuri din zece. Şi loaza asta de Lane nu-i o excepţie, poţi să fii sigură. Ascultă, într-o seară, cînd se pregătea Franny să iasă în oraş, am stat de vorbă cu el douăzeci de minute interminabile, şi-ţi spun că nu-i nimic

de capul lui. Rămase pe gînduri, oprindu-se din bărbierit. Ce naiba-mi tot spunea? Ceva foarte *măgulitor.* Ce zicea? ...O, da, mi-amin-tesc. *Da.* Imi spunea că în copilăria lui ne asculta pe Franny şi pe mine la radio în fie-care săptămînă - şi ştii ce făcea puşlamaua? Mă ridica *pe mine* în slăvi c-aş fi mai grozav decît Franny. Aşa, fără *nici un motiv,* numai ca să se pună bine cu mine şi să se fălească cu glagorea lui genială, de studinte în Ivy League*. Zooey scoase limba şi trase un şuierat înăbuşit, cu inflexiuni de Bronx. Ptiu! făcu el, şi puse iar aparatul de ras în mişcare. Ptiu! - asta-i părerea mea despre toţi domnişorii ăia cu pan-tofi albi** care îşi fac de lucru pe la gazetele literare studenţeşti. Tare-mi mai plac mie pun-gaşii cinstiţi.

Doamna Glass aruncă o privire lungă şi ne-obişnuit de pătrunzătoare înspre profilul lui.

— Nu-i decît un puşti care nici nu şi-a ter-minat încă facultatea. Şi să ştii, tinere, că eşti de-a dreptul enervant, spuse ea - pe un ton cît se poate de calm, cum nu-i stătea în fire. Ţie ori îţi place de cineva, ori nu-ţi place. Dacă-ţi place, atunci vorbeşti numai tu, de nu mai poate omul să scoată o vorbă. Cînd *nu* înghiţi pe cineva - cum se întîmplă de cele mai multe ori - stai încremenit de parc-ai fi moartea în

* In traducere literală, „Liga iederei" — grup de universităţi de elită din nord-estul Statelor Unite (Brown, Columbia, Cornell, Dartmouth, Harvard, Pennsylvania, Princcton, Yale).

** Aluzie ironică la obiceiul studenţilor din Ivy League din anii '5o de a purta încălţăminte de culoare albă.

peTsoană, şi-l laşi pe om să dea din gură pînă nu mai poate. Te-am văzut eu cum f'aci.

Zooey se întoarse cu totul ca s-o privească. ne astă dată se întoarse şi se uită la ea fixact în felul în care se întorsescră şi o priviseră toţi fraţii şi surorile lui (dar mai cu seamă fraţii) într-un moment sau altul, de-a lungul anilor. Nu doar cu uimirea obiectivă de a vedea cum se desprinde un adevăr, fie el fragmentar sau nu, din ceea ce adesea părea să fie o masă impenetrabilă de prejudecăţi, clişee şi locuri comune. Ci cu admiraţie, afecţiune şi, nu în ultimul rînd, recunoştinţă. Şi, oricît ar fi părut de ciudat, doamna Glass primea acest „omagiu", atunci cînd i se aducea, cu multă naturaleţe. Se uita, la rîndul ei, cu bunăvoinţă şi modestie la fiica sau fiul care-i aruncase o asemenea privire. Acum se îndreptă, cu expresia asta numai bunăvoinţă şi modestie, spre Zooey.

— Zău c-aşa faci, spuse ea, fără vreo urmă de reproş în glas. Nici tu, nici Buddy nu ştiţi să vorbiţi cu oamenii pe care nu-i agreaţi. Cîn-tări în minte cele spuse. Pe care

nu-i iubiţi, de fapt, se corectă ea. lar în timpul ăsta Zooey stătea şi se tot uita la ea, lăsînd la o parte bărbieritul. Nu-i drept, continuă ea cu tris-teţe, cu gravitate. Incepi să semeni tare mult cu Buddy, aşa cum era el la vîrsta ta. Pînă şi taică-tău a observat. Dacă nu prinzi drag de cineva în două minute, adio, ai terminat-o cu omul ăla. Doamna Glass se uită, distrată, la covoraşul albastru întins pe dalele pardoselh. Zooey stătu cît mai liniştit, ca să nu o scoată din starea de spirit în care se afla. Nu poţi să tră-ieşti în lume cînd ai simpatii şi antipatii aşa de

puternice, se adresă doamna Glass covoraşului, apoi se întoarsc iar spre Zooey şi îl fixă cu o pri-vire stăruitoare, în care abia dacă se mai citea vreo intenţie cît de mică de a-i face morală. Indiferent ce-oi crede tu, tinere, conchise ea.

Zooey îi susţinu privirea, apoi zîmbi şi se în-toarse să-si examineze barba în oglindă. Fără a-l pierde din ochi, doamna Glass scoase un oftat. Se apleca şi îşi stinse ţigara de marginea interioară a coşului metalic de gunoi. Aproape imediat după aceea îşi aprinse încă una şi spuse pe tonul cel mai apăsat de care era în stare:

— în orice caz, soră-ta zice că-i un băiat excepţional. Lane adică.

— Aici vorbeşte interesul ei sexual, scumpo, răspunse Zooey. Cunosc eu glasul ăsta. Şi încă ce bine-l cunosc! Se bărbierise pînă nu-i mai rămăsese nici o urmă de clăbuc pe faţă şi pe gît. îşi pipăi gîtul cu un gest critic al mîinii, apoi luă pămătuful şi începu să se săpunească din nou pe anumite porţiuni strategice ale feţei. Foarte bine, şi ce spune Lane la telefon? întrebă el. Ce crede el că se ascunde în spatele necazurilor lui Franny?

Doamna Glass se apleca o idee înainte, cu chef de vorbă, şi îi răspunse:

— Ei bine, *Lane* zice că totul - toată poves-tea - are legătură cu cărticica aia pe care-o poartă la ea tot timpul. o ştii tu. Cărticica aia din care-a citit ieri toată ziua şi cu care s-a vînturat peste tot pe unde-a...

— Ştiu cărticica aia. Zi-i înainte.

— Păi el, adică Lane, spune că-i o cărticică teribil de religioasă - de-a dreptul fa/iatică -si că Franny a luat-o de la biblioteca facultăţii

şi acum îşi închipuie, pesemne, că e... Doamna Glass tăcu brusc. Zooey se-ntorsese spre ea cu o iuţeală oarecum ameninţătoare. Da' ce s-a întîmplat? întrebă ea.

—De unde-a zis c-a luat-o?

— De la bibliotecă. De la facultate. De ce ? Zooey clatină din cap şi se întoarse cu faţa la chiuvetă. Lăsă pămătuful din mînă şi des-chise dulăpiorul cu medicamente.

— Ce s-a-ntîmplat ? întrebă din nou doamna Glass. Care-i problema ? De ce te uiţi aşa, tinere ?

Zooey nu îi răspunse pînă nu deschise un pachet nou do lame de ras. Apoi, demontîndu-şi aparatul de bărbierit, zise:

— Proastă mai eşti, Bessie. Scoase lama veche din aparat.

— De ce-s proastă ? Apropo, de-abia *ai schim-bat* ieri lama.

Zooey, cu faţa lipsită de expresie, fixă o larnă nouă în

aparat şi începu să se radă pen-tru a doua oară.

— Ţi-am pus o întrebare, tinere. De ce-s proastă *7 Nu a.* luat cartea de la biblioteca facul-tăţii, sau ce vrei să spui ?

— Nu, n-a luat-o de-acolo, Bessie, o lămuri Zooey, bărbierindu-se. Cărticica aia se cheamă *Pelerinul îşi continuă călătoria* şi e urmarea altei cărticele cu titlul *Călătoria unui pelerin*, pe care, la fel, o poartă cu ea peste tot, şi pe *amîndouă* le-a luat din odaia lui Seymour şi a lui Buddy, unde au zăcut pe biroul lui Seymour de cînd mă ştiu. lisuse Hristoase atotputernice!

— Hai, lasă-te de hulit! E *groaznic* cînd te gîndeşti c-ar fi putut să le împrumute de la bibliotecă şi, cînd colo, le-a luat, pur şi simplu...

— Aşa-i! *Chiar* că-i de groază. E groaznic că amîndouă cărţile au zăcut *ani* în şir pe afurisitul ăla de birou al lui Seymour. E de-primant.

o notă neaşteptată, neobişnuit de paşnică se ivi în vocea doamnei Glass.

— Fac tot ce pot să nu intru în camera aia, şi tu o ştii foarte bine, spuse ea. Nu mă uit niciodată prin lucrurile lui - ale lui Seymour.

Zooey interveni prompt:

— E-n regulă, îmi pare rău. Fără să o pri-vească, şi cu toate că nu terminase cu cel de-al doilea bărbierit, îşi trase prosopul de pe umeri şi îşi şterse restul de clăbuc de pe faţă. Hai să nu mai vorbim o vreme despre asta, spuse el, şi azvîrli prosopul pe calorifer; acesta ateriză pe pagina de titlu a manuscrisului cu dialogul Rick-Tina.

îşi deşurubă capătul aparatului de ras şi îl ţinu sub robinetul cu apă rece.

îşi ceruse scuze cu toată sinceritatea, şi doamna Glass o ştia, dar evident că nu se putea abţine să nu profite de pe urma gestului lui, poate tocmai pentru că îl făcea atît de rar.

— Nu eşti înţelegător, spuse ea urmărindu-l cu privirea în timp ce îşi clătea aparatul de ras. Nu eşti deloc înţelegător, Zooey. Eşti destul de matur să încerci măcar să fii cît de cît înţe-legător, cînd simţi că devii răutăcios. Buddy, cel puţin, atunci cînd se simte...

Trase aer în piept şi în acelaşi timp tresări puternic cînd aparatul de ras al lui Zooey, cu lama nouă cu tot, se auzi căzînd din senin, cu un bufnet, în coşul de gunoi.

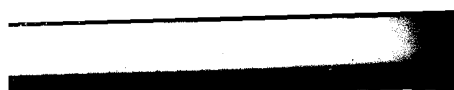
Pesemne că Zooey nu dorise să-şi proiecteze în coş aparatul de ras, ci doar îşi lăsase în jos mîna stîngă cu o mişcare atît de pripită şi de brutală, încît acesta îi scăpase dintre degete. în orice caz, era sigur că nu dorise să se rănească la încheietura mîinii lovindu-se de marginea chiuvetei.

— Buddy, Buddy, *Buddy,* spuse el - Seymour, Seymour, *Seymour. Se* întoarse cu faţa spre mama lui, pe care bufnetul aparatului de ras o luase prin surprindere şi o iulburase, dar nu o speriase. Aşa m-am săturat să le-aud nu-mele, că-mi vine să-mi tai beregata. Faţa îi era palidă, dar aproape golită de orice expre-sie. Toată casa asta blestemată colcăie de stafii. Nu mă deranjează cine ştie ce că mă urmă-reşte stafia unui mort, dar nu pot să sufăr să fiu urmărit la tot pasul de stafia unuia numai pe jumătate mort. Tare-aş vrea să se hotă-rască şi Buddy odată. în rest, se poartă exact ca Seymour - sau încearcă

măcar. De ce naiba nu-şi pune odată capăt zilelor, să se ştie o socoteală ?

Doamna Glass clipi din ochi doar o dată, şi atunci Zooey îşi întoarse imediat privirea de la chipul ei. Se aplecă şi îşi culese aparatul de ras din coş.

—Amîndoi, şi eu, şi Franny, sîntem nişte *monştri,* declară el ridicîndu-se. Eu sînt un monstru de douăzeci şi cinci de ani, şi ea unul de douăzeci, şi numai nenorociţii ăia doi sînt de vină. îşi puse aparatul de ras pe margi-nea chiuvetei, dar acesta, neascultător, alu-necă în ea. îl ridică repede, dar de astă dată îl apucă strîns cu degetelc. în cazul lui Franny,



simptomele se văd mai cu întîrziere decît la mine, dar nici ea nu-i normală, ţine bine minte ce-ţi spun. Iţijur c-aş putea să-i omor pe amîn-doi fără să clipesc măcar. Marii dascăli. Marile spirite eliberatoare. Dumnezeule! Am ajuns să nu mai pot nici măcar să iau masa cu un om şi să port cît de cît o conversaţie decentă. Ori mă plictisesc de moarte, ori atîta fac pe moralistul, încît, dacă omul respectiv ar fi întreg la minte, mi-ar da cu scaunu-n cap.

Deschise brusc dulăpiorul cu medicamente. Preţ de cîteva secunde privi în gol, de parcă uitase de ce l-a deschis, apoi îşi puse la loc, pe unul din rafturi, aparatul de ras încă ud.

Doamna Glass stătu nemişcată urmărindu-l cu privirea, în vreme ce ţigara îi ardea domol între degete. îl privi cum pune capacul la tubul cu cremă de ras. Se căznea să-l potrivească pe filet ca să-l înşurubeze.

— Nu c-ar fi treaba cuiva, dar am ajuns să nu mai pot nici măcar să m-aşez naibii la *masă* fără să spun în şoaptă Cele patru mari jurăminte, şi pun pariu pe orice că la fel i se-ntîmplă şi lui Franny. Ei ne-au vîrît în cap tot soiul de...

— Cele patru ce ? îl întrerupse doamna Glass - cu prudenţă, ce-i drept.

Zooey îşi puse cîte o mînă de o parte şi de alta a chiuvetei şi îşi aplecă puţin pieptul înainte, cu ochii la suprafaţa emailată din pla-nul îndepărtat. Deşi mic la trup, în clipa aceea părea pregătit şi capabil să apuce chiuveta şi să dea cu ea de pămînt.

— Cele patru mari *jurăminte,* repetă el, închizînd ochii iritat. „Oricît de *nenumarate*

sînt fiinţele, jur să le salvez ; oricît de *nesKrsite* sînt patimile, jur să le înăbuş ; oricît de necu-prinse sînt dharmele*, jur să le stăpînesc; ori-cît de nemărginit este adevărul lui Buddha, jur să-l *dobîndesc.'*[1] Ura, băieţi! Ştiu că pot. Numai să-mi spuneţi ce-am de făcut, domnule antrenor. Rămase cu ochii închişi. Dumnezeule, bolborosesc cuvintele astea zi de zi, la toate cele trei mese, de la vîrsta de zece ani. Nici nu pot să *mănînc* dacă

nu le spun. Am încercat să le sar o dată, cînd luam masa cu LeSage. Din cauza asta m-am înecat c-o blestemată de stri-die. Deschise ochii, se încruntă, dar rămase în aceeaşi poziţie bizară. Acu', Bessie, ce-ar fl să ieşi tu de-aici? spuse el. Fără glumă, Lasă-mă să-mi termin liniştit afurisitele astea de ablu-ţiuni, te rog.

închise iar ochii şi părea gata să facă o nouă tentativă de a da cu chiuveta de pămînt. Cu toate că ţinea capul un pic plecat, abia dacă mai avea o picătură de sînge în obraz.

— Ce n-aş da să te-nsori odată, spuse doamna Glass pe neaşteptate, cu melancolie.

Toţi membrii familiei Glass - şi nu în ulti-mul rînd Zooey - erau obişnuiţi să primească din partea doamnei Glass genul ăsta de replici abrupte, fără nici o legătură cu subiectul dis-cuţiei. Ele se iveau în chipul cel mai specta-culos şi mai impresionant, în toiul cîte unei răbufniri emoţionale ca cea de faţă. Totuşi, de astă dată cuvintele ei îl luară pe Zooey foarte tare prin surprindere. Acesta scoase un sunet

* *Dharma* = ordinea cosmică sau Legea revelată de Buddha.

exploziv, mai mult nazal, care putea fi la fel de bine un pufnet de rîs sau, dimpotrivă, de plîns. Atunci doamna Glass se aplecă înainte repede, cu îngrijorare, să se lămurească. Era, chipurile, un pufnet de rîs, aşa că se linişti.

— Chiar aşa, vorbesc serios. De ce nu te-n.son?

Luîndu-rşi o poziţie mai relaxată, Zooey scoase din buzunarul pantalonilor o batistă de olandă împăturită, o desfăcu şi îşi suflă nasul în ea o dată, de două ori, de trei ori. Işi puse batista la loc şi spuse:

— îmi place prea mult să călătoresc cu tre-nul. Cînd eşti însurat, nu mai apuci să stai pe Iţ-cul de la fereastră.

— Ăsta **nu-i un motiv!**

— Ba-i un motiv cît se poate de serios! Hai, Bessie, pleacă odată. Lasă-mă să-mi văd liniş-tit de treburi. De ce nu te duci tu să faci o plimbărică cu liftul? Apropo, vezi c-o să-ţi arzi degetele dacă nu stingi odată blestemata aia de ţigară.

Doamna Glass îşi stinse iar ţigara de mar-ginea interioară a coşului de gunoi. Apoi, un timp, stătu liniştită, fără să se mai întindă după pachetul de ţigări şi după chibrituri. îl urmări pe Zooey cum ia pieptenul şi îşi face din nou cărare.

— Ar cam fi cazul să te *tunzi*, tinere, spuse ea. începi să arăţi ca un aiurit de-ăla de uregur tocmai ieşit dintr-o piscind.

Zooey zîmbi subţire, îşi văzu cîteva clipe de pieptănat, apoi se întoarse brusc cu faţa la ea. îi flutură un pic pieptenul pe dinainte.

— Şi încă ceva. Pînă nu uit. Şi-acum *ia aminle,* Bessie, la ce-am să-ţi spun, o somă el. Dacă-ţi mai vine cumva vreo idee ca cea de-a-seară, să-l suni pe afurisitul ăla de psihanalist al lui Philly Byrnes ca Lsă-l consulţi în pro-blema lui Franny, te rog mai întîi ceva - asta-i tot ce-ţi cer. Gîndeşte-te în ce hal l-a adus psihanaliza pe Seymour. Se opri ca să-şi subli-nieze spusele. M-auzi? o să faci ce ţi-am spus?

Doamna Glass făcu imediat gestul inutil de a-şi

aranja fileul pe cap, apoi îşi scoase ţigările şi chibriturile, rămînînd însă o clipă încremenită, cu ele în mînă.

— Dacă vrei să ştii, replică ea, n-am spus c-o să-l sun *zor-nevoie* pe psihanalistul lui Philly Byrnes, am zis numai că mă *gmdesc* s-o fac. Mai întîi de toate, că nu-i un psihanalist de duzină. E un psihanalist ea.*tolic* foarte cre-dincios, şi mă gîndeam că s-ar *putea* să fie o soluţie mai bună decît să stăm cu mîinile-n sîn şi să ne uităm la copila aia cum...

—Bessie, te avertizez, fir-ar să fie! Din partea mea poate să fie şi veterinar budist. Dacă ceri ajutor de la un...

— Da' nu-i nevoie să fii sarcastic, tinere. Îl cunosc pe Philly Byrnes de cînd era copil de-o şchioapă. Taică-tău şi cu mine amjucat ani de *zile* alături de părinţii lui şi-am apărut împre-ună pe acelaşi *afiş. Şi* întîmplător ştiu foarte bine că, de cînd s-a dus la psihanalist, băiatul ăla e cu totul *alt* om, un om *încîntător.* Chiar deunăzi vorbeam cu...

Zooey îşi azvîrli pieptenul în dulapul cu medicamente, apoi trînti uşiţa, nervos.

— Of, că tare proastă mai eşti, Bessie! spuse el. Philly *Byrnes.* Philly Byrnes e un biet impotent trecut de *patruzeci* de ani care pute a transpiraţie de te trăsneşte şi care de ani de zile doarme cu un rozariu şi-un număr din *Vnriety'* sub pernă. Noi doi vorbim acum despre lucruri diferite, între care e o deosebire ca de la cer la pămînt. Ascultă ce-ţi spun, Bessie. Zooey se întoarse cu totul spre ea şi o privi cu luare-aminte, ţinînd o palmă pe marginea smăl-ţuită a chiuvetei, de parcă s-ar fi rezemat de ea. M-asculţi?

Doamna Glass îşi aprinse o nouă ţigară înainte de a-i răspunde. Apoi, scoţînd fumul pe nas şi scuturîndu-şi nişte fire de scrum ima-ginare din poală, confirmă pe un ton înţepat:

— Te-ascult.

— Perfect. Acum vorbesc *foarte* serios. Dacă... Ascultă-mă. Dacă nu poţi sau nu vrei să te gîndeşti la Seymour, atunci n-ai decît să-i dai înainte şi să ceri ajutor de la un tîmpit de psihanalist. Aşa să faci. Apelează la un psihanalist care se pricepe de minune să-ţi trezească interesul pentru bucuriile micului ecran, şi revista *Life* de fiecare miercuri, şi turismul curopean, şi bomba cu hidrogen, şi alegerile prezidenţiale, şi pagina întîi din *Times, şi* responsabilităţile Asociaţiei Părinţi-Profe-sori din Westport şi Oyster Bay, şi Dumnezeu ştie ce alte lucruri de-o superbă normalitate -*aşa sa* faci, şi te asigur că-n mai puţin de un an Franny ori ajunge la *balamuc,* ori îşi ia

Revistă teatrală fondată la New York în 1905.

lumea-n cap să cutreiere prin naiba ştie ce coclauri, c-o cruce aprinsă în mînă.

Doamna Glass mai scutură cîteva fire de scrum imaginare.

— Foarte bine, foarte bine - nu-ţi mai face atîta *sînge rău,* spuse ea. Pentru numele lui Dumnezeu! Deocamdată n-am sunat pe nimeni.

Zooey deschise cu o smucitură uşa dulapului cu medicamente, se zgîi înăuntru, după care scoase de acolo o pilă de unghii şi închise la loc. Luă ţigara pe care o aşezase pe marginea raftului de sticlă brumată şi trase din ea, dar se stinsese. Doamna Glass îi spuse „Poftim" şi îi întinse pachetul ei de ţigări superlong şi cbibriturile.

Zooey luă o ţigară din pachet şi apucă să şi-o pună în gură şi să aprindă un chibrit, dar din cauza gîndurilor care-l asaltau îi fu impo-sibil să facă gestul propriu-zis de a-şi aprinde ţigara, aşa încît stinse chibritul şi îşi scoase ţigara din gură. Clătină uşor din cap, exasperat.

— Nu ştiu ce să zic, spuse el. Cred că *trebuie sa* fie în tot oraşul ăsta, ascuns pe undeva, vreun psihanalist bun pentru Franny - m-am gîndit la chestia asta azi-noapte. Schiţă o gri-masă. Dar întîmplarea face să nu cunosc nici unul. Ca să se descurce în problema lui Franny, ar trebui să fie un tip de psihanalist mai aparte. Nu ştiu. Ar trebui să creadă, mai întîi de toate, că inspiraţia de a studia psiha-naliza i-a venit prin gratie divină. Ar trebui să creadă că numai datorită graţiei divine n-a fost călcat de un blestemat de camion înainte să apuce să-şi ia autorizaţia de a profesa- Ar trebui să creadă că prin graţie divină a fost

înzestrat cu inteligenţa nativă care îi permite să-i ajute *cît de cît* pe nenorociţii lui de pa-cienţi. Eu unul nu cunosc nici un psihanalist *bun* care să gîndească aşa. Dar ăsta-i singurul gen de psihanalist care-ar putea s-o ajute cu ceva pe Franny. Dac-ar încăpea pe mîinile unuia teribil de freudian, sau teribil de eclectic, sau pur şi simplu teribil de mediocru - ale unuia care n-ar nutri nici măcar o *recunoştinţă* secretă, nebunească, pentru intuiţia şi inteli-genţa care i-au fost hărăzite - ar ajunge într-o stare şi mai jalnică decît Seymour. Gîndurile astea m-au băgat în toţi *sperieţii.* Hai să nu mai discutăm despre aşa ceva, dacă nu te superi.

îşi aprinse ţigara pe îndelete. Pe urmă, sco-ţînd' fumul pe nas, o puse sus, pe etajera de sticlă brumată, alături de ţigara stinsă, şi se aseză într-o poziţie mai relaxată. Incepu să se scobească cu pila pe sub unghh - care şi-aşa erau de-o curăţenie impecabilă.

— Dacă ţii gura închisă, zise el după o pauză, am să-ţi spun despre ce-i vorba în cărticelele alea două pe care le are Franny la ea. Te inte-resează ori ba? Dacă nu te interesează, n-am chef să-mi...

—*Da,* mă interesează! *Sigur* că mă inte-resează! Tu ce-ţi închipui că...?

— Bun, atunci lasă vorbăria, o întrerupse Zooey, si se rezemă cu şalele de marginea chiu-vetei. Işi făcu de lucru în continuare cu pila de unghii. Amîndouă cărţile sînt despre un ţăran rus de pe la începutul secolului, începu el pe un ton destul de narativ, în pofida vocii lui de o platitudine iremediabilă. E un omuleţ foarte simplu, foarte cumsecade, cu un braţ

paralizat. Adică exact genul care-o atrage pe Franny, cu inimioara ei atît de simţitoare. Se răsuci pe călcîie, luă ţigara de pe raftul de sti-clă brumată, trase din ea, apoi se apucă să-şi pilească unghiile. La început ţăranul poves-teşte c-a avut o nevastă şi o gospodărie. Dar avea un frate scrîntit la minte care-a dat foc la gospodărie - apoi, după

un timp, cred, i-a murit şi nevasta. In orice caz, omul porneşte în pelerinaj. Fiindcă are să-şi lămurească o problemă. Toată viaţa a citit Biblia şi vrea să ştie ce-nseamnă pasajul ăla din Tesaloniceni în care se spune: „Rugaţi-vă neîncetat". Cuvin-tele astea îl obsedează. Zooey se întinse din nou după ţigară, trase un fum, apoi continuă:

Mai e un verset asemănător si-n Timotei — „Vreau deci ca bărbaţii să se roage în tot locul". Şi, de fapt, chiar lisus le spune oamenilor „cum trebuie să se roage totdeauna şi să nu-şi piardă nădejdea". Zooey îşi pili o vreme unghiile în linişte, cu o expresie tare posomorîtă. Aşadar, pleacă în pelerinaj ca să-şi găsească un dascăl, reluă el firul povestirii. Pe cinfiva care să-l înveţe *cum* să se roage neîntrerupt şi *de ce.* Şi colindă el de la o biserică la alta, de la un locaş sfint la altul, discutînd ba cu un preot, ba cu altul. Pînă cînd, în cele din urmă, întîl-neşte un simplu călugăr bătrîn care se pare că ştie cum stau lucrurile. Acesta îi spune că o rugăciune oricînd bine primită şi „plăcută" lui Dumnezeu e Rugăciunea lui lisus - „Doamne lisuse Hristoase, miluieşte-mă". *Defapt*, rugă-ciunea întreagă sună aşa: „Doamne lisuse Hristoase, miluieşte-mă pe mine, păcătosul", numai că, în nici una din cele două cărţi despre

Pelerin, adepţii ei nu pun accentul - slavă *Domnului*! - pe cuvîntul „păcătos". Şi călu-gărul cel bătrîn îi explică ce se întîmplă dacă spui rugăciunea asta neîncetat. ii dă cîteva lecţii practice în acest sens şi apoi îl trimite acasă. Şi - ca să nu mai lungesc vorba - după un timp pelerinul devine un iscusit practicant al rugăciunii. Ajunge s-o stăpînească la per-fecţie. E încîntat cum nu se mai poate de noua lui viaţă spirituală şi continuă să cutreiere Rusia în lung şi-n lat - prin codri adînci, oraşe, sate şi aşa mai departe -, tot timpul cu rugă-ciunea pe buze, învăţîndu-i pe toţi aceia pe care-i întîlneşte întîmplător în cale s-o spună şi ei. Zooey ridică brusc privirea spre mama lui. Mă asculţi, druidă grăsană şi bătrînă ce eşti ? o iscodi el. Sau stai numai aşa şi te hol-bezi la chipul meu superb?

Doamna Glass se zbîrli toată:

— Sigur că te-ascult!

— Perfect - pentru că nu vreau să-mi stai acolo ca o plăcintă şi să-mi răcesc gura de pomană. Zooey scoase un hohot mare de rîs, apoi trase un fum. Rămase cu ţigara între degete, pilindu-şi unghiile în continuare. în prima din cele două cărticele, *Călătoria unui pelerin,* spuse el, se povestesc mai mult peri-peţiile pe care le are pelerinul nostru pe drum. Cu ce oameni se întîlneşte, ce le spune, ce îi spun ei, la rîndul lor - în treacăt fie zis, se întîlneşte cu nişte oameni tare de treabă. Car-tea următoare, *Pelerinul îşi continuă călătoria,* este mai cu seamă o disertaţie sub formă de dia-log despre scopul Rugăciunii lui lisus. Peleri-nul, un profesor, un călugăr şi un fel de pustnic

se întîlnesc cu toţii şi întorc subiectul ăsta şi pe-o parte, şi pe alta. De fapt, asta-i tot ce se-ntîmplă în carte. Zooey ridică ochii şi o ful-geră pe mamă-sa cu privirea, apoi îşi mută pila în mîna *stmga*.*Amîndouă* cărticelele, dacă vrei să ştii, spuse el, au ca scop, zice-se, să-i facă pe oameni să-şi dea seama de nevoia de a rosti fără încetare Rugăciunea lui lisus şi de *cîştigul* care decurge de aici.

Mai întîi trebuie s-o spună sub supravegherea unui dascăl priceput - un soi de guru creştin -, apoi, după ce omul şi-a însuşit-o cît de cît, trebuie să stăruie în rugă de unul singur. Şi ideea esen-ţială este că rugăciunea asta nu-i doar pentru habotnici şi fanatici înrăiţi, Poţi să furi şi bani din cutia milelor, totul e ca-n timp ce-o faci să spui rugăciunea. Iluminarea se petrece, pasă-mite, o *dată cu* rugăciunea, nu înainte de a o rosti. Zooey îşi încruntă sprîncenele, dar cu un gest profesoral. De fapt, ideea este că, mai devreme sau mai tîrziu, rugăciunea coboară singură de pe buze şi din minte pînă-n taini-ţele inimh şi devine o funcţie a organismului care se desfăşoară automat, o dată cu bătăile inimii. Apoi, după o vreme, o dată ce rugă-ciunea se *face* de la sine în inimă, se spune că omul pătrunde aşa-numita realitate a lucru-rilor. Subiectul ăsta nu e tratat, de fapt, în nici una din cele două cărţi, dar în concepţia orientalilor există în corpul omenesc şapte ccntri subtili numiţi *chakre,* şi cel mai direct legat de inimă se cheamă *anahata,* despre care se zice c-ar fi grozav de sensibil şi de puternic şi că, atunci cînd e activat, activează la rîndu-i un alt centru, care se găseşte între

sprîncene şi se numeşte *ajna* -care, de fapt, e glanda pineală sau, mai degrabă, o aură din jurul glandei pineale -, şi apoi, pac!, se deschide ceea ce misticii numesc „al treilea ochi". Nu-i nimic nou în treaba asta, pentru numele lui Dumnezeu! Vreau să zic că nu-i un adevăr descoperit de pelerin şi de amicii lui. în India - de cîte secole, numai Dumnezeu ştie! - asta se numeşte *japam. Japam* nu-i altceva decît repetarea oricăruia dintre numele pămînteşti ale lui Dumnezeu. Sau ale reîncar-nărilor Lui - ale avatarurilor sale, dacă vrei să folosim un termen mai specializat. Ideea e că dacă-i invoci numele regulat, destul de mult timp şi literalmerafe din toată inima, mai devreme sau mai tîrziu vei primi un răspuns. Dar nu un *raspuns* propriu-zis. Mai curînd o *reacţie.* Zooey se întoarse brusc cu spatele, deschise dulăpiorul cu medicamente, puse la loc pila de unghii şi scoase dinăuntru un beţi-gaş din lemn de portocal* groaznic de tocit la vîrf. Cine-a ronţăit din beţigaşul meu de unghii? întrebă el.

Cu încheietura mîinii îşi şterse repede de transpiraţie buza de sus, apoi începu să-şi cureţe unghiile de pieliţe cu beţigaşul.

Doamna Glass trase un fum lung din ţigară urmărindu-l, apoi se aşeză picior peste picior şi întrebă:

—Vasăzică, cu asta se ocupă Franny? Adică asta face ea toată ziulica?

— Bănuiesc că da. Nu mă-ntreba pe mine, întreab-o pe *ea.*

* în original, *orange stick* (instrument pentru cură-ţatul unghiilor).

Urmă o pauză scurtă si suspectă. După care doamna Glass îl întrebă brusc şi pe un ton destul de ferm:

— Şi cît timp trebuie să faci treaba asta ? Zooey se lumină la faţă de plăcere. Se în-toarse spre ea:

—Cît timp? repetă el. o, nu prea mult. Pînă nu le vine chef zugravilor să intre în cameră peste tine. Atunci are să-şi facă apa-riţia, în marş triumfal, un alai întreg de tot

felul de sfinţi şi bodhisattvi, purtînd castroane cu supă de pui. în fundal, corul Hall Johnson are să înceapă să cînte, şi camerele de luat vederi or să se oprească asupra unui bătrînel simpatic încins cu o cîrpă în jurul coapselor şi proiectat pe un fundal cu munţi, şi ceruri albas-tre, şi nori alburii, iar pe chipurile tuturor are să se aştearnă o...

— Foarte bine, am înţeles, dar *încetează* odată, îl întrerupse doamna Glass.

— Ah, Iisuse! Eu doar încerc să te-ajut. Măi să fie! Nu vreau să rămîi cumva cu impre-sia că viaţa religioasă comportă cine ştie ce mari... ştii tu... *neajunsuri.* Vreau să zic că multă lume nu porneşte pe calea asta tocmai pentru că-si închipuie că cere un anumit efort şi-o anumită perseverenţă care nu-s pe placul oricui - înţelegi ce vreau să spun. Era clar că vorbitorul, încîntat cum nu se mai poate, se apro-pia acum de punctul culminant al discursului său. Işi somă mama, agitîndu-şi sever beţi-gaşul de unghii în direcţia ei. Cînd o să ieşim ,de-aici din capelă, sper c-ai să vrei să primeşti din partea mea o cărticică pe care eu unul am preţuit-o întotdeauna în mod deosebit. Mi se

pare că atinge unele din chestiunile pe care le-am discutat în dimineaţa asta. *Dumnezeu este hobby-ul meu.* Scrisă de doctorul Homer Vincent Claude Pierson jr. In cărticica asta, după cum cred c-ai să constaţi, dr. Pierson ne spune foarte clar cum, de la vîrsta de două-zeci si unu de ani, a început să-şi rezerve cîte puţin timp în fiecare zi - cîte două minute dimineaţa şi două seara, dacă-mi amintesc eu bine -, şi la sfirşitul *primului an*, datorită acestor scurte discuţii amicale pe care le-a avut cu Dumnezeu, a ajuns să-şi sporească veniturile cu şaptezeci şi patru la sută. Mi se pare că am un excmplar în plus, aşa încît,
dacă vei avea amabilitatea să...

— Ah, eşti insuportabil, îi tăie vorba doamna Glass - dar cam într-o doară.

Ochii ei căutară din nou spre prietenul din-totdeauna, covoraşul albastru din celălalt capăt al încăperii. Rămase aşa cu ochii ţaglă în timp ce Zooey - zîmbind maliţios, dar cu broboane mari de transpiraţie pe la mustaţă - îşi făcu în continuare de lucru cu beţigaşul. Intr-un tîrziu, doamna Glass scoase unul din suspi-nele ei de zile mari şi îşi concentră iar atenţia asupra lui Zooey, care, pentru a-şi curăţa un-ghiile de pieliţe, executase o întoarcere de o sută optzeci de grade, orientîndu-se înspre lumina dimineţii. în vreme ce-i măsura din ochi liniile şi netezimile spatelui gol, neobiş-nuit de zvelt, privirea ei deveni din ce în ce mai atentă. De fapt, în doar cîteva secunde, ochii ei parcă se goliră de tot ce era întunecat şi apăsător, şi-n ei se aprinse licărul de apre-ciere al unui adevărat fan.

— Tare spătos şi frumuşel te-ai mai făcut! spuse ea cu voce tare, dînd să-l atingă pe şale. Mi-era teamă că blestematele alea de haltere or să-ţi...

—Hai, Zasă-te de de-alde astea, da? o întrerupse Zooey pe un ton destul de tăios, ferindu-se.

— *Care* de-alde astea ?

Zooey deschise uşa dulăpiorului cu medica-mente şi puse beţigaşul din lemn de portocal la locul lui.

— Lasă-te de de-alde astea, eu atîta-ţi spun. Nu-mi mai admira atîta afurisitul de spate, răspunse el şi închise

dulăpiorul.

Luă o pereche de şosete negre de mătase care stăteau atîrnate pe suportul pentru pro-soape şi se duse lîngă calorifer. Se aşeză pe el, cu toate că era fierbinte - sau poate tocmai de aceea -, şi începu să-şi pună şosetele.

Doamna Glass pufni furioasă, dar cam cu întîrziere.

— Zici că să nu-ţi admir spatele - ştii că-mi placi? spuse ea.

Adevărul era însă că se simţea jignită şi puţin tulburată. Il urmări în timp ce-şi punea şosetele, cu un aer rănit şi în acelaşi timp cu neînfrînata curiozitate a cuiva care de ani de zile obişnuieşte să controleze dacă şosetele spălate nu sînt cumva rupte- Apoi, deodată, scoţînd unul dintre cele mai adînci oftaturi de care era în stare, se ridică şi se postă, hotărîtă şi aferată, în faţa lavaboului eliberat de Zooey. Cea dintîi sarcină nesuferită, de adevărat martir, pe care o avea de îndeplinit era să dea drumul la robinetul cu apă rece.

— De te-ai învăţa odată să pui la loc capacele la lucruri cum se cuvine, după ce le-ai folosit, bombăni ea pe un ton pe care şi-l dorea cît mai cicălitor.

Din locul lui de la calorifer, unde îşi prindea şosetele în jartiere, Zooey aruncă o privire în sus spre ea.

— lar eu tare-aş vrea să te-nveţi s-o iei din loc cînd comedia s-a sfirşit, ripostă el. Vorbesc serios, Bessie. îţi cer să-mi acorzi un minut de singurătate - oricît ar suna de *nepoliticos* rugămintea mea. In primul rînd, pentru că mă grăbesc. Trebuie să fiu la două jumate în biroul lui LeSage, şi mai întîi aş *vrea* să-mi rezolv nişte treburi în oraş. Acum ne retragem, da?

Doamna Glass se opri din treaba pe care o făcea ca să-l privească şi să-i pună genul de întrebare cu care, de-a lungul anilor, îi scosese din sărite pe toţi copiii ei, fără excepţie:

— Sper c-o să mănînci ceva *deprînz* înainte să pleci, nu?

— o să iau o gustare în oraş... Unde naiba mi-o fi celălalt pantof?

Doamna Glass îl ţintui dinadins cu privirea.

— Vorbeşti sau nu cu soră-ta înainte să pleci? întrebă ea.

—*Nu* ştiu, Bessie, răspunse Zooey după o vădită ezitare. Nu mai insista, te rog. Dacă aş avea ceva cu adevărat important să-i spun în dimineaţa asta, i-aş spune. Nu mai insista. Cu un picior încălţat şi celălalt desculţ, se aşeză deodată în patru labe şi căută cu mîna, pe bîjbîite, pe sub calorifer. Aha, te-am prins, ticălosule, spuse el.

Lîngă calorifer era un cîntar mic de baie. Se aşeză pe el, cu pantoful rebel în mînă.

Doamna Glass îl privi în vreme ce se în-călţa. Dar nu mai stătu să vadă şi cum se leagă la şiret. Dădu să iasă din baie. Dar fără grabă, mişcîndu-se cu o oarecare greutate, care nu-i era caracteristică - abia tîrîndu-şi, de fapt, picioarele -, ceea ce-l înnebunea pe Zooey. Acesta ridică privirea şi se uită la ea cu mare atenţie.

— Nu ştiu ce-o fi cu voi toţi, măi copii, spuse doamna Glass, rostind cuvintele în vînt, fără a i se adresa cuiva anume şi fără să se întoarcă. Se opri şi îndreptă un prosop agăţat pe un suport. Pe vremuri, cînd eraţi voi mici şi vorbeaţi la radio, eraţi toţi grozav de... veseli şi de vioi şi... de-a dreptul *adorabili.* Tot timpul, cît era ziulica de mare. Se apleca să culeagă de pe dalele pardoselii ceva ce părea a fi un fir de păr lung, inexplicabil de blond. Se abătu un pic din drumul ei ca să-l arunce în coşul de gunoi, spunînd: Nu ştiu ce rost are să ştii atît de multe şi să ai o minte brici şi aşa mai departe, dacă asta nu te face fericit. Era cu spatele la Zooey şi se îndreptă iar spre uşă. Cel puţin, pe atunci eraţi cu toţii aşa de drăguţi şi de ataşaţi unul de altul, că era o plăcere să vă privească omul. Deschise uşa, clătinînd din cap. o adevărată plăcere, spuse ea cu fermitate în glas, şi închise uşa în urma ei.

Zooey, uitîndu-se la uşa închisă, inspiră adînc, apoi expiră fără grabă.

— Halal ieşire din scenă, drăguţo, n-am ce zice! strigă după ea - dar numai în momentul

cînd fu sigur că vocea lui nu mai avea cum să ajungă pînă la urechile ei, pe culoar.

CAMERA de zi a familiei Glass nu era cîtuşi de puţin pregătită pentru zugrăvit. Franny Glass dormea pe canapea, învelită cu o cuver-tură de lînă croşetată. Covorul care acoperea complet duşumeaua nu fusese nici scos, nici îndoit la capete; iar mobila - atît de multă, de parcă ar fi fost un adevărat depozit - se afla la locul ei, alcătuind un tablou static-dinamic. Camera nu impresiona prin mărime, nici măcar dacă am fijudecat-o după standardele aplicate locuinţelor din Manhattan, dar mobilierul ei încărcat ar fi creat o atmosferă plăcută şi con-fortabilă într-o sală de ospeţe din Valhalla*. Se găseau acolo un pian cu coadă „Steinway" (cu capacul întotdeauna deschis), trei aparate de radio (un „Freshman 1927", un „Stromberg--Carlson 1932" şi un „R.C.A. 1941'"), un tele-vizor cu diagonala de douăzeci şi unu de ţoli, patru gramofoane (printre care şi un „Victrola 1920" cu pîlnia de rezonanţă fixată deasupra, în perfectă stare de funcţionare), o puzderie de măsuţe la care să poţi fuma o ţigară şi răs-foi o revistă, o masă de ping-pong de mărime regulamentară (din fericire, pliată şi pusă bine îndărătul pianului), patru scaune confor-tabile, opt neconfortabile, un acvariu cu peşti tropicali, cu o capacitate de douăsprezece galoane (plin în toate sensurile cuvîntului şi iluminat de două becuri de patruzeci de waţi),

* In mitologia scandinavă, palatul în care zeul Odin primeşte şi ospătează sufletele eroilor.

o canapea de două pers.oane, plus cea pe care stătea Franny, două colivii goale, o masă de scris din lemn de cireş şi fel de f'el de lam-padare, lămpi de birou şi aplice care se iveau la tot pasul în peisajul acesta luxuriant, ca nişte tufe sălbatice de oţetar. De-a lungul a trei pereţi se înşirau, precum un brîu, dulă-pioare înalte pînă în dreptul taliei, cu rafturile gemînd de cărţi şi îndoite, pur şi simplu, de atîta greutate - erau cărţi pentru copii, ma-nuale, cărţi de la anticariat, achiziţii de la „Cartea prin poştă" şi multe altele, de o diver-sitate şi mai mare,

provenite din „anexele" mai puţin frecventate ale locuinţei *(Dracula* statea acum alături de *Cursul elementar de limba pali, Aliaţii din bătălia de pe Somme era* lîngă *Culegere de lieduri, Cazul scarabeu-lui* lîngă *Idiotul, Nancy Drew şi scara secretă* zăcea peste *Frica si cutremurul).* Chiar dacă o echipă de zugravi plini de zel şi nemaipomenit de temerari ar fi izbutit să dea dulapurile la o parte, pereţii descoperiţi îndărătul acestora l-ar fi făcut pe orice meseriaş care se respectă să-şi predea carnetul de sindicat. De la nivelul dulapurilor cu cărţi pînă la o distanţă de o palmă de tavan, zugrăveala - scorojită, de un albastru delicat, ca al ceramicii Wedgwood* -era aproape în întregime acoperită de ceea ce s-ar putea numi, în sens larg, „decoraţiuni", adică o colecţie întreagă de fotografii înră-mate, corespondenţă personală şi preziden-ţială îngălbenită de vreme, plachete de bronz

* Ceramică fină englezească, purtînd numele cele-brului ceramist neoclasic J. Wedgwood *(1730-l795).*

şi de argint şi un cumplit talmeş-balmeş de documente semănînd oarecum cu nişte diplome, alături de obiecte ca nişte trofee de fbrme şi mărimi diferite, care atestau cu toatele, într-un fel sau altul, faptul remarcabil că din 1927 pînă în 1943 rareori se întîmplase ca printre invitaţii emisiunii radiofonice „lată un copil deştept" să nu se numere şi cîte unul (de cele mai multe ori, cîte doi) dintre cei şapte copii ai familiei Glass. (Buddy Glass, care, la cei treizeci şi şase de ani ai săi, era cel mai vîrst-nic dintre participanţii de odinioară aflaţi încă în viaţă, spunea adesea că pereţii din aparta-mentul părinţilor lui erau un imn vizual închi-nat idealului american de copilărie şi pubertate creat de posturile comerciale de radio. Adeseori îşi exprima regretul că vizitele pe care le făcea acasă erau atît de rare şi la intervale atît de mari, şi explica, argumentînd pe larg, că fraţii şi surorile lui erau cu mult mai norocoşi, pen-tru că cei mai mulţi dintre ei locuiau încă la New York sau prin împrejurimi.) Planul pentru decorarea pereţilor - pe care doamna Glass îl aproba în sinea ei fără rezerve, dar niciodată în mod explicit - era rodul gîndirii domnului Les Glass, tatăl copiilor, fost actor de varieteu de reputaţie internaţională şi, fără doar şi poate, admirator nostalgic şi înfocat al decora-ţiunilor de pe pereţii cabaretului „Sardi". Con-tribuţia cea mai inspirată a domnului Glass în calitatea sa de decorator se vedea cu ochiul liber chiar pe peretele din spatele canapelei pe care dormea acum tînăra Franny Glass. Acolo, într-o juxtapunere aproape incestuoasă, fuseseră etalate şapte albume cu tăieturi din

ziare şi reviste, cu copertele fixate direct în tencuiala peretelui. Era evident că, an de an, toate cele şapte albume stătuseră la dispoziţia oricui, putînd fi frunzările ori studiate cu de-amănuntul şi de prietenii apropiaţi ai fami-Uei, şi de musafirii întîmplători, ba chiar -după cum e lesne de presupus - si de femeia de serviciu care mai venea din cînd în cînd să ajute la curăţenie.

în treacăt fie spus, doamna Glass reuşise, ceva mai devreme, în dimineaţa aceea, să facă două gesturi simbolice de bunăvoinţă faţă de zugravii care urinau să sosească. In cameră se putea pătrunde fie de pe culoar, fie

din sufragerie, şi la ambele intrări erau uşi duble cu cristal. îndată după micul dejun, doamna Glass scosese perdelele încreţite de mătase de la uşi. Mai tîrziu, pe cînd Franny se prefăcea că gustă dintr-o cană cu supă de pui, se ivise momentul potrivit pentru ca doamna Glass să se caţăre pe scaune şi dulăpioare cu sprin-teneala unei căpriţe-de-munte şi să dea jos draperiile grele de damasc de la toate trei

ferestrele.

Camera era orientată toată spre sud. Exact pe trotuarul de vizavi era o şcoală de fete par-ticulară, cu trei etaje - o clădire rece, cu aspect anonim, neprietenos, care rareori se trezea la viaţă înainte de ora trei şi jumătate după-amiaza, cînd veneau copiii de la şcolile publice de pe Third Avenue şi Second Avenue să joace arşice şi să bată mingea pe treptele ei de piatră. Familia Glass locuia într-un apar-tament la etajul patru al unei case cu un cat mai înaltă decît clădirea de peste drum, iar la

ora aceasta soarele strălucea peste acoperişul şcolii, bătînd drept în ferestrele despuiate de la camera de zi a familiei Glass- Acolo, lumina soarelui era cît se poate de necruţătoare. Nu numai că mobilierul era vechi, de-a dreptul urît şi încărcat de amintiri şi trăiri, dar chiar camera însăşi servise cu ani în urmă drept teren de joc pentru nenumărate meciuri de hochei şi de fotbal (disputate şi-n interiorul terenului, şi „de pe tuşă"), încît aproape că nu exista picior de mobilă care să nu fie ştirbit sau hodorogit. Şi mai aproape de nivelul ochi-lor se vedeau unele zgîrieturi provenite de la o teribilă varietate de obiecte aruncate prin aer - săculeţi de fasole*, mingi de baseball, bile de joc, chei de patine, bureţi şi o păpuşă de porţelan fără cap ce fusese azvîrlită cît colo într-un moment memorabil, pe la începutul anilor cincizeci. Cu toate acestea, lumina soa-relui cădea, poate, în chipul cel mai brutal pe covor. Iniţial, acesta fusese de un roşu-aprins ca vinul de Porto - şi, cel puţin la lumina lămpii din tavan, încă mai era -, dar acum ieşeau la iveală fel de fel de pete spălăcite cam de fbrma unui pancreas, amintiri lipsite de orice romantism, lăsate de o serie de animă-luţe de casă. La ceasul acesta al zilei, soarele pătrundea adînc şi neîndurător în încăpere, pînă în dreptul televizorului, bătîndu-l drept în ochiul lui imens şi imperturbabil, de ciclop.

Doamna Glass, căreia ideile cele mai inspi-rate şi mai temerare îi veneau întotdeauna în

Beanbags (engl.) - săculeţi de fasole folosiţi într-un joc de copii.

faţa uşii de la dulapul cu lenjerie, o culcase pe mezina familiei pe canapea, în aşternuturi roz de percal, şi o învelise cu o cuvertură de lînă croşetată, de culoare bleu. Acum Franny dor-mea întoarsă pe partea stîngă, cu faţa la perete, abia atingînd cu bărbia una din cele cîteva perniţe risipite împrejurul ei pe cana-pea. Ţinea gura aproape închisă. Mîna stîngă n zăcea însă peste cuvertură, nu doar arcuită, ci strînsă pumn, cu degetele încleştate, cu cel mare vîrît înăuntru - de parcă, la cei douăzeci de ani pe care îi avea, ar fi făcut un salt înapoi în timp spre vîrsta primei copilării, cu felul ei mut de a se apăra cu pumnişorii strinşi de lumea din afară. In plus,

ar mai trebui să adăugăm că soarele, cu toată lipsa lui de mena-jamente faţă de restul încăperii, se comporta aici, în dreptul canapelei, minunat. Bătea drept în părul lui Franny, care era lucios şi negru ca smoala şi foarte cochet tuns, şi care fusese spălat de trei ori în tot atîtea zile. De fapt, soarele scălda în lumina lui toată cuvertura, şijocul razelor strălucitoare pe lîna azurie era în sine un spectacol pe care merita să-l priveşti.

Zooey, abia ieşit din baie, cu un trabuc aprins în colţul gurii, rămase un tunp la piciorul cana-pelei, preocupat mai întîi de toate să-şi bage în pantaloni poalele cămăşii albe cu care se îmbrăcase, pe urmă se încheie la manşete, şi ,apoi stătu pur şi simplu ţintuit locului şi privi. îndărătul ţigării de foi avea chipul încruntat, ca şi cum uluitoarele efecte luminoase din încă-pere ar fi fost o „găselniţă" regizorală de un gust pe care el unul îl găsea îndoielnic. în

136

ciuda trăsăturilor lui extraordinar de fine, în ciuda vîrstei şi staturii sale în ansamblu -îmbrăcat, putea fi uşor luat drept un *danseur* tînăr şi subponderal -, nu-i şedea chiar atît de rău cu trabucul în gură. Un motiv era acela că nu avea nasul scurt. în al doilea rînd, fuma-tul, în cazul lui Zooey, nu era cîtuşi de puţin un teribilism tineresc. Fuma trabuc de la şaisprezece ani, şi în mod regulat, cîte două-sprezece pe zi - în general ţigări scumpe de foi, lungi şi subţiri -, de la vîrsta de optspre-zece ani.

Paralel cu canapeaua şi foarte aproape de ea era aşezată o măsuţă cu tăblie de marmură de Vermont, dreptunghiulară şi destul de lungă. Zooey se îndreptă brusc spre ea. Dădu la o parte o scrumieră, o tabacheră de argint şi un exemplar din revista *Harper's Bazaar*, după care se aşeză direct pe spaţiul îngust de pe placa rece de marmura, cu faţa spre capul şi umerii lui Franny - aproape planînd asupra ei. Aruncă o scurtă privire la mîna încleştată a lui Franny de pe cuvertura azurie, apoi, în-cetişor, cu trabucul în mînă, o apucă de umăr.

— Franny, spuse el. Frances. Hai s-o luăm din loc, drăguţo. Hai să nu ne mai pierdem cea mai bună parte din zi aicea... Hai să mer-gem, drăguţo.

Franny se trezi din somn cu o tresărire -de fapt, cu o smucitură zdravănă, ca şi cînd tocmai ar fi trecut, cu canapea cu tot, peste nişte hîrtoape. Se ridică rezemîndu-se într-un braţ şi spuse:

— Fir-ar să fie! Miji ochii la lumina soa-relui matinal. De ce-i aşa mult soare? Nu era

137

pe deplin conştientă de prezenţa lui Zooey. De ce-i atîta soare? repetă ea întrebarea. Zooey o privi cu luare-aminte.

— Eu aduc soarele cu mine peste tot pe unde merg, drăguţo, spuse el.

Franny, mijind încă ochii, se uită ţintă la el.

— De ce m-ai sculat? îi ceru ea socoteală. Era încă prea toropită de somn ca să vor-bească pe un ton cu adevărat arţăgos, dar se vedea clar că simte plutind în aer un fel de nedreptate.

—Păi... uite care-i problema. Fratele Anselmo şi cu mine ne-am ales cu o nouă paro-hie. în Labrador, înţelegi? Şi ne întrebăm dacă n-ai vrea să ne dai binecuvîntarea ta înainte de a...

— Fir-ar să fie! exclamă din nou Franny şi îşi puse mîna pe creştet. Părul ei, tuns scurt după ultima modă, nu se ciufulise deloc în timpul cît dormise. îl purta - spre bucuria celor care-o priveau - cu cărare la mijloc. Vai, am avut un vis înfiorător, spuse ea. Se săltă puţin în capul oaselor şi, cu o mînă, îşi ridică reverele halatului. Era un halat făcut de co-mandă, de mătase bej, cu un imprimeu frumos cu trandafiraşi roz.

— Zi-i înainte, spuse Zooey trăgînd din trabuc. Ţi-l interpretez eu. Franny se cutremură toată.

— A fost înfiorător. Aşa un păienjemş! N-am mai avut de cînd sînt aşa un coşmar cu păianjeni.

— Păianjeni, zici? Foarte interesant. Foarte semnificativ. Acum cîţiva ani am avut un caz

foarte asemănător la Zurich - era un tînăr care semăna tare mult cu tine, de fapt...

— Taci odată, că-l uit, îi tăie vorba Franny. Privi în gol cu nesaţ, aşa cum faci cînd îţi aminteşti un vis urît. Avea cearcăne la ochi, ca şi alte scmne mai subtile care arătau că avem de-a face cu o tînără tare chinuită, dar, cu toate acestea, nu se putea să nu observi că era o frumuseţe de fată. Avea un ten minunat şi trăsături fine şi foarte bine conturate. Ochii ei erau aproape de aceeaşi neobişnuită nuanţă de albastru ca ai lui Zooey, dar mai depărtaţi, aşa cum se cuvine să fie ochii unei surori -dar, spre deosebire de ai lui Zooey, nu-ţi trebuia o zi întreagă ca să citeşti în ei, ca să zicem aşa. Cu vreo patru ani în urmă, la absolvirea pensionului, fratele ei Buddy făcuse în sinea lui o sumbră profeţie în vreme ce ea îi zînabea mînzeşte de pe estrada unde stăteau înşirate absolventele, şi anume că, după toate proba-bilităţile, avea să se mărite într-o bună zi cu un bărbat cu tuse seacă. Aşadar, pînă şi *asta* se citea pe chipul ei.

— Ah, Doamne, acu-mi amintesc! spuse ea. A fost groaznic. Se făcea că eram undeva la un *bazin* de înot şi o grămadă de oameni mă tot îndemnau să mă arunc în apă ca să scot o cutie de cafea „Medaglia d'Oro" care zăcea pe fundul piscinei. De fiecare dată cînd mă ridicam la suprafaţă, mă puneau să mă cufund iar. Plîn-geam şi spuneam la toată lumea: „Văd c-aveţi şi voi costumele de baie. De ce nu intraţi şi voi niţel în apă ?", dar ei rîdeau cu toţii şi făceau tot felul de observaţii ironice la adresa mea,

aşa că mă cufundam din nou. Se cutremură iar. Mai erau acolo şi fetele alea două de la mine din dormitor. Stephanie Logan şi o fată pe care aproape că nici n-o *cunosc* - de fapt, era una de care mi-a foBt întotdeauna tare *milă* pentru că are un nume oribil. Sharmon Sherman. Aveau în mînă o vîslă mare şi tot încercau să mă *lovească* cu ea de fiecare dată cînd scoteam capul din apă. Franny îşi acoperi o clipă ochii cu mîinile. Fir-ar să fie! Clătină din cap. Căzu pe gînduri. Singura persoană care *avea ce* căuta în visul ăsta era profesorul Tupper. Vreau să zic că era singurul de acolo care ştiu *sigur* că nu mă poate suferi.

—Nu te poate suferi, zici? Foarte intere-sant. Zooey era cu trabucul în gură. Şi-l răsuci între degete ca un tălmăcitor de vise care nu are clare în minte toate datele problemei. Arata însă foarte mulţumit, Da' de ce nu te poate suferi? o iscodi el. Dacă nu eşti absoluL ainceră cu mine, trebuie să-nţelegi că nu pot să...

— Nu mă poate suferi pentru că merg la afurisitul ăsta

de seminar de religie pe care-l ţine el şi nu reuşesc cu nici un chip să-i zîm-besc ori de cîte ori îşi ia el un aer fermecător, de mare savant de la Oxford. E *pTofesor-invi-tat,* sau cum se cheamă, venit de la Oxford, dar nu-i decît un biet impostor încrezut, cu o hălăciugă de păr alb şi miţos. Cred că se duce la toaletă să şi-l zbîrlească înainte să vină la oră - zău aşa. N-are nici un pic de entuziasm faţă de materia pe care-o predă. Vanitate, da. Entuziasm, ba. N-ar fi nici un bai - vreau să spun că n-ar fi nimic *neobişnuit* în asta -, numai că ne tot da pe la nas cu tot felul de

aluzh idioate cum că el ar fi un *Om evoluat si* că ar trebui să dăm din coadă de fericire că-l avem oaspete în ţară. Franny făcu o strîmbă-tură. Singurul lucru pe care-l face cu oarecare *tragere de inimă,* afară de cazurile cînd se dă mare, este să te corecteze dacă spui că un cuvînt e-n sanscrită cînd, de fapt, e în pali. *Ştie* el că nu pot să-l sufăr! Dac-ai vedea cum mă strîmb la el cînd nu se uită!

— Şi ce făcea la piscină ?

— Păi tocmai asta e! Nimic! Absolut ni-mic! Stătea aşa pe margine şi zîmbea şi se tot benocZa. Din toată lumea de-acolo, el era cel mai nesuferit.

Privind-o prin perdeaua de fum de trabuc, Zooey spuse calm:

—Arăţi ca dracu'. Ştii? Franny se uită ţintă la el.

— Erai în stare să stai acolo o dimineaţă întreagă şi să nu sufli o vorbă despre asta, comentă ea ironic. Şi adăugă, ca să se facă şi mai bine înţeleasă: Zooey, te rog, nu te mai lua de mine aşa, pînă-n ziuă. Vorbesc serios.

— Nu se ia nimeni de tine, drăguţo, răs-punse Zooey pe acelaşi ton liniştit. Numai că, întîmplător, arăţi ca naiba, asta-i tot. De ce nu mănînci ceva? Bessie zice că are nişte supă de pui pe care...

— Dacă mai aud o dată pe cineva că vor-beşte de supă de pui...

Ceva îi distrăsese însă atenţia lui Zooey. Se uita în jos, acolo unde cuvertura scăldată de soare acoperea picioarele lui Franny pînă la glezne.

—Cine-i acolo? întrebă el. Bloomberg? Intinse un deget şi pipăi încet pînă dibui un cocoloş mare care, în mod ciudat, părea să se mişte pe sub cuvertură. Bloomberg! Tu eşti ?

Cocoloşul se mişcă din loc. Acum şi Franny era cu ochii pe el.

— Nu mai pot să scap de el, explică ea. A devenit aşa, din senin, *nebun* după mine.

Zgîndărit de degetul iscoditor al lui Zooey, Bloomberg se întinse brusc, apoi începu să se strecoare alene spre zona liberă din poala lui Franny. în momentul cînd căpşorul lui neatră-gător ieşi la lumina zilei, la lumina soarelui, Franny îl luă de încheieturi şi îl săltă uşor în aer, atît cît să-l poată saluta ca pe un prieten apropiat:

— Bună *dimmeaţa,* dragă Bloomberg! spuse ea şi îl sărută pătimaş între ochi. El clipi a lehamite. Bună

dimineaţa, motănel gras şi puturos ce eşti. Bună dimineaţa, bună dimi-neaţa, bună dimineaţa!

îl sărută de mai multe ori, dar din partea lui nu se simţi nici o undă de afecţiune. In schimb, el încercă să ajungă pînă la clavicula lui Franny printr-o mişcare stîngace şi cam sălbatică. Era un cotoi castrat, mare cît toate zilele, cenuşiu-tărcat.

— Nu-i aşa că-i drăgăs^os ? se minună Franny. Niciodată nu l-am văzut aşa de dră-găstos. Se uită la Zooey, aşteptînd poate o con-firmare, dar chipul lui dindărătul trabucului avea o expresie neutră. Mîngîie-l, Zooey! Uite ce drăgălaş e. la mîngîie-l.

Zooey întinse o mînă şi mîngîie spinarea arcuită a lui Bloomberg o dată, de două ori,

apoi se opri, se ridică de pe măsuţă şi făcu slalom prin încăpere ca să ajungă la pian. Acesta, aşezat în profil, cu capacul ridicat, în toată neagra lui imensitate de pian Steinway, se afla vizavi de canapea, cu taburetul pus exact vizavi de locul unde stătea Franny. Zooey se aşeză de probă pe taburet, apoi se uită cu o vădită curiozitate la partitura de pe pupitru.

— E plin de purici, nu glumă, spuse Franny. Se luptă un pic cu Bloomberg, căutînd să-l con-vingă să i se aşeze cuminte în poală. Aseară i-am găsit paişpe. Şi asta numai pe-o parte. II împinse bine de la spate ca să-l dea jos, apoi aruncă o privire spre Zooey. Cum a fost cu scenariul ? se interesă ea. L-ai primit pînă la urmă aseară, sau ce s-a întîmplat?

Zooey nu îi răspunse.

— Dumnezeule, făcu el, cu ochii tot la parti-tura de pe pian. Cine-a scos asta? Partitura se intitula „lubito, nu fi atît de crudă". Era veche de vreo patruzeci de ani. Pe copertă se vedea o fotografie sepia a domnului şi doam-nei Glass. Domnul Glass purta frac şi joben, la fel ca şi doamna Glass. Zîmbeau amîndoi din toată inima spre aparatul de fotografiat, aplecaţi înainte, cu picioarele foarte depăr-tate, şi sprijinindu-se în baston.

— Cc-i aia? întrebă Franny. Nu văd pîn-acolo.

— Bessie şi cu Les. „lubito, nu fi atît de crudă".

— Aha. Franny chicoti. Aseară Les şi-a povestit Amintirile. Ca să-mi facă mie plăcere. Crede că mă supără stomacul. A scos toate partiturile de sub taburet, una după alta.

— Eu un lucru aş vrea să ştiu: cum naiba s-a ajuns de la „lubito, nu fi atît de crudă" pînă-n jungla asta afurisită în care trăim.

Cine să mai înţeleagă ?

— Eu una nu-s în stare. Am încercat, spuse Franny. Cum ţi s-a părut scenariul? A sosit? Parcă ziceai că nea Caisă ăla - domnul LeSage, sau cum îl cheamă - o să ţi-l lase la portar

înainte să...

— A sosit, a sosit, confirmă Zooey. Nu vreau să vorbesc despre el acuma. Işi puse trabucul în gură şi, cu mîna dreaptă pe clapele cu note înalte, începu să cînte în octave melodia unui cîntec intitulat „Kinkajou"* care, fapt destul de interesant, fusese cîndva în mare vogă, apoi, după cît se pare, căzuse brusc în desue-tudine înainte de a se fi născut el. Nu numai c-a sosit, continuă el, dar a mai sunat şi Dick Hess azi-noapte pe la unu - imediat după mica *noastră* altercaţie - şi m-a

invitat la un pahar, stimabilul. Şi nu oriunde, ci la „San Remo". In-cepe să descopere şi el Village"-ul. Dumnezeule

mare!

— Nu mai zdrăngăni aşa tare din clape, spuse Franny, urmărindu-l cu privirea. Dacă ai de gînd să stai acolo, o să fac eu pe regi-zorul. Asta-i prima indicaţie de scenă pe care ţi-o dau. Nu mai zdrăngăni clapele.

— în *primul* rînd, ştie că nu beau. în al doilea rînd, ştie că m-am născut la New York , şi că dacă există pe lumea asta un lucru pe

* Animal cu blană preţioasă din familia enotului, originar din America Centrală şi de Sud. ;11* Greenwich Village, cartier boem din Manhattan.

care nu-l pot suferi, e atmosfera. In al treilea rînd, ştie că locuiesc la vreo şaptezeci de cvar-tale de Village. Şi-n al *patrulea* rînd, i-am zis de trei ori că sînt în pijama şi-n papuci.

— Nu mai zdrăngăni, îi ceru Franny, mîn-

gîindu-l pe Bloomberg.

— Dar el nu şi *nu*, chestiunea, vezi Doamne, nu suferea amînare. Era musai să ne-ntîlnim numaidecît. Cică era ceva foarte important. Zău, fără nici un fel de glumă. Fii şi tu băiat serios măcar o *dată-n* viaţă, cică, şi ia repede

un taxi şi vino-ncoa.

— Şi te-ai dus ? Acum nu trînti capacul.

Asta-i a doua...

— Păi cred şi eu că m-am dus! Nu-s în stare să fiu ferm, şi pace! spuse Zooey. închise ener-vat capacul pianului, dar fără să-l trîntească. Problema e ca n-am nici o încredere în indivi-zii ăştia veniţi la New York de prin alte părţi. Nu-mi pasă de cînd s-au mutat aici. Intotdea-una stau cu frica-n sîn că tot umblînd ei prin oraş după cine ştie ce cîrciumioară armenească de pe Second Avenue s-ar putea să-i calce vreo maşină sau să-i ia cineva la *bătaie.* Sau naiba ştie ce se mai poate întîmpla. Imbufnat, suflă un vălătuc gros de fum pe deasupra partiturii cu „lubito, nu fi atît de crudă". Aşa că m-am repezit pîn-acolo, spuse el. Drăguţul de Dick era la datorie. Aşa de dărîmat, asa de *melan-colic*, aşa de plin de veşti importante pe care nu le putea lăsa cu nici un chip pe azi după-amiază. Şedea la masă, îmbrăcat în blugi şi cu o jachetă sport oribilă pe el. Pribeagul din Des Moines pripăşit la New York. îmi venea să-l omor, pe Dumnezeul meu. Ce noapte! Am stat acolo

două ore întregi ca să-mi spună ce tip *fain* sînt eu şi din ce familie de dezaxaţi şi de psi-hopaţi geniali mă trag. *Pe urmă,* după ce m-a analizat pe mine de-a fir-a-păr - *şi* pe Buddy, *şi* pe Seymour, pe care nu i-a văzut niciodată la faţă - şi cînd a ajuns la un oarecare impas neştiind dacă să joace în continuare rolul de corespondent masculin al lui Colette, ori pe cel al unui Thomas Wolfe redus la dimensiuni minuscule, a scos dintr-o dată, de sub masă, o

splendidă servietă diplomat cu monogramă şi mi-a vîrît sub braţ un sccnariu lung de o oră. Zoocy împunse aerul cu mîna, de parcă ar fi vrut să expedieze subiectul. Dar se ridică de la pian cu un gest prea nervos ca să poată convinge pe cineva că într-adevăr pusese punct discuţiei. Stătea cu trabucul în gură, cu mîinile în buzunarele pantalonilor. *Ani* în şir l-am as-cultat pe Buddy vărsîndu-şi amarul cînd venea vorba de tagma actorilor, spuse el. Dumnezeule, cîte nu i-aş putea povesti şi eu despre Scriitorii pe care i-am cunoscut la viaţa mea.

Rămase o clipă adîncit în gînduri, apoi începu să se fiţîie de colo-colo prin cameră. Se opri în dreptul gramofbnului „Victrola 1920", se uită la el cu o privire rătăcită şi lătră de două ori în pîlnia lui, aşa, ca să se amuze. Urmă-rindu-i mişcările, Franny scoase un chicotit, dar el se încruntă şi trecu mai departe. Cînd ajunse la acvariul cu peşti tropicali, care era aşezat deasupra aparatului de radio „Freshman 1927", se aplecă brusc scoţîndu-şi trabucul din gură. Se uită înăuntru cu vădită curiozitate.

— îmi mor toţi peştişorii negri, anunţă el.

întinse mîna automat după vasul cu hrană pentru peşti de lîngă acvariu.

— Le-a dat Bessie să mănînce azi-dimineaţă, îl avertiză Franny.

încă îl mai mîngîia pe Bloomberg şi-l tot forţa să se adapteze la lumea dură şi complicată din afara aşternuturilor calde.

— Par hămesiţi, spuse Zooey, dar îşi retrase mîna de la vasul cu mîncare pentru peşti. Ăsta de-aici e tare pricăjit. Bătu uşor, cu unghia, în peretele de sticlă. Mătăluţă ţi-ar prinde bine niște supă de pui, drăguţule.

— Zooey, spuse Franny ca să-i abată aten-ţia. Acum care-i situaţia? Ai *două* scenarii noi. Cel pe care l-a adus LeSage cu taxiul despre ce e?

Zooey se mai zgîi o clipă la peştii din acvariu. Apoi, dintr-o pornire bruscă, dar, după cît se părea, imperioasă, se întinse pe covor cu faţa în sus.

— în scenariul pe care mi l-a trimis LeSage, spuse el punînd picior peste picior, trebuie să joc, chipurile, rolul lui Rick *Chalmers*, într-o comedie de salon stil 1928 exact în genul celor din catalogul lui „French". Singura deosebire e că a fost admirabil modernizată şi adusă la zi printr-o întreagă vorbărie savantă despre complexe şi refulări şi sublimări, pe care auto-rul a învăţat-o de la psihanalistul lui.

Franny privi spre ceea ce se mai zărea din trupul lui. Din locul unde şedea ea nu i se mai vedeau decît tălpile şi călcîiele.

— Dar scenariul lui Dick cum e? întrebă ea.

— în scenariul lui Dick, pot să-l joc pe Bernie, un asistent de conductor de metrou,

un personaj tînăr şi sensibil din cea mai îndrăzneaţă şi mai aiurită piesă de teatru T.V. din cîte-am citit.

— Scrios ? Chiar e bună ?

— N-am zis *bună,* am zis *în.drăzneaţă. Sa* nu ne-

mbătăm cu apă rece, drăguţo. După ce spectacolul o să fie pus la punct, în dimineaţa următoare or să se vînture prin clădirea tele-viziunii şi-or să se complimenteze unul pe altul de-or să cadă cu toţii pe spate într-un delir de admiraţie reciprocă. LeSage, Hess. Pomeroy. Sponsorii. Toţi îndrăzneţii ăştia în păr. Circul o să-nceapă în după-amiaza asta. Dacă n-o fi şi început. Hess o să se înfiinţeze în biroul lui LeSage şi-o să-i spună aşa: „Domnule LeSage, am un scenariu nou despre un muncitor de la metrou, un tip tînăr şi sensibil care te dă gata cu integritatea şi curajul lui. Domnule LeSage, ştiu că dumneavoastră vă plac scenariile sen-sibile şi incisive, dar şi scenariile care au ca personaje oameni curajoşi şi integri. Şi ăsta, domnule, cum vă spun, are tot ce-i trebuie. E plin de personaje complexe. E sentimental. E violent atunci cînd e cazul. Şi exact în mo-mentul cînd tînărul sensibil de la metrou e cît pe ce să fie doborît de greutăţile vieţii şi să-şi piardă încrederea în Umanitate şi în Oamenii simpli, se-ntoarce de la şcoală nepoţica lui în vîrstă de nouă ani şi-i serveşte o porţie bună de filosofie şovină de la soţia lui Andrew Jackson citire - învăţătură transmisă prin şcoală pînă în zilele noastre şi, mai departe, posterităţii. I-un succes garantat, domnule. E nepretenţios, simplu, neadevărat şi destul de accesibil şi de vulgar ca să fie înţeles şi gustat de sponsorii

noştri cei lacomi, nervoşi şi analfabeţi". Zooey se ridică deodată în capul oaselor. De-abia am făcut baie, şi-s lac de sudoare, spuse el.

Se ridică în picioare aruncînd în acelaşi timp, parcă fără să vrea, o privire scurtă înspre Franny. încercă să-şi ia ochii de la ea, dar nu reuşi, ci o privi cu şi mai mare luare-aminte. Franny avea capul plecat şi privirea aţintită asupra lui Bloomberg, care stătea la ea în poală şi pe care îl tot mîngîia. Dar era ceva schimbat în înfăţişarea ei.

— Aha, spuse Zooey, apropiindu-se de cana-pea şi căutîndu-şi-o cu lumînarea, după cît se părea. Domniţa mişcă din buze. Rugăciunea prinde-a se-nălţa. Franny nu ridică privirea. Ce naiba tot faci acolo? o ispiti el. Te pui la adăpost de atitudinea mea necreştinească faţă de arta spectacolului ?

Atunci Franny privi în sus şi clătină din cap, clipind. îi zîmbi. într-adevăr, buzele i se mişcaseră, şi i se mişcau şi acum.

— Te rog să nu zîmbeşti aşa la mine, spuse Zooey pe un ton liniştit, şi plecă de lîngă ea. Aşa-mi făcea şi Seymour. în afurisita asta de casă, oriîncotro te uiţi, vezi numai mutre zîm-băreţe.

Ajuns în dreptul unui raft cu cărţi, împinse pedant cu degetul un tom care ieşea din rînd, apoi trecu mai departe. Se duse la fereastra dln mijloc, care era despărţită printr-o lădiţă de biroul din lemn de cireş la care doamna Glass se aşeza să semneze cecuri şi să-şi scrie corespondenţa. Intors cu spatele la Franny, cu mîinile din nou în buzunare şi trabucul în colţul gurii, se uită pe geam.

— Ştiai că s-ar putea să plec la vară în Franţa să fac un film? 6 întrebă el nervos. Ţi-am spus?

Franny îi măsură spatele cu interes.

— Nu, nu mi-ai spus, răspunse ea. Vorbeşti serios ? Ce film ?

Zooey, privind spre acoperişul de ţiglă al şcolii de peste drum, spuse:

—A, i-o poveste lungă. E aici un tip, un franţuz, şi-a ascultat discul pe care l-am făcut cu Philippe. Am luat masa cu el într-o zi, acum două săptămîni. I-un *schnorrer** clasa-ntîi, dar altfel i-un tip simpatic şi se pare că are marc succes acum în Franţa. îşi săltă un picior pe lădiţa din dreptul ferestrei. Nu-i nimic hotărît -nimic nu-i bătut în cuie cînd ai de-a face cu genul ăsta de indivizi -, dar cred c-am izbutit pe jumătate să-l conving să facă un film după romanul ăla al lui Lenormand. Cel pe care ţi l-am trimis.

— Aha! o, Zooey, dar asta-i reemaipomenit. Dacă o fi să fie, cînd crezi c-ai să pleci ?

— Ba nu-i *deloc* nemaipomenit. Tocmai aici e buba. Ce-i drept, mi-ar surîde săjoc în filmul ăsta. *Dumnezeule,* sigur că da. Dar tare nu mi-ar conveni să plec din New York. Dacă vrei să ştii, nu pot să sufăr genul de aşa-zis artist-creator care-i gata oricînd să ia vaporul şi să plece. Nu-mi pasă mie care-i sînt motivele. Eu unul m-am *născut* aici- Aici am făcut *şcoala.* Aici *m-a călcat maşina - de două ori, şi* încă pe aceeaşi afurisită de *stradă.* N-am ce să caut eu săjoc în Europa, pentru numele lui Dumnezeu!

* *Schnorrer (idiş)* = profitor, afacerist. 150

Franny se uită gînditoare la spatele lui îmbrăcat în cămaşă albă. Buzele ei, însă, con-tinuau să formeze cuvinte pe muteşte.

— Atunci de ce te duci ? întrebă ea. Dacă aşa gîndeşti.

— De ce mă *duc* ? o îngînă Zooey, fără să-şi întoarcă privirea spre ea. Mă *duc* mai întîi de toate pentru că m-am săturat să mă scol dimi-neaţa furios şi să mă duc seara la culcare tot furios. Mă duc pentru că prea-mi arog dreptul să-i judec pe toţi nefericiţii pe care-i cunosc. Lucru care, în sine, nu mă deranjează prea mult. Cel puţin, eu cînd îi judec pe alţii simt o pornire viscerală să o fac şi ştiu că, mai devreme sau mai tîrziu, am să plătesc cu vîrf şi-ndesat pentru orice judecată pe care-o emit la adresa altora. Nici *asta* nu mă deranjează prea mult. Dar am eu un fel - lisuse Dumnezeule -, un fel de a-i face pe oamenh cu care lucrez să se simtă prost, cu moralul la pămînt, lucru pe care eu unul nu-l mai suport. Pot să-ţi spun *exact* ce fac. îi fac să creadă că, de fapt, lor nu le arde să lucreze bine, că nu muncesc decît ca să fie bine priviţi de toată lumea - de critici, de sponsori, de public, pînă şi de profesorii copiilor lor. Asta-i isprava pe care-o fac eu. Ăsta-i lucrul cel mai grav pe care-l fac. Se încruntă, uitîndu-se la acoperişul şcolii; apoi, cu vîrful degetelor, îşi şterse o urmă de sudoare de pe frunte. Se întoarse brusc cu faţa la Franny cînd o auzi îngăimînd ceva. Poftim ? întrebă el. Nu te-aud.

— Nimic. Am zis: „Ah, Dumnezeule".

— De ce „Ah, Dumnezeule" ? întrebă Zooey iritat.

— Nu-i nimic. Nu sări. cu gura pe mine, te rog. Mă gîndeam şi eu, atîta tot. Păcat că n-ai putut să mă vezi sîmbăta trecută. Spui că-i faci pe oameni să se simtă

prost! Dar eu i-am *stricat* lui Lane toată ziua. Nu numai că am *leşinat* în faţa lui cînd ţi-era lumea mai dragă, dar făcusem atîta drum pînă acolo ca să văd un meci de fotbal, şi să mă simt *bine, si sa* bcau un cocteil într-o atmosf'eră plăcută, prie-tenească şi *normală,* şi, cînd colo, m-am luat de el şi l-am contrazis de fiecare dată cînd a deschis gura şi - nu ştiu cum - am stricat totul. Franny clătină din cap. Tot îl mai mîn-gîia pe Bloomberg, dar era cu gîndul în altă parte. Punctul pe care-l fixa cu privirea părea să fie pianul- Pur şi simplu *nu* am putut să-mi păstrez părerile pentru mine, continuă ea. A fost de-a dreptul îngrozitor. Aproape din clipa cînd m-a întîmpinat la gară am şi-nceput să-i critic părerile şi principhle şi... tot ce spunea. Dar afesolut totul. Scrisese şi el un eseu cît se poate de inofensiv despre Flaubert, de care era mîn-dru *nevoie-mare si* vroia să-l citesc, dar mie mi s-a părut atît de pedant şi de *arogant* şi de academic, încît pur şi simplu am... Tăcu. Clă-tină iar din cap, şi Zooey, încă pe jumătate întors în direcţia ei, miji ochii. Arăta şi mai palidă - ca după o operaţie, parcă -, decît în clipa cînd se trezise din somn. Mare minune că n-a scos pistolul să mă împuşte, spuse ea. L-aş fi *feiicitat* din toată inima dac-ar fi făcut-o.

— Mi-ai mai spus povestea asta şi aseară. In dimineaţa asta n-am chef s-ascult amintiri pe care le-am mai auzit, drăguţo, spuse Zooey

şi se întoarse iar să se uite pe fereastră. In primul rînd, faci o mare greşeală că te-apuci să critici *lucrurile* şi oamenii din jurul tău în loc să te vezi pe tine. Amîndoi greşim. Şi eu fac exact acelaşi lucru ori de cîte ori vine vorba de televiziune - îmi dau seama. Dar *nu* e bine. *Noi* sîntem de vină. Mereu ţi-o spun. De ce naiba nu vrei să pricepi?

— *Nu-i* adevărat că nu vreau să pricep, dar mă tot...

— N01 sîntem de vină, repetă Zooey, tăindu-i vorba. Sîntem nişte monştri, asta-i tot. Afuri-siţii ăia doi ne-au luat frumuşel sub aripa lor şi au făcut din noi nişte monştri cu principii monstruoase, asta-i tot. Sîntena ca Femeia Tatuată de la bîlci şi cît om trăi n-o să avem parte nici măcar de o clipă de linişte pînă n-o să-i vedem şi pe ceilalţi tatuaţi ca şi noi. Cu o expresie înverşunată, duse trabucul la gură şi trase din el, dar se stinsese. Şi pe deasupra, adăuga el imediat, mai avem şi complexe de „Copil-Deştept". De fapt, noi n-am ieşit nici acuma din emisie, din programul ăla afurisit. Nici unul dintre noi. Noi nu vorbim, noi pero-răm. Nu discutăm, ci explicăm punct cu punct. Cel puţin *eu* aşa fac. In clipa în care văd că în cameră cu mine se găseşte un om înzestrat de la natură cu două urechi ca toată lumea, mă transform fie într-un nesuferit de *proroc*, fie într-un ac de pălărie cu faţă umană. Un Maestru al Plictisului. Ca *azi-noapte*, de pildă. La „San Remo". Mă tot *T-agam* ca Hess să nu-mi povestească despre ce era vorba în scenariul lui. *Ştiam* eu că mai clocise un scenariu. Dar mă tot rugam să mă scutească de-o *avanpremieră*

orală. Doar nu-i un imbecil. *Ştie* că nu pot cu nici un chip să-mi ţin gura. Brusc, cu un gest scurt, Zooey întoarse capul fără să-şi dea jos piciorul de pe lădiţa de sub fereastră, şi luă -înhăţă - chibriturile de pe biroul mamei

lui. Se întoarse iar cu faţa la geam şi la priveliştea acoperişului şcolii şi îşi puse din nou trabucul în gară - dar şi-l scoase imediat. *Naiba* să-l ia, spuse el. I-aşa de tîmpit, că ţi se rupe inima cînd te gîndeşti. E ca toată lumea din televi-ziune. *Şi* de la Hollywood. *Şi* de pe Broadway. Işi închipuie că tot ce-i sentimental e şi *sen-sibil,* că orice *brutalitate* i-o felie de viaţă, că orice degenerează în acte de violenţă e cul-minaţia cea mai firească a unei poveşti care nici măcar nu e...

— I-ai *spus* şi lui toate astea ?

— Sigur că i le-am spus! Doar adineauri ţi-am zis că nu pot să-mi pun lacăt la gură. Sigur că i-am spus! L-am lăsat acolo gîn-dindu-se că mai bine ar fi să termine odată cu viaţa asta. Măcar *unul* din noi doi s-o facă -eu sper din tot sufletul că la mine se gîndea. Oricum, a fost o ieşire din scenă demnă de „San Remo".

Zooey îşi dădu jos piciorul de pe lădiţă. Se întoarse cu faţa, încordat şi în acelaşi timp tulburat, îşi trase scaunul de la masa de scris a mamei lui şi se aşeză. Işi reaprinse trabucul, apoi se aplecă înainte nervos, cu ambele braţe rezemate de tăblia din lemn de cireş. Lîngă călimară era un obiect pe care mama lui îl folosea ca prespapier: un mic glob de sticlă aşezat pe un suport negru de plastic în inte-riorul căruia se găsea un om de zăpadă cu

joben pe cap. Zooey îl luă în mînă, îl scutură şi stătu să se uite, chipurile, la fulgii de zăpadă care se învîrtejeau înăuntru.

Franny îl privea, ţinînd acum mîna strea-şină la ochi. Zooey stătea drept în direcţia de unde bătea cel mai tare soarele în încăpere. Ar fi putut să-şi schimbe poziţia pe canapea, dacă avea de gînd să se mai uite la el, dar asta l-ar fi deranjat pe Bloomberg, care părea că doarme în poala ei.

— Şi chiar ai ulcer? întrebă ea din senin. Mama zicea că ai ulcer.

— *Da,* am ulcer, pentru numele lui Dumnezeu! Doar sîntem în Kaliyuga, dră-guţo, în Epoca de Fier. Orice om trecut de şaisprezece ani care n-are ulcer e un afurisit de spion. Scutură încă o dată, mai cu putere, omul de zăpadă. Partea nostimă e că Hess mi-e simpatic, spuse el. Sau cel puţin mi-e simpatic cînd nu se-apucă să-mi toarne pe gît toate gunoaiele pe care le-aşterne pe hîrtie. In toată casa aia de nebuni speriaţi de bombe, ultraconservatori şi ultraconformişti, e singu-rul care poartă cravate oribile şi costume fisti-chii. Imi place aroganţa lui. Cu toată fudulia lui, e, de fapt, un om umil, zăpăcitul de el. Vreau să spun că-şi închipuie, fără doar şi poate, că televiziunea-i o instituţie destul de bună ca să-l merite pe el, cu talentul lui de mare scriitor aşa-zis îndrăzneţ şi „aiurit" -ceea ce-i un fel de umilmţă nebunească, dacă stai să te gîndeşti. Se zgîi la globul de sticlă pînă cînd viscolul dinăuntru se mai domoli un pic. într-un fel, şi LeSage mi-e oarecum simpatic. La el, totul e muc şi sfirc - paltonul

lui, iahtul lui cu două cabine, rezultatele la învăţătură ale lui fiu-său care-i student la Harvard, aparatul lui electric de ras, *totu.*. Odată, într-o seară, m-a invitat la el la inasă şi m-a oprit pe aleea din faţa casei ca să mă-

ntrebe dacă-mi mai aminteam de „Carole Lombard, în ultimele ei filme". M-a avertizat c-o să am un şoc cînd o s-o-ntîlnesc pe ne-vastă-sa, pentru că-i leită Carole Lombard. Pentru asta, cred c-o să ţin la el cîte zile oi avea. Am constatat, pînă la urmă, că nevas-tă-sa era într-adevăr o blondă obosită, ţîţoasă, pisicoasă. Zooey se uită dintr-o dată la Franny, care spusese ceva. Ce-ai zis ? întrebă el.

— Da! repetă Franny - palidă, dar radioasă, căci se pare că şi ci îi era scris să-l îndrăgească **pe** domnul LeSage pînă la sfirşitul zilelor.

Preţ de o clipă, Zooey îşi fumă trabucul în linişte.

— Ce mă scoate pe mine din sărite la Dick Hess, spuse el, ce mă *întristează,* mă înfurie, sau naiba ştie cum se cheamă starea asta pe care mi-o dă, este că primul scenariu pe care l-a scris pentru LeSage era destul de bunicel. De fapt, era aproape *bun. A* fost singurul film pe care l-am făcut împreună - tu nu cred că l-ai văzut, erai la şcoală sau cam aşa ceva. Jucam rolul unui tînăr fermier care locuieşte singur, numai cu tatăl lui. Băiatului ăstuia i-a intrat în cap că nu mai poate suferi munca de la fermă, că el şi cu taică-său prea au mun-cit îutotdeauna pe brînci ca să aibă din ce trăi, aşa că, în momentul cînd moare bătrînul, vinde toate vitele şi-şi face fel de fel de planuri măreţe cum să plece la oraş să cîştige o pîine. Zooey

luă iar omul de zăpadă în mînă, dar nu îl mai scutură - îl răsuci doar, ţinîndu-l de suport. Avea unele părţi reuşite, spuse el. După ce vînd toate vacile, paşii mă poartă mereu spre izlaz, pe urmele lor. lar cînd mă duc la plim-bare cu prietena mea pentru ultima oară, de rămas-bun, chiar înainte de a pleca la oraş, fac ce fac şi o duc tot spre izlazul pustiu. Apoi, cînd ajung la oraş şi-mi iau o slujbă, îmi petrec tot timpul liber dînd tîrcoale pe la ţarcurile cu vite. In cele din urmă, pe strada principală a oraşului, foarte circulată, o maşină virează la stînga şi se transformă într-o vacă. Alerg după ea exact în clipa cînd se schimbă lumina sema-forului, şi sînt călcat în picioare de animalul care fuge îngrozit. Scutură omul de zăpadă. Poate că nu era ceva la care să nu te poţi uita în vreme ce-ţi tai unghiile de la picioare, dar cel puţin, după repetiţii, nu-ţi venea s-o ştergi *pe furiş* de la studio de ruşine. Măcar era un text cît de cît original, era al lui, nu croit după calapodul scenariilor răsuflate de odinioară. Tare-aş vrea să se ducă naibii acasă la el să-şi reîncaree bateriile. Tare-aş vrea să se ducă naibii cu toţii pe la casele lor. M-am săturat să fiu „personajul negativ" din viaţa tuturora. Dumnezeule, dacă i-ai vedea pe Hess şi pe LeSage cînd discută ei despre un nou spec-tacol. Sau despre once ispravă nouă. Nu-şi mai încap în piele de fericire, pînă-n momen-tul cînd apar eu. Mă simt ca ticăloşii ăia împotriva cărora ne avertiza Zhuang zi*, febleţea

* Zhuang zi (sec. *4 î. Hr.),* filosof chinez, discipol al lui Lao zi.

lui Seymour: „Fereşte-te de aşa-zişii înţelepţi ce se ivesc în zare şchiopătînd". Tăcu urmă-rind cu privirea cum se rotesc fulgii de zăpadă. Uneori mai că aş fi fericit să pun capul pe pernă şi să mor, încheie el.

In acel moment, Franny studia dîra palidă de lumină

de pe covor, de lîngă pian, şi se vedea clar că buzele i se mişcau.

— Nici nu-ţi închipui cît de ciudate sînt toate lucrurile astea, zise ea cu un mic tremur în glas, şi Zooey îi aruncă o privire. Paloarea feţei ei era subliniată de faptul că nu avea ruj pe buze. Tot ce-mi spui tu mi-aminteşte de cuvintele pe care mă străduiaw să i le spun lui Lane sîmbăta trecută, cînd a-nceput să mă scoată din răbdări. Taman în timp ce bea Martini şi mînca melci. Vreau să zic că pe tine şi pe mine nu ne deranjează chiar aceleaşi lucruri, dar ne deranjează acelaşi gen de lu-cruri, cred, şi din aceleaşi motive. Cel puţin asta deduc din ce spui tu. Chiar în clipa aceea, Bloomberg se ridică pe lăbuţe în poala ei şi, mai mult ca un căţel decît ca o pisică, începu să se învîrtă de colo-colo căutîndu-şi poziţia cea mai bună ca să se culce. Franny, cu un gest distrat dar protector, îşi puse mîinile deli-cat pe spinarea lui şi continuă: De fapt, am ajuns să-mi spun mie însămi, cu voce tare, ca o nebună: „Franny Glass, dacă mai aud vreo-dată un singur cuvînt critic, cîrcotos, nihilist din gura ta, am terrninat-o cu tine - dar am terminat-o *definitiv"*. Şi un timp n-am mai fost chiar aşa de nesuferită. Vreo lună întreagă, cel puţin, ori de cîte ori spunea cineva ceva care suna ca la şcoală şi fals şi nesincer, sau

care mi se părea de-o îngîmfare strigătoare la cer, măcar făceam bine şi tăceam din gură. Stăteam ore întregi în bibliotecă, sau mă apu-cam să scriu. cu mult zel lucrări despre Comedia din epoca Restauraţiei, şi aşa mai departe -dar cel puţin eram bucuroasă că un timp nu-mi mai aud vocea. Clătină din cap. Apoi, într-o dimineaţă - taca-taca, am început iar. Nu dor-misem toată noaptea, din cine ştie ce motiv, şi la opt aveam un curs de literatură franceză, aşa că pînă la urmă m-am sculat din pat şi m-am îmbrăcat şi mi-am făcut o cafea şi am pornit pe jos prin campus. *Vroiam* doar să fac o plimbare lungă cu bicicleta, dar m-am temut c-o să mă audă toată lumea cînd îmi scot bici-cleta de la locul ei - de fiecare dată se-ntîmplă să *cadă* cîte ceva pe jos -, aşa că m-am lăsat păgubaşă şi m-am dus în sala de curs şi m-am aşezat pe un *scaun*. Am stat eu ce-am stat, pînă cînd, în cele din urmă, m-am ridicat şi m-am apucat să scriu pe tablă citate din Epictet. Am umplut tabla - nici nu ştiam că mai ţin *minte* atît de multe pasaje din el. Am şters-o cu buretele - slavă Domnului! - înainte să înceapă lumea să vină la curs. Dar, oricum, a fost o copilărie din partea mea - Epictet pre-cis că m-ar fi *urît* pentru o asemenea faptă - dar... Franny avu o ezitare. Nu ştiu. Cred că, pur şi simplu, am vrut să văd scris pe tablă numele unei persoane *cumsecade*. Oricum, atîta mi-a trebuit ca să mă pornesc din nou. Toată ziua am găsit cîte ceva de criticat. M-am luat de profesorul *Fal\on*. M-am luat de *Lane* cînd am vorbit cu el la telefon. Am sărit cu gura pe profesorul *Tupper*. S-a îngroşat gluma din ce

în ce. Am început să mă iau pînă şi de colega de cameră. Ah, Dumnezeule, biata Bev! Am surprins-o uitîndu-se la mine cu o privire de parcă spera să mă hotărăsc odată să mă mut din cameră şi să las pe altcineva să vină în locul meu, o fată cît de cît drăguţă şi normaZd, ca în felul ăsta să aibă şi ea parte de-un pic de linişte. A fost groaznic! Şi partea cea mai tristă e că *stiam* ce

pacoste eram pe capul oamenilor, ştiam că îi supăram, că le răneam sentimentele - dar, pur şi simplu, nu mă puteam opri! Pur şi simplu, *nu puteam să mă las* de criticat. Cu un aer distrat, se opri din povestit, atît cît să împingă în jos lăbuţele neastîmpărate ale lui Bloomberg. Dar cel mai rău era în timpul cursurilor, spuse ea pe un ton categoric. Atunci era cel mai penibil. Mi se năzărise - şi nu mai puteam să-mi scot din cap ideea asta - că facultatea nu-i altceva decît un lăcaş *ridicol* şi *absurd*, ca atîtea altele de pe lumea asta, unde oamenii urmăresc să-şi adune comori pe pămînt, şi aşa mai departe. Vreau să spun că o comoară-i o cowoară, pen-tru numple lui Dumnezeu! Nu-i totuna dacă această comoară înseamnă bani, sau avere, sau chiar culfură, sau pur şi simplu cunoaş-tere ? Mie mi se părea *exact* acelaşi lucru, dacă dădeai la o parte ambajalul - şi aşa mi se pare şi acum! Uneori mă gîndesc că cunoaşterea -cel puţin atunci cînd e vorba de cunoaştere de dragul cunoaşterii - e cea mai rea dintre toate. Şi, cu siguranţă, lucrul cel mai de neiertat. Cu un gest nervos şi inutil, Franny îşi dădu cu o mînă părul pe spate. Nu cred că lucrurile astea m-ar fi deprimat atîta dacă măcar din

cînd în cînd - măcar *cîteodată* - s-ar fi făcut, din politeţe, de *forma*, vreo cît de mică aluzie la faptul că rodul cunoaşterii *ar trebui sa fie înţelepeiunea, si* că, *in caz contrar*, nu-i decît o îngrozitoare pierdere de vreme! Dar aşa ceva nu ni se spune niciodată! Prin campusuri nu auzi niciodată făcîndu-se vreo *aluzie* cum că înţelepeiunea ar fi *scopul* cunoaşterii. Abia dacă auzi vreodată pronunţat cuvîntul „înţe-lepeiune"! Vrei să-ţi spun ceva nostim ? Să-ţi spun ceva de-a dreptul nostim? In aproape patru ani de facultate - şi să ştii că ăsta-i purul *adevăr* -, în aproape patru ani de facul-tate, singura dată cînd îmi amintesc că am *auzit* rostite cuvintele „om înţelept" a fost în anul întîi, la cursul de „Ştiinţe politice". Şi ştii în ce context au fost folosite ? Cu referire la un politician bătrîn şi simpatic de mîna a zecea, care făcuse avere de pe urma speculaţiilor bur-siere şi după aia se mutase la Washington ca să devină consilierul preşedintelui Roosevelt. Să fim serioşt! Patru ani de facultate, aproape! Nu zic că toată lumea simte ca mine, dar eu una îmi fac atîta *sînge rău* cînd mă gîndesc, că-mi vine să mor. Tăcu, prefăcîndu-se că se ocupă, din nou, de Bloomberg. Acum buzele îi erau aproape la fel de pale ca şi faţa. Pe dea-supra, erau şi puţin crăpate.

De cîtva timp, Zooey nu o scăpa din ochi. — Franny, vreau să te-ntreb ceva, spuse el, schimbînd brusc vorba. Se întoarse din nou cu faţa la tăblia mesei de scris, se încruntă şi scutură omul de zăpadă. Ce ai de gînd cu Rugăciunea lui lisus ? întrebă el. La asta vro-iam s-ajung aseară. Pînă să mă trimiţi tu la

plimbare. Vorbeşti de cpmori adunate pe pămînt - bani, avere, cultură, cunoaştere, şi altele, şi altele. Dac-o ţii tot aşa cu Rugăciu-nea lui lisus - lasă-mă, te rog, să termin -, deci dac-o ţii tot aşa cu Rugăciunea asta, oare nu încerci şi tu să strîngi un fel de comoară? Un bun negociabil, exact la fel ca şi cele mate-riale? Ori faptul că-i vorba de o rugăciune face ca situaţia să fie cu totul alta? Cu alte cuvinte, ţie ţi se pare că contează chiar atît de mult unde îşi adună omul comorile - pe lumea asta sau

pe ailaltă? Acolo „unde hoţii nu le sapă şi nu le fură" ete. ? Crezi că-n asta stă deosebirea? *Aşteaptă o* secundă - aşteaptă-mă să termin, te rog. Stătu cîteva clipe să se uite la micul viscol ce se stîrnise în globul de sticlă. Apoi continuă: E ceva, în felul cum te eram-ponezi de rugăciunea asta, care pe mine unul mă bagă în *sperieţi,* dacă vrei să ştii adevărul. Crezi că încerc să te abat de la rugăciune. Nu ştiu dacă-i aşa sau nu - ăsta-i un punct discu-tabil -, dar te-aş ruga să-mi explici şi mie ce motive oi avea de-i tot dai zor cu rugăciunea asta? Ezită puţin, dar nu atît cît să-i dea lui Franny posibilitatea să intervină. Potrivit unei logici elementare, nu-i absolut nici o deose-bire, după cîte înţeleg *eu*, între un om ahtiat după comori materiale - sau chiar intelec-tuale - şi unul avid de comori spirituale. După cum zici şi tu, comoara e comoară, ce naiba!, şi mi se pare că nouăzeci la sută din sfinţii care de-a lungul istoriei au dispreţuit toate cele lumeşti erau, în esenţă, la fel de nesu-feriţi şi de puşi pe agoniseală ca şi noi ăştilalţi.

Franny spuse pe un ton pe care şi-l dori cît mai glacial, dar cu un uşor tremur în glas:

— Zooey, acum îmi dai voie să te întrerup ? Zooey puse jos omul de zăpadă şi luă în mînă un creion cu care să se joace.

— Sigur, sigur. întrerupe-mă, încuviinţă el.

— *Ştiu* tot ce vrei să spui. Nu-mi spui nici un lucru la care să nu mă fl gîndit şi eu. Zici că *vreau sa* cîştig ceva de pe urma Rugăciunii lui lisus - de unde rezultă că sînt la fel de pusă pe agoniseală, ca să folosesc expresia ta, ca şi cineva care tînjeşte după o haină de samur, sau după *ce\ebr\tate*, sau după cine ştie ce *prestigiu* nemaipomenit. Cunosc placa! Doamne, doar nu-ţi închipui că sînt o tîmpită!

Aproape că nu mai putea vorbi de tare ce-i tremura vocea.

— E-n regulă, ia-o uşurel, nu te enerva.

—*Nu pot sa* nu mă enervez! Mă scoţi, pur si simplu, din sărite! Ce crezi tu că fac în afurisita asta de cameră - unde mă topesc pe zi ce trece, le fac numai necazuri lui Bessie şi lui Les, stric toate rosturile casei, şi aşa mai departe? Nu crezi că am şi eu destulă minte în cap să-mi fac şi singură *griji* cînd mă gîn-desc la motivele pentru care spun rugăciu-nea? Tocmai de-asta mă şi *frămînt* atîta. Simplul fapt că nu mă mulţumesc cu orice -că îmi doresc iluminare saupace în loc de bani, sau presrigiu social, sau celebritate, ori alt-ceva de genul ăsta - nu înseamnă că nu-s la fel de egoistă şi de preocupată de propria mea persoană ca toţi ceilalţi. Sînt chiar şi mai şi! N-am eu nevoie să mi-o spună ilustrul Zachary
Glass!

Aici glasul i se frînse de-a binelea, şi începu să-l copleşească pe Bloomberg cu atenţiile ei.

Părea gata-gata să izbucnească în lacrimi, dacă nu cumva se şi pornise.

Aşezat la masa de scris, Zooey, apăsînd tare cu creionul, umplea „o"-uri1e de pe partea cu reclame a unei mici coli de sugativă. Continuă aşa un timp, apoi aruncă creionul înspre căli-mara cu cerneală, dîndu-i un bobîrnac. Işi luă trabucul de pe marginea scrumierei de aramă, unde îl pusese. Acum era an chiştoc de vreo două

degete, nu mai mult, dar încă mai ardea. Trase un fum lung din el, de parcă ar fi fost o pompă de oxigen într-o lume altfel lipsită de acr. Apoi, aproape printr-un efort de voinţă, se uită din nou la Franny. Vrei să-ncerc să-l caut diseară pe Buddy la telefon? întrebă el. Cred c-ar trebui să stai de vorbă cu cineua - *eu unul* nu mă pricep deloc la aşa ceva. Aşteptă răspunsul fără s-o scape din ochi. Franny -ce zici?

Franny stătea cu capul plecat. Se făcea că îl caută pe Bloomberg de purici, răscolind de zor cu degetele smocuri mari de blană. De fapt, acum plîngea, dar pe muteşte, cum s-ar zice;

avea lacrimi în ochi, dar nu zicea nici pîs. Zooey o urmări preţ de un minut, sau cam aşa ceva, apoi spuse pe un ton nu tocmai blînd, dar nici cicălitor:

— Franny. Ge zici ? Să-ncerc să dau de Buddy la telefon?

Ea clătină din cap, fără să ridice privirea. Se uită în continuare după purici. Apoi, după un răstimp, binevoi să răspundă la întrebarea ,lui Zooey, dar cu un glas abia audibil.

— Poftim ? făcu Zooey. Franny repetă:

— Vreau să vorbesc cu Seymour. Zooey se mai uită o clipă la ea, cu o figură lipsită de orice expresie - lăsînd la o parte dîra de sudoare de pe buza de sus, tipic irlandeză, destul de bine conturată. Apoi, cu o iuţeală ce-i era caracteristică, se întoarse şi se apucă să umple din nou „o"-urile. Dar lăsă creionul din mînă aproape imediat. Se ridică de la masa de scris - destul de încet, cum nu avea obiceiul s-o facă - şi, luîndu-şi mucul de trabuc, reveni la poziţia iniţială, cu un picior cocoţat pe lădiţa din dreptul ferestrei. Un bărbat mai înalt, cu membrele mai lungi - oricare dintre fraţii lui, de pildă- şi-ar fi putut întinde piciorul cu mai multă naturaleţe. Dar Zooey, cu piciorul astfel ridicat, dădea impresia că stă într-o poziţie

de balet.

Se lăsă puţin cîte puţin ademenit, apoi absor-bit de-a dreptul de o mică scenă mută care se desfăşura fascinant, necenzurată de scenarişti şi regizori şi producători, cu patru etaje mai jos, peste drum. In faţa şcolii de fete se înălţa un arţar falnic - unul din cei patru sau cinci copaci de pe acel trotuar prielnic - şi în clipa aceea un copil de vreo şapte-opt ani, o fetiţă, se ascundea îndărătul lui. Purta o hăinuţă bleumarin stil marinar şi o beretă de o nuanţă de roşu foarte apropiată de cea a păturii de pe patul lui Van Gogh, din camera lui de la Arles. Privită de sus, din poziţia avantajoasă în care se afla Zooey, bereta apărea ca o pată de cu-loare. La vreo douăzeci de paşi de fetiţă era cîinele ei - un baset tînăr cu zgardă şi lesă verde de piele - care o căuta adulmecînd de zor, aler-gînd buimac de colo-colo, în cerc, tîrîndu-şi

lesa după el. Chinul despărţirii de fetiţă era pentru el de nesuportat, şi cînd, în sfirşit, dădu de urma stăpînei lui după miros, nu-şi mai încăpu în piele de fericire. Bucuria regăsirii fu, pentru amîndoi, uriaşă. Basetul scheună scurt, apoi se făcu ghem, tremurînd de extaz, pînă cînd stăpînă-sa, strigînd la el, sări repede peste grilajul de sîrmă dimprejurul copacului şi-l luă în braţe. li spuse cîteva cuvinte de laudă într-o limbă numai de ei ştiută, înjoacă, după care îl lăsă jos şi luă lesa în mînă, apoi

porniră amîndoi veseli spre vest, spre inter-secţia lui Fifth Avenue cu Central Park, unde dispărură din raza lui vizuală. Zooey puse mîna, gînditor, pe stinghia dintre două ochiuri de geam, de parcă ar fi vrut să deschidă fereastra şi să se aplece să-i privească pe cei doi cum dispar în depărtare. Dar, cum era tocmai mîna cu care ţinea trabucul, stătu prea mult în cum-pănă. Trase un fum din trabuc.

—La naiba, spuse el, mai sînt şi lucruri frumoase pe lume — vreau să spun cu adevărat *frumoase.* Sîntem cu toţii aşa nişte imbecili că ne lăsăm duşi de val şi uităm de lucrurile esenţiale. Orice lucru care se întîmplă pe lumea asta îl raportăm mereu la propria noastră per-soană, la eul nostru afurisit.

în spatele lui, chiar în acel moment, Franny îşi suflă nasul zgomotos, fără pic de coche-tărie; efectul sonor fu cu mult mai puternic decît te-ai fi aşteptat din partea unui organ în aparenţă atît de fin şi delicat. Zooey se întoarse să o privească, oarecum cu reproş.

Franny, care-şi făcea de lucru cu nişte şer-veţele de hîrtie, se uită la el.

— Asta e, îmi pare *rău,* se scuză ea. Ce, n-am voie să-mi suflu nasul?

— Terminaşi ?

—*Da*, am terminat! Dumnezeule, ce fami-lie! E de-ajuns să-şi sufle omul *nasul*, că riscă să-şi piardă şi viaţa.

Zooey se întoarse iar cu faţa la geam. Fumă un timp măsurînd cu privirea nişte ornamente de beton de pe faţada şcolii.

—Buddy mi-a spus acum cîţiva ani o vorbă înţeleaptă şi plină de bun-simţ, zise el. Stai numai să-mi aduc aminte.

Avu o ezitare. Franny, cu toate că-şi mai făcea încă de lucru cu şerveţelele, îşi îndreptă privirea spre el. De fiecare dată cînd nu îşi amintea ceva, ezitările lui stîrneau curiozita-tea tuturor fraţilor şi surorilor, ba chiar erau privite de ei ca un fel de spectacol. Ele erau aproape întotdeauna simulate. De cele mai multe ori erau reminiscenţe clare ale celor cinci ani de indubitabilă valoare formativă în care Zooey participase la emisiunea „lată un copil deştept", cînd, în loc să facă prea mult caz de capacitatea lui cu totul neobişnuită şi împotriva firii de a cita pe loc şi, de obicei, cuvînt cu cuvînt, din mai tot ce citise sau ascul-tase cu interes, îşi luase obiceiul să-şi încre-ţească fruntea şi să tragă, chipurile, de timp, aşa cum făceau şi ceilalţi concurenţi-copii. Şi acum avea fruntea încruntată, dar deschise gura mai repede decît obişnuia în asemenea împrejurări, ca şi cum ar fi simţit că Franny, colega lui de emisiuni radiofonice de altădată, l-a prins asupra faptului.

— Spunea că un bărbat, chiar şi dacă ar zăcea la poalele unui munte, cu beregata tăiată, şiroind de sînge şi gata-gata să-şi dea duhul, în cazul în care, întîmplător, ar trece pe lîngă el o fată drăguţă sau o bătrînică pur-tînd pe cap, în echilibru perfect, un urcior fru-mos, el tot ar trebui să fie-n stare să se ridice, sprijinindu-se într-un braţ, şi să-i care urcio-rul pînă-n vîrf şi pînă-n vale fără să-l verse. Medită asupra celor spuse, apoi scoase un hohotit înfundat. Tare-aş vrea să-l văd şi eu pe tip cum se

descurcă. Trase din trabuc. In familia asta, fiecare are religia lui, diferită de-a celorlalţi, comentă el pe un ton cît se poate de ireverenţios. Walt era ceva de spe-riat. Walt şi cu Boo Boo erau cei mai tari din toată familia în materie de filosofia religiei. Trase un fum lung, silindu-se să nu se amuze într-un moment cînd nu avea chefde aşa ceva. Walt i-a spus odată lui Waker că toţi din fami-lia noastră trebuie să fi acumulat, în reîncar-nările anterioare, *al naibii* de multă *karma* negativă. Avea el, Walt, o teorie cum că viaţa religioasă, cu tot chinul pe care-l presupune, nu-i altceva decît o năpastă trimisă de Dumnezeu pe capul oamenilor care au tupeul să-L acuze | că a făcut o lume urîtă. [

Dinspre auditorul de pe canapea se auzi un \ chicot admirativ. ,

— N-am mai auzit povestea asta, recunoscu Franny. Şi care-i filosofia religioasă a lui Boo Boo? Nu ştiam că ar avea aşa ceva. i

o clipă, Zooey nu scoasc un cuvînt, apoi răspunse:

— Boo Boo ? Boo Boo e convinsă că lumea e creaţia domnului Ashe. A aflat asta din *Jumalul* lui Kilvert*. Cică elevii din parohia lui Kilvert au fost întrebaţi cine-a făcut lumea, şi unul dintre puşti a răspuns: „Domnul Ashe".

Franny era încîntată şi se manifesta sonor. Zooey se întoarse să se uite la ea şi - impre-vizibil cum era - îşi luă un aer sever, de parcă s-ar fi ferit de orice soi de frivolitate. îşi dădu jos piciorul de pe lădiţă, îşi puse mucul trabu-cului în scrumiera de aramă de pe masa de scris şi plecă de la fereastră. Traversă încă-perea fără grabă, cu mîinile în buzunarele pantalonilor, dar nu fără un scop precis în minte.

— Ar fi cazul s-o iau naibii din loc. Am o întîlnire la prînz cu cineva, spuse el, şi în aceeaşi clipă se apleca să examineze pe înde-lete, cu ochi de stăpîn, interiorul acvariului. Bătu insistent cu unghia în peretele de sticlă. E de-ajuns să mă întorc cu spatele cinci mi-nute, că toată lumea îmi lasă peştii să moară. Ar fi trebuit să-i iau cu mine la facultate. *Ştiam* eu.

— Of, Zooey. De cinci ani numai asta spui. De ce nu te duci să-ţi cumperi alţii? Continuă să bată cu unghia în sticlă.

— Voi, fetişcanele astea care mergeţi la facul-tate, sînteţi toate o apă şi-un pămînt. N-aveţi pic de suflet. Ăştia nu erau nişte peştişori oarecare, drăguţo. Mi-erau foarte apropiaţi.

* Francis Kilvert *(1840-l879),* cleric englez devenit, gratie *Jurnalului* sau, un clasic al genului.

Acestea fiind zise, se întinse la loc pe covor, trunchiul lui subţire abia încăpînd între mă-suţa cu aparatul de radio „Stromberg-Carlson 1932" şi un stativ din lemn de arţar burduşit cu reviste. Şi de astă dată, din locul unde stătea Franny nu i se vedeau decît tălpile şi tocurile pantofilor. Dar nici nu se întinsese bine pe jos, că se şi ridică iute în şezut, cu capul şi umerii dintr-o dată la vedere, creînd un efect de un comic oarecum macabru, ca al unui leş care cade dintr-un dulap.

— Ei, tot îi mai dai zor cu rugăciunea ? o ispiti el. După care se lăsă iar în jos, dis-părînd din raza ei

vizuală. Un timp nu mai spuse nimic. Apoi i se adresă cu un accent de Mayfair* atît de pronunţat, încît era aproape de neînţeles: Aş vrea să-ţi spun ceva, domnişoară Glass, dacă vrei să mă asculţi o clipă. Răspunsul din direcţia canapelei fu o tăcere care în mod evident nu prevestea nimic bun. N-ai decît să-ţi spui rugăciunea, dacă pofteşti, ori să te joci cu Bloomberg, ori să fumezi, dar acordă-mi cinci minuţele de linişte fără să mă-ntrerupi, drăguţo. *Şifără lacrimi,* dacă se poate. O.K. ? M-auzi ?

Franny nu răspunse imediat. îşi strînse mai bine picioarele sub cuvertură. Totodată şi-l trase ceva mai aproape pe motanul Bloomberg, care dormea.

— Te-aud, confirmă ea, îndoindu-şi şi mai mult genunchii, aşa cum o fortăreaţă îşi ridică podul mobil înaintea asediului inamic. Avu o ezitare, apoi vorbi din nou: Poţi să spui ce

* Cartier elegant din Londra.

vrei, numai să nu măjigneşti. N-am chefsă-mi fac nervi în dimineaţa asta. Vorbesc serios.

— Fără nervi, fără nervi, drăguţo. Şi dacă e ceva pe lumea asta de care sînt cu totul străin, apoi e tocmai obiceiul de a-i insulta pe oameni. Vorbitorul îşi ţinea mîinile încrucişate paşnic pe piept. Ce-i drept, mă mai *răstesc* uneori, atunci cînd situaţia mă-ndreptăţeşte s-o fac. Dar să jignesc cu pe cineva - niciodată. Eu unul am considerat întotdeauna că poţi să prinzi mai mulţi iepuri dacă...

— Să ştii că *vorbesc serios,* Zooey, spuse Franny, adresîndu-se oarecum pantofilor lui. Şi, fiindcă veni vorba, tare-aş vrea să te ridici în capul oaselor. De fiecare dată cînd se abat toate urgiile iadului asupra noastră, mi se pare *ciudat* că se pornesc întotdeauna chiar din locul ăla unde stai tu acum. Şi tu eşti în-totdeauna acolo. Hai, te rog. Fii bun şi ridică-te.

Zooey închise ochii.

— Din fericire, ştiu că nu vorbeşti serios. în adîncul tău nu eşti convinsă de ceea ce spui. Ştim amîndoi, în adîncul inimii, că e singurul loc sfint din toată blestemata asta de casă bîntuită de strigoi. Intîmplător, aici îmi ţineam pe vremuri iepurii. Şi amîndoi erau nişte *sfinţi.* De fapt, erau singurii iepuri celibatari din...

— Ah, mai taci odată din gură! îl întrerupse Franny, nervoasă. *Incepe,* dacă vrei să-ncepi. Nu-ţi cer altceva decît să-ncerci să te porţi mai cu *tact,* acum cînd vezi că nu sînt în apele mele - atîta tot- Zău că eşti persoana cea mai lipsită de tact din cîte am cunoscut în viaţa mea.

— Eu - lipsit de tact ? *Niciodată.* Sincer, da. lute la mînie, da. *Patimaş.* Poate din cale-afară de joviaZ. Dar nimeni nu m-a...

— Am spus lipsit de *tact* \ îi tăie Franny vorba - destul de ambalată, dar în acelaşi timp abţinîndu-se să facă haz pe socoteala lui. la îmbolnăveşte-te şi tu o dată şi fă-ţi o vizită ţie însuţi, şi-o să vezi cît eşti de lipsit de tact! Eşti persoana cea mai nesuferită pe care o poate avea cineva în preajmă cînd nu se simte bine - n-am văzut în *viaţa mea* om mai nesu-ferit! Chiar şi atunci cînd are omul un simplu *guturai,* ştii ce faci ? Te uiţi chiorîş de fiecare dată cînd dai cu ochii de el. Eşti, categoric,

persoana cea mai *nepasatoare* din cîte mi-a fost dat să cunosc. Asta eşti!

—Bine, bine, bine, spusc Zooey, cu ochii tot închişi. Nimeni nu-i perfect, drăguţo. Prefă-cîndu-şi vocea, fără nici un efort, ca s-o facă să sune dulce şi suav, nu în falset, produse ceea ce, după părerea lui Franny, era o imitaţie băşcălioasă dar întotdeauna realistă a tonului cu care-i muştruluia mama lor: Ai grijă, dom-nişoară, că la *supărare* multe spune omul fără să *vrea, şi a* doua zi îi pare *rău.* Apoi, îndată, se încruntă, deschise ochii şi rămase cîteva secunde cu ei pironiţi în tavan. In primul rînd, continuă el, ţi-oi fi închipuind că am de gînd să te abat de la rugăciune, sau cam aşa ceva. Află că nu. N-am de gînd. Din partea mea, n-ai decît să zaci toată viaţa pe canapeaua aia şi să declami la nesfirşit preambulul Consti-*tutie*^, dar ce încerc eu să-ţi...

— Hai, c-ai început frumos. Fruwos, n-am ce zice.

—Pardon?

— Ah, termină odată. Dă-i înainte, dă-i *înainte.*

— După cum începusem să-ţi spun, n-am nimic împotriva rugăciunii. Indiferent ce crezi tu. Nu eşti tu *prima* persoană de pe lumea asta care s-a gîndit s-o spună, ştii. Odată am umblat pe la toate magazinele Armatei şi ale Marinei din New York după o desagă frumoasă de pelerin. Aveam de gînd s-o umplu cu firimi-turi de pîine şi să pornesc să cutreier afurisita asta de ţară-n lung şi-n lat. Cu rugăciunea pe buze. Ducînd peste tot Cuvîntul Domnului. Tot tacîmul. Zooey avu o scurtă ezitare. Şi - pentru Dumnezeu! - nu spun asta numai aşa, ca să-ţi arăt c-am fbst şi eu cîndva un Tînăr impresionabil, la fel ca şi Tine.

—Atunci *de ce-o* spui?

— De ce spun asta ? Pentru că vreau să-ţi zic cîteva lucruri, si s-ar putea să nu am eu căderea s-o fac. Din pricină că şi eu am dorit cîndva din tot sufletul să spun rugăciunea asta, dar n-am reuşit. Poate că sînt un pic invidios pe tine că te încumeţi. E chiar foarte posibil. Mai întîi de toate, pentru că sînt un cabotin. Se vede treaba că nu suport să joc rolul Martei alături de o Marie interpretată de altcineva. Naiba ştie.

Franny nu găsi de cuviinţă să-i răspundă. Dar şi-l trase pe Bloomberg puţin mai aproape şi îl strînse uşor la piept cu un gest ciudat şi ambiguu. Apoi se uită în direcţia fratelui ei şi spuse:

— Eşti un adevărat spiriduş. Ştiai ?

— Hai, lasă complimen.tele, drăguţo - s-ar putea să-ţi iei mai tîrziu vorba-napoi. Eu tot am să-ţi spun ce nu-mi place la tine, la felul cum te ocupi de treaba asta. Indif'erent dacă am sau nu^ăderea s-o fac. în acest moment, Zooey îşi pironi privirea goală în tavan preţ de vreo zece secunde, apoi închise din nou ochii. în primul rind, spuse el, nu-mi place figura asta de Damă-cu-camelii pe care ţi-o iei. Şi te rog să nu mă-ntrerupi. Ştiu că ai toate motivele să fii demoralizată. Şi nu cred că joci *teatru* - nu la asta mă ref'er. Nu cred că doreşti, în subconştientul tău, să-ţi atragi *mi\a.* celor dinjur. Nici gînd de-aşa ceva. Dar îţi spun că mie tot nu-mi place povestea asta. o superi pe *Bessie,* îl superi pe *Les* - şi, dacă cumva nu ţi-ai dat seama pînă acum, ce faci tu începe parcă să pută a bigotism. La

naiba, nu există în nici o religie de pe lumea asta vreo rugă-ciune care să justifice bigotismul. Nu zic că *eşti* bigotă - aşa că şezi blînd -, ci *zic* că toată isteria asta i-o treabă al /lotbii de neplăcută.

— Ai terminat ? întrebă Franny, şezînd aple-cată fbarte mult înainte. îi tremura iar vocea.

— E-n regulă, Franny. Hai, nu mă-ntrerupe. Ai spus c-ai să m-asculţi pînă la capăt. Ce a fost mai grav, ţi-am zis, cred. încerc doar să-ţi spun - ba nu *încerc,* ţi-o spun verde-n faţă -că nu-i corect să te porţi aşa cu Bessie şi cu Les. Pentru ei e *îngrozitor* - şi ştii asta. Ei drăcia dracului! Ştiai că aseară, înainte să se ducă la culcare, Les a vrut să-ţi aducă o man-*ă.arină* ? Dumnezeule! Nici măcar Bessie nu vrea s-audă de mandarine. Cît despre *mine,* Dumnezeu mi-e martor că nu pot să le sufăr.

Dacă ai de gînd s-o ţii tot aşa făcînd pe deprimata, tare-aş vrea să te-ntorci frumuşel la facultate şi să-ţi faci numărul acolo. Acolo unde nu eşti copilaşul răsfăţat al familiei. Şi unde n-o să se grăbească nimeni să-ţi aducă ţie mandarine să papi. Şi unde nu-ţi ţii afu-risiţii de pantofi de *step* în dulap.

In clipa aceasta, Franny întinse mîna cam pe dibuite, dar fără zgomot, după cutia cu şer-veţele Kleenex de pe măsuţa de marmură.

Zooey se zgîia acum distrat la o pată veche de sirop de pe tavan, pe care o făcuse chiar el cu vreo nouăsprezece-douăzeci de ani în urmă, cu un pistol de apă.

— Un alt lucru care mă deranjează, la fel de neplăcut ca primul, spuse el. Aproape c-am terminat, aşa că mai ascultă-mă o secundă, dacă se poate. Ce nu pot eu *deloc* să sufăr e viaţa asta aspră, de martiră, pe care-o duci la colegiu - cruciada asta nesuferită pe care ai pornit-o, chipurile, împotriva tuturor. Şi nu mă refer la ceea ce, probabil, îţi închipui tu, aşa că încearcă să nu mă-ntrerupi o secundă. Inţeleg că tuni şi fulgeri mai ales împotriva învăţămîntului superior. Stai, nu săn cu gura - în mare, sînt de acord cu tine. Dar nu-mi place că te iei de toată lumea, fără nici o excepţie. In privinţa asta, sînt nouăzeci şi opt la sută de acord cu tine. Dar restul de două procente mă bagă-n sperieţi. Cînd eram student, am avut un profesor - unul *singur,* recunosc, dar era de-a dreptul nemaipomenit - care n-avea nimic comun cu ceea ce spui tu. Nu era el un *Epictet.* Dar nici nu era plin de sine, nici nu vroia să ne cîştige cu farmecul lui. Era un

mare cărturar şi un om modest. în plus, nici în sala de curs, nici în particular nu cred că l-am auzit vreodată spunînd ceva în care să nu mi se pară că găsesc un dram de adevărată înţelepeiune - ba uneori chiar mai mult de-atît. Ce-o să se întîmple cu *el* cind o să te-apuci tu să faci revoluţie ? Nici nu vreau să mă gîndesc -hai mai bine să schimbăm afurisitul ăsta de subiect. Ceilalţi profesori pe care i-ai criticat cu atîta vehemenţă sînt altă mîncare de peşte. Profesorul ăsta Tupper. Şi ăilalţi doi imbecili de care-mi vorbeai aseară - Manlius şi cu celă-lalt. *De-ăştia* am avut şi eu cu zecile, la fel ca toată lumea, şi-s de *acord* cu tine că nu sînt deloc inofensivi. De fapt, sînt al naibii de periculoşi. Dumnezeule mare! Tot ce ating ei devine îngrozitor de pedant şi lipsit de noimă. Sau - şi

mai rău - *idolatru.* După părerea mea, ei sînt principalii vinovaţi pentru puz-deria de tîmpiţi cu diplomă care ies an de an, în luna iunie, pe porţile facultăţilor şi se răs-pîndesc în toată ţara. In acest moment, Zooey, cu privirea încă aţintită în tavan, făcu o strîm-bătură, clătinînd totodată din cap. Dar ce nu-mi place mie - şi ceea ce, de fapt, nu cred că le-ar plăcea *nici* lui Seymour, nici lui Buddy - e felul cum vorbeşti despre toţi oamenii ăştia. Vreau să spun că nu numai că dispreţuieşti valorile pe care le reprezintă - îi dispreţuieşti chiar pe ei. Prea faci din asta o chestiune per-sonală. Vorbesc serios. Ţi se aprind în ochi nişte scînteiuţe ucigaşe, zău aşa, cînd vorbeşti despre tipul ăsta, Tupper, de pildă. Toată poves-tea asta cum că s-ar duce la toaletă să-şi zbîr-lească părul înainte de a intra la curs. Toate

astea. Poate că-i adevărat ce spui - se potriveşte cu tot ce mi-ai povestit despre el. Nu zic nu. Dar *nu-i treaba ta,* drăguţo, cum îşi aranjează el părul. într-un fel, n-ar fi nimica dacă toată poza asta pe care şi-o ia el ţi s-ar părea oare-cum amuzantă. Sau dacă ţi-ar fi un pic milă că-i aşa de nesigur de sine, încît simte nevoia să-şi dea şi el cu puţin glanţ ca să ia ochii lumii, bietul de el. Dar cînd îmi vorbeşti despre el - şi să ştii că nu glumesc deloc -, o faci de parcă părul lui ar fi inamicul tău numărul unul. Asta *nu-i cinstit* - şi o ştii foarte bine. Dacă vrei să te războieşti cu Sistemul, atunci treci la atac ca o fată drăguţă şi inteligentă ce eşti - pentru că inamicu-i *acolo,* nu pentru că nu-ţi place freza lui sau afurisita lui de cravată.

Se aşternu o linişte care dură cam un minut. îi puse capăt doar zgomotul pe care îl făcu Franny suflîndu-şi nasul - un zgomot necon-trolat, prelungit, „înfundat", care te trimitea cu gîndul la cineva care suferă de patru zile

de guturai.

— E exact ca şi cu ulcerul ăsta cu care m-am căptuşit eu. Ştii de ce l-am făcut? Sau ştii măcar nouă zecimi din motivul pentru care m-am îmbolnăvit? Pentru că, atunci cînd nu gîndesc cum se cuvine, las ca sentimentele mele faţă de televiziune şi faţă de toate cele-lalte lucruri să se răsfrîngă şi asupra oame-nilor. Fac exact acelaşi lucru ca şi tine, cu toate că sînt destul de matur să-mi dau seama că greşesc. Zooey se opri. Cu privirea pironită în pata de sirop, inspiră adînc pe nas. Stătea în continuare cu degetele împreunate pe piept. Această ultimă chestiune despre care vreau

să-ţi vorbesc, reluă el abrupt firul discuţiei, o să te facă, probabil, să explodezi. Dar n-am încotro. E lucrul cel mai important dintre toate. Aruncă o scurtă privire în tavan, apoi închise ochh. Nu ştiu dacă-ţi mai aduci tu aminte, dar eu unul mi-amintesc c-a fost o vreme, dră-guţo, cînd dădeai unele semne de apostazie faţă de învăţăturile Noului Testament, de ţi se dusese buhul pe o rază de cîteva mile. Pe atunci erau cu toţii la război, aşa că pe mine-a căzut măgăreaţa să mă pisălogeşti cu proble-mele tale. Ţi-aduci aminte? Iţi mai aminteşti cît de cît?

— Dar n-aveam decît zece anişori! răspunse Franny cu o voce nazală, cam ameninţătoare.

— Ştiu cîţi ani aveai. Ştiu foarte bine cît aveai. Hai,

nu mă mai întrerupe. Nu-ţi spun asta ca să-ţi dau peste nas - *Dumnezeule !* Am eu un motiv întemeiat s-o fac. Am adus vorba de întîmplarea asta pentru că nu cred că l-ai înţeles pe lisus în copilărie, şi nu cred că-l înţelegi nici acum. Cred că-n mintea ta îl con-funzi cu alte cinci-zece personaje religioase, şi *nu* văd cum poţi să stărui în Rugăciunea lui lisus dacă nu ştii despre ce-i vorba în pro-poziţie. îţi mai aduci aminte, cît de cît, ce anume a declanşat acea mică revoltă a ta? ...Franny? Ţi-aduci aminte sau nu?

Nu primi nici un răspuns. se auzi doar cum cineva îşi suflă nasul cu putere.

— Ei bine, întîmplător, cu mi-aduc aminte. Matei, capitolul şase. Mi-aduc foarte bine aininte, drăguţo. Mi-amintesc şi unde *eram* în momentul ăla. Eram în camera mea şi-mi în-făşuram blestemata aia de crosă de hochei cu

bandă adezivă cînd ai dat buzna peste mine -ca o vijelie, cu Biblia deschisă în mînă. Nu-ţi mai plăcea de lisus şi vroiai să ştii dacă poţi să-l suni pe Seymour în tabăra militară unde se afla el ca să-i povesteşti totul de-a fir-a-păr. Şi ştii de ce nu-ţi mai plăcea lisus? o să-ţi spun eu. Pentru că, *va.primul* rînd, nu erai de acord cu faptul că a intrat în sinagogă şi a răsturnat mesele schimbătorilor de bani şi idolii împrăştiaţi peste tot. Fusese un gest cît se poate de necuviincios şi nu folosise la nimic. Erai convinsă că Solomon sau altul ca el n-ar Fi făcut niciodată aşa ceva. lar *celălalt* lucru cu care nu erai de acord - chiar unde aveai deschisă Biblia - se găsea în versetul „Priviţi la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună înjitniţe, şi Tatăl vostru Cel ceresc le hrăneşte". *Asta* ţi se părea corect. Era minunat. Cu asta erai de acord. *Dar* cînd lisus adaugă imediat: „Oare nu sînteti voi cu mult mai presus decît ele?" - *ah*, în momentul ăsta pe micuţa Franny o apucă pandaliile. Aici micuţa Franny aruncă Biblia cît colo şi aleargă direct la Buddha, care nu le nedreptăţeşte pe drăgălaşele păsări ale cerului. Toţi puişorii ăia drăguţi şi gîştele pe care le creşteam noi la ţară. Şi să nu-mi mai spui mie că nu aveai decît zece ani. Vîrsta n-are nimic de-a face cu ce spun eu. Omul nu se *schimbă* chiar aşa de mult între zece şi douăzecei de ani - la drept vorbind, nici între zece şi optzeci. Nici *acum* nu poţi să-l iubeşti atît cît ai vrea pe un lisus care, cel puţin după cît se spune, ar fi rostit şi ar fi făcut unele lucruri - şi ştii asta. Eşti struc-tural incapabilă să-l iubeşti sau să-l *în\elegi*

pe un fiu al lui Dumnezeu care răstoarnă mese. După cum eşti structural incapabilă să-l iubeşti sau să-l înţelegi pe un fiu al lui Dumnezeu care spune că o fiinţă omenească, *orice* fiinţă omenească - chiar şi un specimen ca profe-sorul Tupper - e mai presus, în ochii lui Dumnezeu, decît orice puişor plăpînd şi nea-jutorat din ilustratele de Paşti.

Franny stătea acum întoarsă exact spre locul de unde venea vocea lui Zooey, ridicată în capul oaselor, cu spatele drept ca lumîna-rea, şi strîngea în mînă un cocoloş de şerveţele Kleenex. Bloomberg nu mai era în poala ei.

— Presupun că *tu poţi,* spuse ea cu voce ascuţită.

— N-are nici o legătură cu discuţia noastră faptul că

eu pot sau nu pot. Dar adevărul e că pot. N-am chefsă intru în detalii, dar pot să-ţi spun că eu, cel puţin, n-am căutat niciodată, conştient sau nu, să-l transfbrm pe lisus în Sfintul Francisc de Assisi ca să-l fac să pară mai „simpatic" - adică să fac exact lucrul pe care nouăzeci şi opt la sută din lumea creştină s-a încăpăţînat întotdeauna să-l facă. Nu c-aş avea vreun merit. Intîmplător, Sfintul Francisc de Assisi nu mă atrage. Darpe *tine* da. Şi, după părerea mea, ăsta-i unul din motivele pentru care treci prin această mică depresie. Şi *mai* cu seamă motivul pentru care toată povestea se întîmplă acasă. Locul ăsta ţi se potriveşte de minune. Serviciul e bun şi fantome sînt din belşug, precum apa caldă şi rece de la robinet. Ce-ar putea fi mai convenabil? Poţi să-ţi spui liniştită rugăciunea, şi-n acelaşi timp să faci

din lisus şi din Sfintul Francisc, şi din Seymour, şi din bunicul micuţei Heidi un singur personaj. Vocea i se curmă o clipă. Nu înţelegi ? Nu *vezi* cîtă confuzie şi cît sentimentalism e-n felul tău de a privi lucrurile? Dumnezeule, nu ai nimic ieftin în tine, şi, cu toate astea, te-ai afundat pînă-n gît într-o filosofie de doi bani. Nu numai că felul cum faci rugăciunea asta dovedeşte o *credinta* de doi bani, dar, pe deasu-pra, mai faci şi o depresie de doi bani, fie că-ţi dai seama sau nu. Am văzut la viaţa mea cîteva depresii în toată regula, dar persoanele în cauză nu se mai omorau atîta să-şi aleagă locul unde...

— Dar încetează odată, Zooey! *Incetează* odată! spuse Franny printre suspine.

— Incă un minut şi-o să termin - doar un minut. Şi fiindcă veni vorba, de ce ai tu starea asta depresivă? Adică, dacă poţi să te avînţi cu toată puterea într-o asemenea stare, de ce nu poţi folosi aceeaşi energie ca să-ţi păstrezi buna-dispoziţie şi să-ţi vezi înainte de treburi? Ai dreptate, e absurd ce spun. E cît se poate de absurd ce spun. Ah, Dumnezeule, mult îmi mai pui la încercare şi picul de răbdare care mi-a fost hărăzit la naştere! Care va să zică, arunci o privire prin campus şi prin Zume şi pe scena politică şi la repertoriul teatral din stagiunea estivală şi-ţi pleci urechea la con-versaţia unor cretini de studenţi şi ai şi tras concluzia că totu-i vanitate, vanitate şi iar vanitate şi că singurul lucru inteligent pe care-l poate face o fată este să zacă toată ziua-n pat şi să se radă-n cap şi să spună Rugăciunea lui

lisus şi să-l implore pe Dumnezeu să-i dăruiască şi ei niţică experienţă religioasă, acolo, care s-o facă fericită.

— *Nu urei să-ţi ţii pliscul ?* ţipă Franny.

— Numai o clipă, numai o clipă şi tac. li tot dai zor cu *vanitatea*. Dumnezeule, numai Hristos ar putea să spună ce-i vanitate şi ce nu. Asta-i universul lui Dumnezeu, drăguţo, nu al tău, şi El decide, pînă la urmă, ce-i vanitate şi ce nu-i. Dar de iubitul tău Epictet ce zici ? Ori de iubita ta Emily Z);'ckinson ? Ce-ai vrea - ca, de fiecare dată cînd simte imboldul de a scrie o poezie, drăguţa de Emily să se aşeze şi să spună o rugăciune pînă se lecuieşte de porni-rea asta nesuferită şi egoistă? *Nu,* fireşte că nu! In schimb, vrei ca prietenul tău, profe-sorul Tupper, să se lecuiască de vanitate. In cazul lui, pasămite, e cu totul altceva. Şi poate că e. Poate că e. Dar nu-mi împuia mie capul cu poveştile astea despre

vanitatea oamemlor în general. După părerea mea, dacă chiar vrei să ştii, jumătate din necazurile de pe lumea asta le fac oamenii care nu-şi arată adevărata vanitate. Gîndeşte-te la profesorul Tupper. Cel puţin judecînd după lucrurile pe care le spui tu despre el, aş face pariu pe orice că ceea ce arată el lumii, ceea ce-ţi închipui tu că-i vani-tate la el nu-i deloc vanitate, ci o altă însuşire cu mult maijosnică, mai *meschină.* Dumnezeule, ai umblat destul pe la şcoli ca să-ţi dai seama cum stă treaba. Rîcîie puţin poleiala de pe chipul unui profesor de liceu - ba chiar al unui universitar - incompetent, şi cel mai adesea ai să descoperi sub ea un mecanic auto de mîna-ntîia sau un *zidar* priceput care nu şi-a

urmat adevărata chemare. De pildă, ia-l pe LeSage - prietenul meu, patronul meu, Roza mea de pe Madison Avenue. Crezi că vanitatea l-a împins să lucreze în televiziune? Pe naiba 1 Nu mai are-n el nici un pic de vanitate - dac-o fi avut vreodată aşa ceva. Şi-a irosit-o în fel de fel de /lobby-uri. Din cîte ştiu eu, are cel puţin trei - şi toate legate de un ditamai atelierul de zece mii de dolari instalat la subsolul casei lui, plin de maşini-unelte grele şi menghine şi Dumnezeu ştie cîte şi mai cîte. Un om care face uz de propria vanitate, de adevărata lui vanitate, nu mai are *timp* de nici un afurisit de hobby. Zooey tăcu brusc. Stătea încă lungit, cu ochii închişi şi degetele împletite strîns pe piept, pe plastronul cămăşii. Numai că acum îşi schimonosi faţa luîndu-şi o expresie mîh-nită - o formă de autocritică, chipurile. Ce ţi-e şi cu /lobby-urile astea! spuse el. Cum am început eu să am /lobby-uri ?

Rămase o clipă tăcut. Suspinele lui Franny, abia înăbuşite într-o pernă de satin, erau singurul zgomot din încă-pere. Bloomberg stătea acum sub pian, într-o insulă de soare care-i scălda mutrişoara într-un chip cît se poate de pitoresc.

— Intotdeauna eu trebuie să fiu tartorul, continuă Zooey pe un ton cam prea detaşat. Orice-aş zice, dau impresia că-ţi pun beţe-n roate ca să te laşi de Rugăciunea lui lisus. Pe naiba, *nu-* adevărat. Nu-s decît împotriva motivelor, a mijloacelor şi a locului pe care ţi le-ai ales ca să te rogi. Aş vrea să fiu convins -*tare* mi-ar plăcea să fiu convins - că nu te foloseşti de Rugăciune ca să te fofilezi de la

naiba ştie ce datorie ai tu de îndeplinit în viaţă, sau pur şi simplu de la îndatoririle zil-nice. Dar şi mai grav este că nupncep -jur pe Dumnezeul meu că nu! - cum oi putea tu să te rogi unui lisus pe care nici măcar nu-l înţe-legi. Şi ce mi se pare de-a dreptul de neiertat, dacă ne gîndim că ţi s-a *băgat* pe gît cu poloni-cul cam aceeaşi cantitate de filoso/îe a religiei ca şi mie -, ce-i cu adevărat de neiertat este faptul că nici nu cauţi să-l înţelegi. Ai avea cît de cît o scuză dac-ai fi ori o fiinţă foarte *simplă,* ca pelerinul, ori una ajunsă la capătul dispe-rdrii - numai că tu nu eşti nicidecum o fată simplă, drăguţo, şi nu eşti nici din cale-afară de disperată. Exact în clipa aceea, pentru prima oară de cînd stătea întins pe jos, Zooey, ţinînd ochii în continuare închişi, strînse din buze - într-un fel, în paranteză fie spus, care aducea foarte mult cu stilul obişnuit al mamei lui. Dumnezeule mare, Franny! exclamă el. Dacă tot ai de gînd să spui Rugăciunea lui

Iisus, măcar spune-i-o lui Iisus, nu Sfintului Francisc şi lui Seymour, şi bunicului lui Heidi, vîrîţi laolaltă în aceeaşi oală. Cînd o spui, fii cu gîndul la *el* şi numai la el, la el aşa cum a fost, şi nu cum ai fi dorit tu să fie. Nu vrei deloc să priveşti realitatea aşa cum e. Tocmai afurisita asta de atitudine de a nu privi lucru-rile drept în faţă te-a adus în starea jalnică în care te afli, şi nu e chip să te mai scoată din ea.

Zooey îşi puse brusc mîinile pe fruntea umedă, acum, de transpiraţie, le ţinu aşa o clipă, apoi şi le luă. Şi le împreună din nou pe piept. Continuă, pe un ton aproape afabil:

-- „ nedumireşte pe mine, ce nu pot eu să-nţeleg în ruptul capului e de ce-ar dori cineva - afară doar dac-ar fi vorba de-un copil, sau un înger, sau un naiv fericit precum pele-rinul - să se roage unui Iisus fie şi numai un pic diferit ca înfăţişare şi fel de a vorbi de cel din Noul Testament. Dumnezeule! Nu-i el omul cel mai inteligent din Biblie? E cineva mai presus de el ? *Cine ?* Şi Vechiul, şi Noul Testament sînt pline de tot felul de învăţaţi, profeţi, discipoli, *fii* preferaţi, Solomoni, Isaii, Davizi, Paveli, dar, Dumnezeule, *cine* altul, în afară de Iisus, mai ştia cu adevărat cum merg lucrurile? *Nimeni.* Moise nu. Să nu-mi spui mie că Moise. Era el om de treabă şi comunica frumos cu Dumnezeu şi aşa mai departe - dar tocmai aici i-aici. El trebuia să ţină legătura cu Dumnezeu. Pe cînd Iisus îşi dădea seama că *nimic* nu-l desparte de Dumnezeu. In acest moment, Zooey bătu din palme - numai o dată, şi nu prea tare, şi, foarte probabil, împotriva voinţei lui. Işi împreună iar mîinile pe piept, parcă înainte să se fi stins pocnetul palmelor. o, Dumnezeule, ce cap! spuse el. Cine altul şi-ar mai fi ţinut gura atunci cînd Pilat i-a cerut să se explice? Solomon în nici un caz. Să nu-mi spui că Solomon. Intr-o asemenea împre-jurare, Solomon ar fi spus cîteva cuvinte pline de miez. La drept vorbind, nici de Socrate nu-s sigur că n-ar fi zis şi el ceva. Criton* sau altul ar fi reuşit, de bună seamă, să-l tragă puţin

Prieten al lui Socrate, prezent în unele dialoguri platoniciene (*Criton* [sau „Despre datorie"] *Phaidon*, *Euthydemos).*

deoparte ca să-i smulgă două-trei cuvinte bine cumpănite, tocmai bune de consemnat. Dar mai ales şi mai presupus de toate, cine din Biblie, în afară de Iisus, mai ştia - *ştia* cu adevărat - că purtăm Impărăţia Cerurilor în noi, *înlăuntrul* nostru, unde, din cauză că sîn-tem cu toţii prea proşti şi sentimentali şi lip-siţi de inaaginaţie, nu ştim să o căutăna? Ca să ştii aşa ceva, trebuie să fii într-adevăr fiul lui Dumnezeu. De ce nu te gîndeşti la lucru-rile-astea? Zău, Franny, *vorbesc serios.* Dacă nu-l priveşti pe Iisus exact aşa cum era, nu e chip să înţelegi sensul Rugăciunii lui Iisus. Dacă nu-l înţelegi pe Iisus, nu poţi pricepe rugăciunea asta - iar rezultatul la care ajungi nu e nicidecum rugăciunea, ci un fel de milo-geală făţarnică, după toate regulile artei. Dumnezeule, Iisus a fost *maeslrul* suprem tri-mis într-o misiune de o importanţă uriaşă. El nu era ca Sfintul Francisc, care avea timp să compună cîntări, sau să le ţină predici pdsăn-*lor*, sau să cîştige simpatia tuturor prin vreuna din acele fapte atît de dragi inimii lui Franny Glass. La naiba, acum

chiar că vorbesc serios. Cum de nu-nţelegi ? Dacă Dumnezeu ar fi vrut să încredinţeze misiunea din Noul Testament cuiva care veşnic te încîntă cu felul lui de a fi, precum Sfintul Francisc, l-ar fi ales chiar pe el, fii sigură. Dar l-a preferat pe învăţătorul cel mai bun, cel mai inteligent, cel mai iubitor, cel mai puţin sentimental, cel mai originaZ. Şi daca nu eşti în stare să înţelegi asta, atunci te asigur că nu înţelegi nimic din Rugăciunea lui lisus. Rugăciunea lui lisus are un singur scop, şi *numai* unul. Să-l facă pe cel care-o

spune să devină conştient de prezenţa lui Hristos. *Nu* să-ţi asigure ţie un locşor tihnit şi neîntinat în care să te poţi întîlni cu un per-*sonaj* divin duios şi încîntător, gata oricînd să te ia în braţe şi să te elibereze de toate îndatoririle şi să te scape o dată pentru totdeauna de toate tristeţile metafizice şi de toţi indivizii de teapa profesorului Tupper. Dumnezeule, dacă eşti destul de inteligentă să înţelegi lucrurile astea - şi *eşti* -, şi totuşi refuzi să le-nţelegi, atunci abuzezi de rugăciune, te foloseşti de ea ca să ceri o lume plină de sfinţi şi de oameni buni, şi fără indivizi ca profesorul Tupper. Se ridică brusc în capul oasclor şi se aplecă iute înainte, cu o sprinteneală de gim-nast, ca să se uite la Franny. Avea cămaşa atît de transpirată, că ai fi putut, vorba ceea, să i-o storci de leoarcă ce era. Dacă lisus ar fi vrut ca rugăciunea să fie folosită pentru...

Zooey tăcu. Se uită lung la poziţia în care stătea Franny, prăbuşită cu faţa-njos pe cana-pea, şi auzi acum, poate pentru prima oară, singurele sunete înăbuşite - nişte icnete de durere - ce-i ieşeau de pe buze. Intr-o clipă, se făcu palid la faţă - palid de îngrijorare din cauza stării lui Franny, dar, pare-se, şi din sentimentul eşecului care umpluse deodată încăperea cu izul lui întotdeauna dezgustător. Obrazul său palid era însă de un alb ciudat, pur - adică neamestecat cu verdele şi galbenul vinovăţiei şi al remuşcării. Paloarea lui se-măna foarte bine cu aceea a oricărui băieţaş înnebunit după animale, după absolut *toate* animalele, şi care tocmai a văzut expresia de pe chipul surorii lui preferate, iubitoare de

iepuraşi, în momentul cînd a deschis cutia cu cadoul pe care i l-a făcut de ziua ei - un pui de cobră recent capturat, cu o fundă roşie legată cu stîngăcie în jurul gîtului.

o fixă pe Franny preţ de un minut, apoi se ridică în picioare mişcîndu-se greoi, împleticit, într-un fel care nu-i era caracteristic. Se duse la măsuţa de scris a mamei lui din celălalt capăt al camerei. Odată ajuns în dreptul ei, se văzu clar că habar n-avea de ce venise acolo. Obiectele de pe masă - sugativa cu „o"-urile umplute de el, scrumiera cu chiştocul de trabuc - i se păreau străine, aşa că se răsuci pe călcîie şi o privi din nou pe Franny. Suspinele i se mai potoliseră, sau, cel puţin, aşa se părea, dar stătea cu corpul în aceeaşi pozi-ţie chinuită, prăbuşită cu faţa în jos. Avea un braţ îndoit sub ea, prins sub ea, ceea ce trebuie să fi fost groaznic de incomod, dacă nu chiar dureros. Zooey îşi luă ochii de la ea, apoi, nu fără o oarecare doză de curaj, şi-i aţinti din nou asupra ei. Se şterse cu palma pe frunte, apoi băgă mîna în buzunarul pantalonilor să şi-o usuce, şi spuse:

— Imi pare rău, Franny. Imi pare tare rău. Dar scuzele lui politicoase o făcură iar să plîngă, încă şi naai abitir ca pînă atunci. o mai ţintui cu privirea vreo cincisprezece-douăzeci de secunde. Pe urmă ieşi din cameră şi o luă înainte pe culoar, închizînd uşile în urma lui.

MIROSUL de zugrăveală proaspătă se sim-ţea acum destul de puternic pînă la uşa came-rei de zi. Culoarul nu era încă zugrăvit, dar pe

toată lungimea duşumelei de lemn de esenţă tare fuseseră împrăştiate ziare, şi primul pas al lui Zooey - de om şovăielnic, aproape năuc -lăsă o urmă de toc de cauciuc pe pagina spor-tivă a unui jurnal, pe o fotografie a lui Stan Musial ridicînd cu undiţa un păstrăv cît bra-ţul de lung. După cinci sau şase paşi, fu cît pe ce să se ciocnească nas în nas cu mamă-sa, care tocmai ieşise din camera ei.

— Credeam c-ai plecat! spuse ea. Avea în mîna două cuverturi din bumbac spălate şi împăturite. Mi s-a părut c-am auzit uşa de la... Se opri ca să-l măsoare pe Zooey din cap pînă-n picioare. Aia ce-i ? Transpiraţie ? întrebă ea. Fără să mai aştepte răspuns, îl luă pe Zooey de o aripă şi îl duse - aproape pe sus, de parcă ar fi fost uşor ca un fulg - în raza de lumină care venea din dormitorul ei proaspăt zugrăvit. E *chiar* transpiraţie. Tonul ei n-ar fi putut să exprime mai rm'.ltă uimire şi dezapro-bare nici dacă din corpul lui Zooey ar fi ţîşnit prin toţi porii ţiţei. Ce Dumnezeu ai făcut? Abia te-ai *îmbăiat.* Ce-ai făcut?

— Am întîrziat, Grăsano. Hai, lasă-mă. La o parte, spuse Zooey. Un scrin de Philadelphia fusese scos din dormitor şi mutat pe culoar, şi, împreună cu silueta doamnei Glass, bloca tre-cerea lui Zooey. Cine-a mutat monstruozitatea asta aici? întrebă el, aruncîndu-i o privire.

— De ce transpiri în halul ăsta ? vru să ştie doamna Glass, holbîndu-se întîi la cămaşă, apoi la el. Ai vorbit cu Franny? Unde-ai fost?

In salon?

— Da, *da,* în salon. Apropo, în locul tău m-aş duce pîn-acolo să-mi arunc un ochi.

Plînge. Sau, cel puţin cînd am plecat eu, plîngea. o bătu pe umăr. Hai, lasă-mă. Vorbesc serios. Dă-te la o...

—Plînge? lar? De ce? Ce s-a-ntîmplat?

—*Nu* ştiu, pentru numele lui Dumnezeu -i-am ascuns cărţile cu poveşti. *Hai,* Bessic, dă-te la o parte, te rog. Mă grăbesc.

Doamna Glass, încă zgîindu-se la el, îl lăsă să treacă. Aproape imediat se îndreptă spre camera de zi în pas atît de iute, că abia mai avu timp să-i strige peste umăr:

— Schimbă-ţi cămaşa aia, tinere ! Zooey nu dădu nici un semn că ar fi auzit-o. Ajuns la capătul celălalt al culoarului, intră în dormitorul pe care-l împărţise cîndva cu cei doi fraţi gemeni şi care acum, în 1955, era numai al lui. Dar nu zăbovi înăuntru decît două minute. Ieşi de acolo îmbrăcat cu aceeaşi cămaşă transpirată. Era totuşi o mică dar vizibilă schimbare în înfăţişarea lui. Işi luase un trabuc şi îl aprinsese. Şi, dintr-un motiv sau altul, îşi aşternuse pe cap o batistă albă despăturită, poate ca să se apere de ploaie, sau de grindină, sau de fumul de pucioasă,

De pe culoar trecu direct în camera de vizavi, pe care o ocupaseră împreună cei doi fraţi mai mari.

Era pentru prima dată după aproape şapte ani că Zooey „punea piciorul" - cum s-ar zice, folosind un prozaicjargon teatral - în camera care fusese odinioară a lui Seymour şi a lui Buddy. Asta dacă nu punem la socoteală un incident cu totul neînsemnat, petrecut cu vreo doi ani în urmă, cînd scormonise sistematic

prin tot apartamentul după husa unei rachete de tenis, rătăcită pe undeva sau „furată".

Trase bine uşa după el cu o expresie care vroia să spună că nu era deloc încîntat să constate că lipseşte cheia din broască. Odată intrat înăuntru, abia dacă îşi aruncă o privire prin cameră. In schimb, se întoarse, aşezîndu-se anume cu faţa la un panou care fusese cîndva o tablă de placaj albă ca neaua, bătută bine în cuie de acea parte a uşii. Era un panou uriaş, aproape la fel de lung şi de lat cît uşa. Ai fi zis că suprafaţa lui albă, netedă şi imensă „urlase" să fie acoperită cu inscripţii în tuş cu litere majuscule. Şi era clar că, dacă aşa se întîmpla-seră lucrurile, strigătul ei nu fusese zadarnic. întreaga suprafaţă vizibilă a tablei fusese îm-podobită cu patru coloane destul de impresio-nante de citate din mai multe literaturi ale lumii. Scrisul era foarte mărunt, dar negru ca smoala şi cît se poate de citeţ - deşi un pic extravagant pe alocuri -, fără pete sau şter-sături. Slova nu era mai puţin măiastră nici în partea de jos a tablei, lîngă pragul uşii, unde era limpede că cei doi caligrafi stătuseră, pe rînd, întinşi pe burtă ca să scrie. Nu încer-caseră nicicum să pună citatele şi autorii pe grupuri şi categorii. Aşa încît parcurgerea textelor de sus în jos, coloană cu coloană, semăna întrucîtva cu o trecere printr-un post de prim-ajutor amenajat într-o zonă de inun-daţii unde, de pildă, Pascal fusese pus, fără nici un gînd obsccn, să se culce în acelaşi pat cu Emily Dickinson, şi unde, ca să zicem aşa, periuţele de dinţi ale lui Baudelaire şi Thomas a Kempis erau aşezate în rînd una lîngă alta.

Zooey, stînd destul de ăproape de uşă, citi textul din capătul coloanei din stînga, apoi îşi continuă lectura de sus în jos. Judecînd după expresia, sau mai curînd lipsa de expresie, a feţei lui, ai fi zis că stă pe un peron de gară şi îşi omoară timpul citind o reclamă pentru branţurile medicale ale doctorului Scholl.

Ai dreptul să munceşti, dar numai de dragul muncii în sine. N-ai nici un drept asupra roadelor muncii tale. Motivul pentru care munceşti nu trebuie să fie dorinţa de a culege roadele. Nu te lăsa niciodată pradă trîndăviei. In orice înfăptuieşti, fii cu inima îndreptată spre Stăpînul Suprem. Leapădă-te de ispita roadelor. Fii mereu *calm* [cuvînt subliniat de unul dintre caligrafij, şi cînd ai o reuşită, şi cînd suferi un eşec ; căci tocmai acest calm se doreşte a fi atins prin yoga.

Munceşti mult mai prost cînd te gîndeşti cu îngrijorare la rezultate, decît atunci cînd nu-ţi faci asemenea griji, ci te cufunzi în calmul uitării-de-sine. Caută mîngîiere în cunoaş-terea lui Brahman. Aceia

care muncesc din interes egoist, cu gîndul la rezultate, sînt nişte nefericiţi.

— Bhagavad Gita

Se bucura să se-ntîmple.

- Marcus Aurelius

o, melcule,
Urcă-te pe Muntele Fuji
Dar încetinel, încetinel!

— Issa

192

în ceea ce-i priveşte pe zei, există oameni care neagă însăşi existenţa divinităţii; alţii susţin că divinitatea există, dar nu intervine cu nimic şi n-o interesează nimic şi nu pune la cale nimic. A treia categorie îi atribuie existenţă şi puterea de a urzi viitorul, dar numai atunci cînd e vorba de evenimente majore, cereşti, nu de cele pămînteşti. A patra categorie de oameni admit că zeii hotărăsc toate cele ce se petrec pe pămînt şi în cer deopotrivă, dar nu-mai în linii mari, nu în cazul fiecărui individ în parte. A cincea categorie, din care au făcut parte Ulise şi Socrate, este a acelora care

strigă sus şi tare:
„Nu fac un pas fără ştirea Ta!"

— Epictet

Interesul erotic şi punctul culminant al poves-tirii se iveau de fiecare dată cînd un bărbat şi o femeie, amîndoi străini, intrau în vorbă unul cu altul în tren, la întoarcerea în est.

„Ei", spuse doamna Croot, căci despre dînsa era vorba, „cum vi s-a părut Marele Canion?" „Straşnică văgăună", replică însoţitorul dom-

niei sale. „Vai, ce nostim vă exprimaţi!", răspunse doamna Croot. „Şi acum, cîntaţi-mi ceva." —

Ring Lardner - *Cum se scriu povestirile*

Dumnezeu înţelepţeşte inima mi prin idei, ci prin suferinţe şi contrarietăţi.

— De Caussade

— *Papa!* strigă Kitty, şi-i astupă gura cu mîinile.

193

—Ei poftim, nu-mi vine să..., spuse el. Sînt tare, tare fericit... Of, că tare prost mai sînt... o strînse pe Kitty la pieptul lui, îi sărută obrajii, mîna, din nou obrajii, şi făcu asupră-i semnul crucii.

lar Levin, văzînd cu cîtă grijă şi gingăşie îi sărută Kitty mîna musculoasă, fu cuprins de un nou sentiment de iubire pentru acest om pe care pînă atunci îl cunoscuse atît de puţin.

—Anna Karenina

„învăţătorule, w trebui să-i lămurim pe oameni că fac rău închinîndu-se la statuile şi zugrăvelile din templu."

Ramakrishna: „Aşa sînteţi voi, cei din Calcutta: tot timpul vreţi să-i învăţaţi pe alţii şi să le ţineţi predici. Vreţi să le dăruiţi altora comori, cînd voi înşivă nu sînteţi decît nişte cerşetori... Credeţi voi că Divinitatea nu ştie că e venerată sub chipurile statuilor şi zugră-velilor? Dacă unul din cei care i se închină va face cumva o greşeală, credeţi voi că ea nu va sti ce-i în mintea aceluia?"

— învăţătura lui Sri Ramakrishna

„Nu vrei să vh la masa noastră ?" m-a întrebat recent un cunoscut care, întîmplător, m-a găsit stînd singur, după miezul nopţii, într-o cafenea aproape goală. „Nu, nu vreau", i-am răspuns eu.

— Kafka

Fericirea de a fi în mijlocul oamenilor.

— Kafka

Rugăciunea Sfintului Franşois de Sales: „Da, Tată! Da, acum şi întotdeauna, Da!"

Zui-Gan îşi striga sieşi în fiecare zi:

„Inv ăţătorule". Apoi îşi răspundea singur: „Da, domnule".

Şi după aceea adăuga: „Trezeşte-te".

Şi iar îşi răspundea: „Bine, domnule".

„Şi pe urmă", continua el, „nu te lăsa amăgit de alţii". „Bine, domnule; am înţeles, domnule", îşi răspundea.

— Mu-Mon-Kwan

Fiindcă scrisul de pe tablă era atît de mărunt, acest ultim citat se găsea în partea de sus a coloanei, şi Zooey ar fi. putut să-şi continue liniştit lectura încă vreo cinci minute pe aceeaşi parte a tablei, fără să fie nevoit să-şi îndoaie genunchii. Dar nu vru. Se întoarse pe călcîie fără grabă şi se duse să se aşeze la biroul fratelui său Seymour, trăgîndu-şi scău-nelul într-un fel de parcă ar fi făcut gestul ăsta zi de zi. îşi puse trabucul pe marginea din dreapta a biroului, cu capătul aprins în afară, se aplecă înainte rezemat în coate şi îşi acoperi faţa cu mîinile.

în spatele lui, în partea stîngă, erau două ferestre cu perdele, cu storurile trase pînă la jumătate, care dădeau într-o străduţă îngustă -o ulicioară, toată numai cărămidă şi beton, lipsită de orice pitoresc, pe unde se perinda la orice oră din zi o mulţime cenuşie de slujnice şi băieţi de prăvălie. Cît despre cameră, am putea spune că era al treilea dormitor din casă

în ordinea importanţci, şi că, judecată după criteriile aplicate locuinţelor din Manhattan mai mult sau mai puţin tradiţionale, era neîn-sorită şi deloc spaţioasă. Cei doi fii mai mari ai familiei Glass, Seymour şi Buddy, se muta-seră în ea în 1929, la vîrsta de doisprezece şi respectiv zece ani, şi o eliberaseră la douăzeci şi trei şi respectiv douăzeci şi unu de ani. Majoritatea pieselor de

mobilier făceau parte dintr-o „garnitură" din lemn de arţar: două canapele, o noptieră, două birouaşe pentru copii atît de pitice, că îţi înţepeneau genunchii cînd te aşezai, două şifoniere, două fotolii. Pe duşumea erau aşternute trei carpete orientale autentice, foarte uzate. în rest, fără a exagera prea mult, putem spune că erau numai cărţi. Cărţi-pe-care-ţi-ai-propus-să-le-răsfoieşti. Cărţi-abandonate. Cărţi-cu-care-nu-ştii-ce-să--faci. Cărţi şi iar cărţi. Trei pereţi erau căptu-şiţi cu rafturi înalte, încărcate pînă la refuz şi chiar peste capacitatea lor. Volumele rămase pe dinafară fuseseră aşezate în stive pe duşu-mea. Nu mai rămînea prea mult loc pe unde să treci, darămite să te mai şi plimbi de la un capăt la altul al încăperii. Un străin cu încli-naţie pentru proza descriptivă de salon ar fi remarcat că, la o privire fugară, interiorul ăsta arăta de parcă ar fi fost cîndva locuit de doi tineri în vîrstă de doisprezece ani ce se zbăteau să-şi facă o carieră în avocatură sau în cerce-tare. De fapt, dacă nu examinai cu luare-aminte cărţile, din încăpere, existau puţine indicii si-gure - dacă se găseau şi acelea! - că foştii locatari ar fi rămas într-un asemenea cadru

196

de dimensiuni predominant juvenile pînă la vîrsta majoratului şi a dreptului de vot. Ce-i drept, pe biroul lui Buddy era un telefon -controversata linie secundară. Şi pe amîndouă birourile erau mai multe urme de arsuri de ţigară. Cît despre alte semne mai evidente ale maturităţii - cutii cu butoni, tablouri pe pereţi, toate acele mărunţişuri grăitoare care se adună de obicei pe şifoniere -, ele fuseseră scoase din cameră în 194o, cînd cei doi tineri, „emancipîndu-se", îşi închiriaseră un aparta-ment numai al lor.

Cu faţa în palme şi batista de pe cap mult căzută pe frunte, Zooey stătu la biroul lui Seymour nemişcat, dar nu aţipit, preţ de două-zeci de minute bune. Apoi, aproape dintr-o singură mişcare, îşi luă palmele de pe faţă, apucă trabucul şi îl puse în gură, trase ser-tarul din stînga, de jos, al biroului şi scoase de-acolo, cu amîndouă mîinile, un teanc gros de trei-patru degete de hîrtii care păreau să fle - şi chiar erau - cartonaşe folosite la amba-latul cămăşilor. îşi aşeză teancul în faţa lui, pe birou, şi începu să întoarcă pe dos carto-naşele, cîte două-trei deodată. Mîna i se opri într-un singur loc, şi atunci doar pentru o clipă.

Pe cartonaşul la care zăbovise fusese notat ceva în februarie 1938. Scrisul, în creion albas-tru, era al fratelui său Seymour:

Cea de-a douăzeci şi una aniversare a mea. Cadouri peste cadouri. Zooey şi cu micuţa au tîrguit, ca de obicei, de pe Broadway. M-au cadorisit cu o porţie bună de prafde scărpinat şi o cutie cu trei bombe puturoase, de mutat

197

nasul din loc. Mi s-a încredinţat misiunea de a le arunca în lift la „Columbia" sau în vreun alt loc foarte aglomerat, de îndată ce se iveşte ocazia.

In seara asta, mai multe numere de varieteu în cinstea mea. Les şi cu Bessie au dansat un step de toată frumuseţea pe nisipul şterpelit de Boo Boo din vasul ornamental din holul blocului. Cînd şi-au terminat numărul, B. şi cu Boo Boo i-au parodiat într-un chip

destul de comic. Les aproape cu ochii în lacrimi. Micuţa a cîntat „Abdul Abulbul Amir". Z. a spus replica finală a lui Will Mahoney pe care a învăţat-o de la Les, s-a izbit de bibliotecă şi s-a *înfuriat.* Gemenii ne-au imitat pe mine şi pe B. în duetul Buck-Bubbles. Dar absolut la perfecţie. Magistral. în toiul petrecerii, ne-a chemat portarul prin interfon să ne întrebe dacă i-adevărat că dansează cineva acolo sus. Un oarecare domn Seligman, de la etajul patru...

Aici Zooey se opri din citit. Bătu teancul de cartonaşe de două ori, cu zgomot, de tăblia biroului, aşa cum baţi cărţile dejoc, şi pe urmă îl puse la loc în sertarul de jos, pe care apoi îl închise.

Se aplecă iar înainte, rezemat în coate, şi îşi îngropă faţa în mîini. De astă dată rămase aşa nemişcat vreo jumătate de oră.

Cînd se urni din nou, o făcu ca şi cum cineva i-ar fi legat sfori de mîini şi de picioare ca la marionete şi l-ar fi smucit cu prea mult zel. Apoi parcă i se dădu un scurt răgaz, atît cît să ia trabucul în mînă, înainte ca o nouă smucitură a sforilor invizibile să-l salte din

loc, aşezîndu-l pe scaunul celui de-al doilea birou din cameră - al lui Buddy -, pe care se afla telefonul.

Odată instalat la noul birou, cel dintîi lucru pe care îl făcu fu să-şi scoată poalele cămăşii din pantaloni. Se descheie la toţi nasturii de la cămaşă, ca şi cum călătoria de trei paşi l-ar fi adus, în mod surprinzător, într-o zonă tropicală. Apoi îşi scoase trabucul din gură, dar şi-l mută în mîna stîngă, unde şi rămase. Cu dreapta îşi dădu jos batista de pe cap şi o puse lîngă telefon, deci într-un loc foarte „la îndemînă". Pe urmă ridică receptorul fără să manifeste nici cea mai mică ezitare, şi formă un număr local, newyorkez. Un număr local în toată regula. După aceea, luă batista de pe birou şi o puse peste microfonul receptorului într-o poziţie cam şuie, cam spînzurată. Inspiră adînc şi aşteptă. Ar fi putut să-şi aprindă trabucul, care între timp i se stinsese, dar se abţinu.

CU vreun minut şi jumătate în urmă, Franny, cu un evident tremur în glas, tocmai refuzase pentru a patra oară într-un interval de un sfert de oră propunerea mamei ei de a-i aduce o cană cu „supă de pui bună şi fier-binte". Această ultimă ofertă doamna Glass i-o făcuse stînd în picioare - de fapt, exact cînd dădea să iasă din camera de zi şi să se îndrepte spre bucătărie cu un aer de un încă-păţînat optimism. Dar tremurul care se ivise din nou în glasul lui Franny o făcuse să se aşeze repede la loc, pe scaun.

Scaunul doamnei Glass se afla, desigur, în acelaşi colţ al încăperii unde se instalase

Franny - un loc de unde putea ţine totul sub observaţie. Cu vreo cincisprezece minute în urmă, cînd Franny se simţise destul de între-mată ca să se ridice în capul oaselor şi să-şi caute pieptenul, doamna Glass îşi adusese scau-nul de la masa de scris, punîndu-l cu spătarul rezemat drept de măsuţa la care obişnuia să-şi bea cafeaua. Locul se preta de minunc pentru operaţiunea de supraveghere a lui Franny, situînd-o totodată pe observatoarc în ime-

diata apropiere a scrumierei de pe măsuţa de marmură.

Aşezată din nou pe scaun, doamna Glass oftă aşa cum ofta ea întotdeauna, în orice situaţie în care cineva refuza o cană cu supă de pui. Dar fiindcă, de atîta amar de ani, patrula cu şalupa, ca să zicem aşa, pe canalele alimentare ale copiilor ei, oftatul acesta nu era nicidecum un semn de înfrîngere, drept care reluă discuţia aproape imediat:

— Nu înţeleg cum de ai pretenţia să te pui *pepicioare* dacă nu mănînci ceva hrănitor. Imi **pare** *rău*, dar zău că nu-nţeleg. Ai avut exact...

— Mamă - lasă-mă, te rog. Te-am rugat de douăzeci de ori pînă acum. Vrei, te rog, să *încetezi* odată cu supa de pui ? Mi se face greaţă numai cînd... Franny tăcu si ascultă-Sună telefonul ? întrebă ea.

Doamna Glass se şi ridicase de pe scaun. Strîngea puţin din buze. Un telefon care suna, orice telefon, oriunde, o făcea pe doamna Glass să strîngă invariabil din buze.

— Mă-ntorc imediat, spuse ea, ieşind din **cameră.**

Zornăia mai tare ca de obicei, de parcă i s-ar fi răsturnat o cutie plină de cuie într-unul din buzunarele chimonoului.

Lipsi vreo cinci minute. Cînd se întoarse, avea întipărită pe chip acea expresie anume despre care fiica ei cea mare, Boo Boo, spusese odată că nu poate să însemne decît două lucruri: ori că tocmai vorbise la telefon cu vreunul din copii, ori că auzise ea din sursa cea mai autorizată că intestinele oricărei fiinţe omeneşti din lume trebuie să se evacueze după un program săptămînal regulat, în condiţii de maximă igienă.

— E Buddy la telefon, anunţă ea intrînd. Aşa cum obişnuia de mai mulţi ani, îşi înă-
buşi orice undă de satisfacţie care i s-ar fi
putut strecura în glas.

Reacţia vădită a lui Franny la aflarea aces-
tei veşti nu fu nici pe departe una entuziastă.
De fapt, părea nervoasă.

— De unde sună? făcu ea.

— Nici nu l-am întrebat. Vorbeşte de parcă ar avea guturai. Doamna Glass nu se aşeză. Rămase în picioare aşteptînd. Hai, domni-şoară, grăbeşte-te. Cu *tine* vrea să vorbească.

— Aşa a zis el ?

—*SiguT* c-aşa a zis! Hai, grăbeşte-te... Pune-ţi papucii.

Franny ieşi din aşternuturile trandafirii şi de sub cuvertura bleu. Se aşeză pe marginea canapelei, palidă la faţă şi trăgînd în mod evident de timp, şi se uită în sus la mama ei. Cu picioarele îşi căută papucii pe dibuite.

— Ce i-ai spus ? întrebă ea iritată.

— Hai, domnişoară, fă bine şi du-te la telefon, te rog, zise doamna Glaas pe un ton evaziv. Gră6eşte-te un pic, pentru numele lui Dumnezeu!

— Mi-nchipui că i-ai spus că nu mai am mult şi-mi dau duhul, sau ceva de genul ăsta, spuse Franny.

La această din urmă afirmaţie nu primi nici o replică. Se ridică de pe canapea nu chiar atît de plăpîndă ca un convalescent după ope-raţie, ci doar puţin sfioasă şi precaută, de parcă se aştepta, ba poate chiar spera, să se

simtă un pic ameţită. Işi îndesă mai bine picioarele în papuci, apoi ieşi cu un aer grav dindărătul măsuţei pentru cafea, desfăcîndu-şi şi legîndu-şi la loc cordonul halatului. Cu vreun an în urmă, într-un paragrafautocritic de o severitate nejus-tificată dintr-o scrisoare adresată fratelui ei Buddy, îşi descrisese propria siluetă ca fiind „sută la sută americană". Urmărind-o cu pri-virea, doamna Glass, care întîmplător era o autoritate în ceea ce priveşte silueta şi ţinuta tinerelor fete, în loc să zîmbească, strînse iarăşi un pic din buze. Insă în clipa în care Franny ieşi din cîmpul ei vizual, îşi îndreptă atenţia asupra canapelei. Se vedea clar, după privirea ei, că puţine lucruri pe lumea asta o deranjau mai mult decît o canapea, o canapea bună cu perniţe de puf, transformată în pat. Se strecură în intervalul dintre măsuţă şi canapea şi începu să bată, cu un gest terapeutic, toate pernele pe care le văzu înaintea ochilor.

Franny nici nu se uită la telefonul de pe cu-loar pe lîngă care trecu. Era limpede că prefera să meargă mai departe, pînă în dormitorul

202

părinţilor ei, unde se găsea telefonul cel mai des folosit din toată casa. Cu toate că nu era nimic din cale-afară de neobişnuit în felul cum mergea de-a lungul culoarului - cu pas nici grăbit, nici tărăgănat -, se observa totuşi la ea o transformare cît se poate de ciudată pe măsură ce înainta. Cu fiecare pas părea că întinereşte într-un chip spectaculos. Poate că holurile lungi, plus efectul lacrimilor, plus tele-fonul care sunase, plus mirosul de zugrăveală, plus ziarele pe care le simţea sub tălpi - poate că suma tuturor acestor elemente avea drept rezultat, în ceea ce o privea pe ea, o nouă alură de păpuşă. In orice caz, cînd ajunse la uşa de la odaia părinţilor, frumosul ei halat de mătase lucrat de comandă - probabil o emblemă a tot ceea ce poate fi mai şic şi mai *fatale* într-un dormitor de campus studenţesc - arăta ca şi cum s-ar fi prefăcut într-un hălăţel de lînă al unui copilaş.

In dormitorul domnului şi doamnei Glass se simţea un iz de pereţi proaspat zugrăviţi -ba chiar mirosea de te trăsnea. Mobila fusese îngrămădită în mijlocul camerei şi învelită cu prelată - o pînză verde, pătată de vopsea. Patu-rile fuseseră trase şi ele de la perete, dar erau acoperite cu cuverturi de bumbac aduse de doamna Glass. Telefonul se găsea acum pe perna de pe patul domnului Glass- Era evi-dent că doamna Glass preferase să vorbească tot de la telefonul acesta, şi nu de la cel cu derivaţie din hol, care oferea mai puţină inti-mitate. Receptorul era scos din furcă şi o aştepta pe Franny. Aproape în aceeaşi măsură ca şi omul, părea dependent de alţii care să-i

203

recunoască existenţa. Ca să ajungă la el, ca să-l recupereze din harababura aceea, Franny fu nevoită să-şi tîrşîic picioarele pe duşumeaua acoperită cu o puzderie de ziare şi să ocolească o galeată goală. Cînd se văzu, în sfirşit, lîngă el, nu îl luă în mînă, ci doar se aşeză alături, pe pat, îl privi, apoi îşi luă ochii de la el şi îşi dădu părul pe spate. Noptiera care stătea de obicei lipită de pat fusese mutată din loc, dar destul de aproape ca Franny să poată ajunge la ea fără să se ridice în picioare. Băgă mîna pe sub o bucată de pînză foarte soioasă care o acoperea şi pipăi peste tot pînă dădu peste ceea ce căuta - o

tabacheră de porţelan şi o cutie de chibrituri pusă pe o tăviţă de ararnă. îşi aprinse o ţigară, apoi se mai uită o dată lung şi cu deosebită îngrijorare la telefon. Ar trebui să adăugăm aici că, în afară de Seymour, toţi fraţii ei aveau la telefon o voce exagerat de sonoră, ca să nu spunem de-a dreptul asur-zitoare. La ora aceasta, probabil că lui Franny îi era greu să se hotărască dacă să se expună sau nu riscului de a suporta fie şi numai timbrul vocii, darămite conţinutul mesajului verbal al vreunuia dintre fraţii ei. Totuşi, trase nervos din ţigară şi, cu un gest destul de curajos, luă receptorul în mînă.

—Alo. Buddy? întrebă ea.

— Alo, iubito. Ce mai faci - eşti bine ?

— Excelent. Dar tu ce mai faci ? Vorbeşti de parcă ai fi răcit. Apoi, neprimind răspuns imediat, adăugă: Presupun că Bessie ţi-a dat *raportul* oră cu oră.

— Ei, da... într-un fel. Şi da, şi nu. Ştii tu. Tu te simţi bine, iubito ?

— Excelent. Dar ciudat mai vorbeşti. Ori eşti răcit cobză, ori legătura telefonică e foarte proastă. Dar, de fapt, unde eşti?

— Unde sînt ? Sînt în elementul meu, scumpo. Sînt într-o căsuţă bîntuită de stafii din capătul drumului. Dar lasă asta. Vor-

beşte tu.

Franny se aşeză picior peste picior, neli-

niştită.

— Nu prea ştiu despre ce-ai vrea să vorbim,

spuse ea. Adică, Bessie ce ţi-a zis?

La celălalt capăt al firului se aşternu o tăcere tipică pentru comportamentul lui Buddy. Era exact genul de pauză - oarecum încărcată de sentimentul vîrstei mai înaintate - care ade-seori, în copilărie, pusese la încercare răb-darea lui Franny, dar şi pe a virtuozului de la capătul celălalt al firului.

— Păi, nu ştiu prea bine ce mi-a spus, iubito. De la un anumit punct încolo, e oare-cum necuviincios s-o mai asculţi pe Bessie cînd vorbeşte la telefon. Am auzit că te hrăneşti cu cheeseburgeri, de-asta poţi să fii sigură. Şi, bine-nţeles, am auzit de cărţile Pelerinului rus. După care cred că am stat pur şi simplu cu receptorul la ureche, fără să mai ascult, de

fapt, ce-mi spunea. Ştii tu.

— Of, exclamă Franny. îşi mută ţigara în mîna cu care ţinea receptorul, iar cu cea liberă căută din nou sub pînza de pe noptieră şi găsi o scrumieră micuţă de ceramică, pe care şi-o puse lîngă ea, pe pat. Vorbeşti ciudat, con-

tinuă ea. Eşti răcit, sau ce ai?

— Mă simt nemaipomenit, iubito. Stau de vorbă cu tine şi mă simt nemaipomenit. I-o

plăcere să-ţi aud vocea. Nici nu pot să-ţi spun cît mă bucur.

Franny îşi dădu iar părul pe spate. Nu spuse nimic.

— Scumpo, crezi c-a omis Bessie ceva, ce zici ? Nu vrei să vorbeşti ?

Cu degetele, Franny schimbă puţin poziţia scrumierei aşezate pe pat, lîngă ea.

— Păi, spuse ea, m-am cam săturat de atîta vorbărie,

ca să-ţi spun *drept.* Zooey a stat cu mine toată dimineaţa.

—Zooey? El cum o mai duce?

— Cum o mai *duce ? o* duce *excelent.* E de-a dreptul înflori^or. îmi venea, pur şi simplu, să-l omor.

—Să-l omori? De ce? De ce, iubito? Cum să-l omori pe drăguţul de Zooey?

— *Cum ?* Uite-aşa! I-o fiinţă *complet* distruc-tivă. N-am întîlnit în viaţa mea o persoană aşa de distructivă! Nu-i *neuoie să* fie aşa. Acuma tună şi fulgeră contra Rugăciunii lui lisus - care pe mine, întîmplător, mă interesează - şi-ţi dă de înţeles că eşti un tîmpit şi-un nevropat chiar şi pentru simplul motiv că te interesează aşa ceva. Şi peste două minute îţi declară, într-un delir, că lisus e singura persoană pe care a *respectat-o* vreo-dată pe lumea asta - şi că ce *minte* nemai-pomenită are, şi aşa mai departe. I-atîta de suci(! Vreau să spun că-i groaznic de *dehu.solat.*

— Hai, povesteşte-mi. Spune-mi cum e cu debusolarea asta a lui.

în acest moment, Franny făcu greşeala de a scoate un oftat de exasperare - tocmai tră-sese fum în piept. o apucă tusea.

— Să-ţi povestesc! Păi mi-ar lua o zi întreagă! îşi duse mîna la gît, aşteptînd să-i treacă senzaţia neplăcută de înecăciune. E pur şi simplu un monstru, spuse ea. Asta e! Adică nu chiar un *monstrvi,* dar - nu ştiu ce să mai zic. I-aşa de înverşureaf. E înverşunat cînd vorbeşte despre reZigie. E înverşunat împo-triva televiziymi. E înverşunat împotriva ta şi a lui Seymour - mereu zice că voi doi aţi făcut din noi nişte monştri. *Nu* ştiu ce să mai cred. Sare de la o...

— De ce nişte monştri ? Ştiu că asta-i păre-rea lui. Sau cel puţin aşa crede el, că asta-i părerea lui. Dar ţi-a explicat de ce? Cum defi-neşte el un monstru? Ce zice, iubito?

Chiar în acest punct al discuţiei, Franny, vizibil exasperată de naivitatea întrebării, se plesni cu palma peste frunte. Un gest pe care probabil că nu-l mai făcuse de vreo cinci-şase ani - de pildă, din ziua cînd, mergînd ea cu autobuzul pe Lexington Avenue, descoperise pe la jumătatea drumului spre casă că îşi uitase baticul la cinema.

— Cum îl defireeste ? repetă ea. El are vreo *patruzeci* de definiţii pentru orice lucru! Dacă ţi se pare că vorbesc aiurea, să ştii că ăsta-i motivul. în minutul ăsta spune că sîntem nişte monştri pentru c-am fost educaţi să ne raportăm la o singură scară de valori... *Peste zece minute* zice că şi *el* e un monstru pentru că nu-i niciodată dispus să meargă să bea un pahar cu cineva. Singura dată cînd...

— Nu e niciodată dispus - să ce?

— Să meargă să bea un *pahar* cu cineva. Azi-noapte a trebuit să iasă în oraş să se-ntîl-nească cu un scenarist de la televiziune, la un

pahar, în Village. De-acolo a pornit totul. Zice că singurii oameni cu care ar fi într-adevăr dispus să se-ntîlnească undeva la un pahar sînt ori morţi, ori de negăsit. Zice că nici măcar masa de *prînz* nu e dispus s-o ia cu nimeni, afară doar dacă socoate el că sînt *şanse mari* ca respectiva persoană să se dovedească a fi însuşi lisus - ori Buddha, ori Hui-neng, ori Shankaracharya, ori

altul ca ei. Ştii tu. Franny îşi stinse brusc ţigara - cu oarecare stîngăcie, neavînd cealaltă mînă liberă, să ţină de scru-mieră. Ştii ce mi-a mai spus ? întrebă ea. Ştii ce mi-a spus, jurîndu-se pe ce are el mai scump că nu minte? Aseară mi-a spus că odată, cînd avea el opt ani, a băut în bucătărie un pahar de *ginger ale"* cu lisus. Mă asculţi?

—Te-ascult, te-ascult... iubito.

— Zicea că - îţi repet exact cuvintele lui-, zicea că şedea singur-singurel la masa din bucătărie şi că bea un pahar de *ginger ale* şi ronţăia biscutri şi citea *Dombey şi fiul* cînd, dintr-o dată, pe scaunul de alături, s-a aşezat lisus şi l-a rugat să-i dea şi lui un păhăruţ de *ginger ale.* Un *păhăruţ,* ia aininte - exact aşa mi-a spus. Adică debitează asemenea grozăvii şi după toate astea îşi închipuie că-i în măsură să-mi dea *mie* fel de fel de sfaturi şi învă-ţăminte! *Asta* mă scoate pe mine din sărite! Pur şi simplu, îmi vine să-l scuip în faţă! Zău aşa! Parc-ai fi internat într-un *ospiciu si* te trezeşti că vine la tine un alt pacient îmbrăcat ca un doctor şi se-apucă să-ţi ia pulsul, sau mai ştiu eu ce... E groaznic. Cînd începe el să

* Băutură răcoritoare gazoasă, cu aromă de ghimbir. 208

vorbească, nu se mai opreşte. lar dacă nu *vorbeşte, se* vîntură prin toată casa cu trabu-curile alea puturoase pe care le fumează. Mi-e aşa de greaţă de mirosul de fum de trabuc, că-mi vine, pur şi simplu, să mă întorc pe par-tea cealaltă şi să *mor.*

— Trabucul e balastul de care are el nevoie, iubito. Nu-i decît un balast. Dacă n-ar avea un trabuc de care să se agaţe, picioarele lui ar pierde contactul cu pămîntul. Şi-ar lua zborul şi nici că l-am mai vedea vreodată pe Zooey al nostru.

în familia Glass erau mai mulţi experţi în acrobaţii verbale, dar pentru această ultimă remarcă poate doar Zooey avea mişcările sufi-cient de bine coordonate ca s-o poată exprima în deplină siguranţă la telefon. Sau, cel puţin, aşa dă de înţeles naratorul acestei cărţi. Şi s-ar putea ca şi Franny să fi fost de aceeaşi părere. în orice caz, ea se lămuri îndată că la celălalt capăt al firului era Zooey. Se ridică încetişor de pe marginea patului.

— Perfect, Zooey, spuse ea. Perfect.

— Pardon, cum ai spus ? întrebă el, dar nu imediat.

— Am zis „perfect, Zooey".

— *Zooey* ? Asta ce vrea să-nsemne ? Franny! Mai eşti la aparat?

— Da. Hai, lasă-te de glume, te rog. Ştiu că eşti tu.

— lubito, despre ce Dumnezeu vorbeşti tu acolo? Cine mai e şi Zooey ăsta?

— Zooey *Glass,* răspunse Franny. Hai, te rog, încetează odată. Să ştii că nu eşti nostim

209

deloc. Intîmplarea face că încep să mă sinat iar un pic...

— Ai spus Grass ? Zooey *Grass* ? Norve-gianu-ăla? Un tip blond, cam îndesat, cu...

— Foarte *bine,* Zooey, am înţeles. Dar te rog să încetezi odată. Totul are-o limită. Nu eşti nostim deloc... Dacă vrei să ştii, mi-e groaznic de rău. Aşa că, dacă ai ceva deosebit să-mi spui, te rog să te grăbeşti, şi pe urmă să mă laşi în *pace.*

După acest ultim cuvînt rostit pe un ton mai apăsat urmă o neaşteptată schimbare de atitudine, de parcă sublinierea n-ar fi fost toc-mai intenţionată.

La capătul celălalt al firului se aşternu o linişte ciudată. La care şi Franny avu o reacţie ciudată. Se simţi stînjenită. Se aşeză iar pe marginea patului.

— N-am de gînd să-ţi trîntesc telefonul în nas, spuse ea. Numai că sînt - nu ştiu cum -, sînt *obosită,* Zooey. Sînt, pur şi simplu, frîntă de oboseală, sincer îţi spun. Ascultă - dar nu primi nici un răspuns. Se aşeză picior peste picior. Tu poţi s-o ţii aşa o zi întreagă, dar eu nu, continuă ea. Eu trebuie doar să stau şi să te-ascult, să fiu pe recepţie. Nu-i chiar aşa de plăcut, să ştii. Tu crezi că toată lumea are nervi de oţel.

Ascultă. Dădu să continue, dar se opri cînd auzi pe cineva dregîndu-şi glasul.

— Ba nu cred că toată lumea are nervi de oţel, drăguţo.

Această frază - atît de simplă, atît de umilă -păru s-o stînjenească pe Franny mai mult decît

ar fi făcut-o o tăcere prelungită. Se întinse repede şi luă o ţigară din vasul de porţelan, dar nu se grăbi să şi-o aprindă.

— De, aşa s-ar zice, spuse ea. Ascultă. Aştept ă. Ai sunat dintr-un motiv anume? îl întrebă brusc. Vreau să spun, ai avut vreun *motiv* special să mă suni?

— Nici un motiv special, drăguţo, nici un motiv special.

Franny aşteptă. Apoi se auzi iar vocea de la celălalt capăt al firului:

— Cred că te-am sunat mai mult ca să-ţi spun să-ţi vezi înainte de Rugăciunea lui Iisus, dacă vrei. Adică-i treaba ta. Te priveşte. I-o rugăciune faină, aşa că nu lăsa pe nimeni să-ţi spună cine ştie ce alte poveşti.

— Ştiu, spuse Franny.

Se întinse, foarte nervoasă, după cutia de chibrituri.

— De fapt, cred că nu m-am gîndit nici-odată să te *împiedic* s-o spui. Cel puţin, eu aşa cred. Nu ştiu. *Nu ştiu* ce naiba a fost în capul meu. Dar un lucru ştiu *sigur.* N-am auto-ritatea morală să-ţi vorbesc ca un *profet,* aşa cum ţi-am vorbit. Am avut destui afurisiţi de profeţi în familia noastră. Treaba asta mă îngrijorează. Mă sperie un pic.

Franny profită de scurta pauză ce a urmat ca să-şi îndrepte puţin spatele, ca şi cînd s-ar fi gîndit că în orice moment e bine să ai o ţinută corectă, sau mai corectă.

— Mă *sperie* un pic, dar nu mă umple de groază. Asta să fie clar. Nu mă-ngrozeşte. Pentru că tu uiţi un lucru, drăguţo. Cînd ai

simţit prima oară pornirea asta, *chemarea* asta de a spune rugăciuneă, nu te-ai apucat imediat să-ţi cauţi un maestru spiritual în cele patru zări. *Ai venit acasă.* Şi nu numai c-ai venit *acasă,* dar ai mai făcut şi o depresie de toată frumuseţea. Aşa că, dacă priveşti lucrurile dintr-o anumită perspectivă, n-ai dreptul decît la modesta îndrumare spirituală pe care ţi-o putem da noi, cei ai casei, şi-atîta tot. Cel puţin ştii că în casa asta de nebuni n-o să aibă nimeni nici un fel de intenţii ascunse de-acum încolo. Oricum am fi noi, drăguţo, nu umblăm *cu fofi.rlica.*

Pe neaşteptate, Franny încercă, cu o sin-gură mînă, să-şi aprindă un chibrit. Reuşi să deschidă cutia, dar o scăpă

pe jos din cauza unei manevre greşite. Se aplecă să o ridice, fără să mai adune şi chibriturile risipite.

— Eu un lucru am să-ţi spun, Franny. Un lucru ştiu sigur. Şi să nu te superi. Nu-i nimic grav. Dar dacă chiar îţi doreşti o viaţă reli-gioasă, în clipa asta ar trebui să afli că tu nu observi nici una din afurisitele de fapte reli-gioase care se petrec chiar în casa asta. N-ai nici măcar atîta minte încît să *bei,* atunci cînd ţi se aduce, o cană cu supă de pui sfinţită -singurul fel de supă pe care ţi-l poate oferi Bessie în casa asta de ţicniţi. Atunci *spune-mi* şi mie, drăguţo, lămureşte-mă. Chiar dacă ţi-ai lua hamul şi praştia şi-ai răscoli lumea-ntreagă să-ţi găseşti un învăţător - un guru, un sfint -care să te-nveţe să spui cum trebuie Rugă-ciunea lui lisus, la ce ţi-ar folosi ? *Cum naiba o sa.* recunoşti tu un sfint atunci cînd o să dai

212

cu ochii de el, dacă nu eşti în stare să recunoşti nici măcar o cană cu supă de pui sfinţită pe care-o ai chiar sub nasul tău ? Poţi sa-mi spui şi mie?

Acum Franny şedea cu spatele nefiresc de drept.

— Intreb şi eu aşa. Nu vreau să te indis-pun. Ce, te indispun cumva?

Franny replică ceva, dar, după toate aparen-ţele, răspunsul nu ajunse pînă la urechile lui.

— Ce zici? Nu te-aud.

— Am spus că nu. De unde vorbeşti? Unde eşti acum?

— Of, ce naiba mai contează unde sînt? In oraşul Pierre din Dakota de Sud, pentru numele lui Dumnezeu. Franny, ascultă -,îmi pare rău, nu te bosumfla. Mai bine ascultă aici. Mai am un lucruşor-două să-ţi spun, şi după aia îţi promit că te las. Dar, apropo, ştiai că astă-vară Buddy şi cu mine ne-am suit în maşină şi ne-am dus să-ţi vedem spectacolul? Ştiai că te-am văzut într-o seară în *Desfrî-natul Vestului* ? Era o *zăpuşeală* insuporta-bilă, asta pot să-ţi spun sigur. Dar tu ştiai c-am fost acolo ?

Se părea că cere din partea ei un răspuns. Franny se ridică de pe pat, apoi se aşeză iar. Dădu scrumiera un pic mai la o parte, ca şi cînd ar fi incomodat-o.

— Nu, nu ştiam, spuse ea. Nu mi-a spus nimeni nici un... *Nu,* n-am ştiut.

— Ei, află c-am fost. Am fost. Şi ascultă-mă pe mine, drăguţo. Ai fost *grozavă.* Şi, cînd spun grozavă, nu glumesc. Ai *salvat* toată aiureala

213

aia de spectacol- Pînă şi adunătura aia de raci opăriţi din sală şi-au dat seama. Şi acu' aud c-ai terminat-o definitiv cu teatrul - aud, aud. Mi-aduc aminte ce mai tiradă ne-ai tras cînd te-ai întors acasă la sfirşitul stagiunii. Ah, Franny, ce mă enervezi! îmi pare rău, dar ăsta-i *adeuărul.* Ai făcut descoperirea epocaZă că e plin teatrul de mercenari şi de cîrpaci. Din cîte-mi amintesc, arătai întocmai ca cineva care-ar fi aflat adevărul zdrobitor că plasatoarele de la teatru nu sînt chiar nişte genii. *Ce-i* cu tine, drăguţo? Unde-ţi sînt min-ţile? Dacă tot ai primit o educaţie monstru-oasă, cel puţin *foloseşte-te* de ea, *foloseşte-te* de ea. Poţi tu să spui Rugăciunea lui lisus de-acum pînă-n Ziua de Apoi, dar dacă nu-ţi dai seama că singurul lucru important în viaţa religioasă e detaşarea de cele pămîn-teşti, nu văd cum o să poţi face măcar un singur pas înainte. Detaşare, drăguţo, şi iar

detaşare. Suprimarea dorinţei. „Să nu rîv-neşti la nimic." Dacă vrei mata să ştii tot adevărul, tocmai această *dorinta e* cea dintîi trăsătură a unui actor. De ce mă faci să-ţi spun lucruri pecare le ştii deja? Undeva pe traseul evoluţiei tale - într-o blestemată de reîncarnare sau în alta, dacă vrei - nu numai c-ai rîvnit să ajungi actor sau actriţă, dar, pe deasupra, ai mai vrut să fii şi *mare.* Acum nu mai ai ce face, trebuie să mergi înainte. Nu poţi să *renunţi* la rezultatele la care chiar tu ai rîvnit. Cauză şi efect, drăguţo, cauză şi efect. Singurul lucru pe care-l mai poţi face acum, singurul lucru pe care-l poţi face în spirit reli-gios, este *săjoci.* Fă-o pentru Dumnezeu, dacă

vrei - fii actriţa lui Dumnezeu, dacă vrei. Ce-ar putea fi mai frumos? Poţi măcar să încerci, dacă vrei - nu-i rău să *va.cerci.* Urmă o scurtă pauză. Numai c-ai face bine să te gră-beşti, drăguţo. Cuni te întorci un pic cu spa-tele, cum se scurge tot afurisitul de *nisip* din clepsidră. Ştiu eu bine ce spun. In blestemata asta de lume fenomenală, eşti un om norocos dacă ai timp să tragi un strănut. Mai făcu o mică pauză. Pe vremuri eram îngrijorat din pricina asta. Acum nu-mi mai fac cine ştie ce griji. Măcar ştiu că mi-e încă dragă ţeasta sărmanului Yorick. Am măcar timp să mai fiu îndrăgostit de ţeasta lui Yorick. Vreau să am şi eu o ţeastă pe cinste, respectabilă, cînd oi muri, drăguţo. *Rîvnesc* după o ţeastă frumoasă, respectabilă, ca a lui Yorick. La fel şi *tu,* Franny Glass. La fel şi tu... Ah, Dumnezeule, la ce bun atîta vorbărie? Şi tu ai primit exact aceeaşi afurisită de educaţie monstruoasă ca şi mine, dar dacă nu ştii pînă la ora asta ce fel de era*niu* vrei să ai cînd o să mori, şi ce ai de făcut ca să-l *dobîndeşti* - adică dacă pînă la ora asta nici *măcar* atîta lucru nu ştii, *ca,* dacă eşti actriţă, trebuie *sajoci,* atunci ce rost are să mai discutăm?

Franny se ţinea acum cu mîna liberă de falcă, întocmai ca un om chinuit de o cumplită durere de dinţi.

— Şi încă ceva. Şi cu asta termin. îţi pro-mit. Problenaa este că, atunci cînd te-ai întors acasă, făceai spume la gură plîngîndu-te de prostia publicului. Afurisitul ăla de „rîs needu-cat" care se-auzea din rîndul cinci. Şi-i ade-vărat, i-adevărat — numai Dumnezeu ştie cît e

de deprimant. Nu zic că nu e. Dar, la drept vorbind, asta nu-i treaba ta. Nu-i treaba ta, Franny. Singura preocupare a artistului este să caute să atingă perfecţiunea, dar *aşa cum găseşte el de cuviinţă s-o facă,* nu cum vor alţii. N-ai nici un drept să te gîndeşti la asemenea lucruri, te asigur. Cel puţin dacă e să judecăm realist. Inţelegi ce vreau să spun ?

Se făcu linişte. In tot acest interval, reuşiră amîndoi să nu dea nici un semn de iritare sau de stînjeneală. Pe Franny se părea că încă o mai durea destul de tare falca, pentru că se ţinea în continuare cu mîna de ea, dar în schimb avea o expresie cît se poate de resemnată.

Se auzi din nou vocea de la celălalt capăt al firului.

— Mi-amintesc cum a fost cînd m-am dus pentru a cincea oară la emisiunea „lată un copil deştept". I-am ţinut locul lui Walt în cîteva rînduri cît a fost cu piciorul în ghips -ţi-aduci aminte cînd a fost cu piciorul în ghips? Intr-o seară, înaintea emisiunii, am început să cîrtesc. Seymour mă pusese să-mi lustruiesc pantofii exact în

clipa cînd ieşeam cu Waker pe uşă- M-am înfuriat. Spectatorii din studio erau cu toţii nişte cretini, prezentatorul era un cretin, sponsorii erau cretini. o să-mi lustruiesc eu pantofii pentru ei la sfintu-aşteaptă - aşa i-am spus lui Seymour. I-am mai zis că, din locul unde stăteam noi, oricu/n nu ni se vedeau pantofli. Dar chiar şi aşa mi-a spus să mi-i lustruiesc. Mi-a zis să mi-i lustruiesc de dragul Grăsanei. Nu ştiam despre ce naiba vorbea el, dar avea întipărită pe faţă expresia aia a lui inconfundabilă, aşa

că m-am conformat. Nu mi-a spus niciodată cine era Grăsana, dar de atunci mi-am lus-truit pantofii de dragul ei ori de cîte ori m-am mai dus la radio în toti anii cît am fost noi doi, tu şi cu mine, la emisiune, dacă-ţi mai aminteşti. Nu cred să-mi fi scăpat decît o dată, de două ori. In mintea mea s-a conturat imaginea asta extraordinar de clară a Grăsanei. o aveam în faţa ochilor şezînd pe verandă cît era ziulica de mare, plesnind muştele cu pliciul, în vreme ce radioul, dat la maximum, îi urla-n urechi din zori şi pînă-n noapte. îmi închipuiam că era o zăpuşeală îngrozitoare, şi că femeia sufe-rca, probabil, de cancer, şi... nu mai ştiu. In orice caz, îmi era limpede ca lumina zilei de ce insista atîta Seymour să-mi lustruiesc pantofii cînd mergeam la emisiune. Era *de înţeles.*

Franny stătea în picioare. Işi luase palma de la falcă, aşa încît să poată ţine receptorul cu amîndouă mîinile.

— Aşa mi-a spus şi mie, mărturisi ea în receptor. Mi-a spus odată să fiu nostimă, că m-ascultă Grăsana. Işi retrase o mînă de pe receptor, punîndu-şi-o, doar o clipă, pe creş-tetul capului, apoi apucă iar receptorul cu am-bele mîini. Eu nu mi-am imaginat-o niciodată stînd pe verandă, dar mi-am închipuit că are nişte picioare din alea — ştii — foarte groase, cu venele foarte umflate. o vedeam aşezată într-un fotoliu onbil de răchită. Dar şi *eu* îmi închipuiam că era bolnavă de cancer şi că-i urla toată ziua radioul în cap! Tot aşa mi-o

închipuiam şi eu!

— Da-da-da. E-n regulă. Atunci dă-mi voie să-ţi spun ceva, drăguţo... M-asculţi?

Franny, cu un aer teribil de încordat, dădu afirmativ din cap.

— Mie unuia nici nu-mi pasă unde joacă un actor. Poate să joace într-un spectacol de teatru estival, sau la radio, sau la *te\eviziune, savi* într-un blestemat de teatru de pe Broadway, cu publicul cel mai elegant, mai bine hrănit şi mai bronzat din cîte-ţi poţi imagina. Dar am să-ţi spun un mare secret - m-asculţi? *Gră-sana lui Seymour e-n fiecare om.* Inclusiv în profesorul Tupper, drăguţo. Şi-n toţi ceilalţi de teapa lui - fiindcă sînt cu duiumul. Nu e om pe lumea *asta* în care să n-o regăseşti pe Grăsana lui Seymour. Nu ştiai ? N-ai aflat pînă acum secretul ăsta nemaipomenit ? Şi nu ştii -*ascultă* aici - *nu ştii cine-i, de fapt, Grăsana asta'î...* Ah, drăguţo! Ah, drăguţo! E chiar Hristos. Hristos Insuşi, drăguţo.

Se părea că, de-atîta bucurie, Franny, chiar şi cu amîndouă mîinile, abia mai putea ţine receptorulla ureche.

Vreojumătate de minut nu se mai rosti nici un cuvînt,

nici o replică. Apoi:

— Nu mai pot să vorbesc, drăguţo. Pe urmă se auzi clicul unui receptor pus în furcă.

Franny trase puţin aer în piept, dar rămase cu receptorul la ureche. După ce legătura se întrerupse, veni, desigur, tonul. Pentru ea era, parcă, o minunăţie să îl asculte, ca şi cînd ar fi fost cel mai bun substitut cu putinţă al înseşi tăcerii primordiale. Dar, în acelaşi timp, părea să ştie şi cînd să se oprească, să nu-l mai asculte, ca şi cum, dintr-o dată, ar fi dobîndit toată în-ţelepeiunea lumii, multă-puţină cîtă este. lar

cînd puse receptorul la loc, în furcă, păru să ştie exact ceavea de făcut în continuare. Luă scrumiera şi chibriturile, apoi dădu la o parte cuvertura de bumbac de pe patul pe care şezuse, îşi scoase papucii şi se culcă. Preţ de cîteva minute, înainte de a se cufunda într-un somn adînc, fără vise, stătu pur şi simplu liniştită, zîmbind, cu ochii în tavan.

Cuprins